

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ പ്രഥമഃ സ്കന്ധഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

വിഷയസൂചി

1	പ്രഥമോദ്യായഃ	2
2	ദ്വിതീയോദ്യായഃ	5
3	തൃതീയോദ്യായഃ	9
4	ചതുർഥോദ്യായഃ	14
5	പഞ്ചമോദ്യായഃ	18
6	ഷഷ്ഠോദ്യായഃ	24
7	സപ്തമോദ്യായഃ	29
8	അഷ്ടമോദ്യായഃ	36
9	നവമോദ്യായഃ	42
10	ദശമോദ്യായഃ	49
11	ഏകാദശോദ്യായഃ	54
12	ദ്വാദശോദ്യായഃ	59
13	ത്രയോദശോദ്യായഃ	63
14	ചതുർദശോദ്യായഃ	70
15	പഞ്ചദശോദ്യായഃ	75
16	ഷോഡശോദ്യായഃ	82
17	സപ്തദശോദ്യായഃ	88
18	അഷ്ടാദശോദ്യായഃ	94
19	ഏകോനവിംശോദ്യായഃ	101

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ പ്രഥമോദ്യായഃ ॥

ജൻമാദ്യസ്യ യതോന്വയാദിതരതശ്ചാർമേഷ്വഭിജ്ഞഃ സ്വരാട്
തേനേ ബ്രഹ്മ ഹൃദാ യ ആദികവയേ മുഹ്യന്തി യത്സൂരയഃ |
തേജോവാരിമൃദാം യഥാ വിനിമയോ യത്ര ത്രിസർഗോദ്യുഷാ
ധാജ്ഞാ സ്വേന സദാ നിരസ്തകുഹകം സത്യം പരം ധീമഹി ॥ 1 ॥

1

ധർമഃ പ്രോജ്ഞിതകൈതവോത്ത്ര പരമോ നിർമത്സരാണാം സതാം
വേദ്യം വാസ്തവമത്ര വസ്തു ശിവദം താപത്രയോൻമൂലനം |
ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാമുനികൃതേ കിം വാ പരൈരീശ്വരഃ
സദ്യോ ഹൃദ്യവരുധ്യത്യേത്ര കൃതിഭിഃ ശുശ്രൂഷുഭിസ്തത്ക്ഷണാത് ॥ 2 ॥

2

നിഗമകൽപതരോർഗലിതം ഫലം
ശുകമുഖാദമൃതദ്രവസംയുതം |
പിബത ഭാഗവതം രസമാലയം
മുഹൂരഹോ രസികാ ഭൂവി ഭാവുകാഃ ॥ 3 ॥

3

നൈമിഷ്യേന്നിമിഷക്ഷേത്രേ ഋഷയഃ ശൗനകാദയഃ |
സത്രം സ്വർഗായ ലോകായ സഹസ്രസമമാസത ॥ 4 ॥

4

ത ഏകദാ തു മൂനയഃ പ്രാതർഹുതഹുതാഗ്നയഃ |
സത്കൃതം സൂതമാസീനം പപ്രച്ഛുരിദമാദരാത് ॥ 5 ॥

5

ഋഷയഃ ഊചുഃ

ത്വയാ ഖലു പുരാണാനി സേതിഹാസാനി ചാനഘ |
ആഖ്യാതാൻയപ്യധീതാനി ധർമശാസ്ത്രാണി യാൻയുത || 6 || 6

യാനി വേദവിദാം ശ്രേഷ്ഠോ ഭഗവാൻ ബാദരായണഃ |
അൻയേ ച മൂനയഃ സൂത പരാവരവിദോ വിദുഃ || 7 || 7

വേത്ഥ ത്വം സൗമ്യ തത്സർവം തത്ത്വതസ്തദനുഗ്രഹാത് |
ബ്രൂയുഃ സ്തിഗ്ധസ്യ ശിഷ്യസ്യ ഗുരവോ ഗുഹ്യമപ്യുത || 8 || 8

തത്ര തത്രാഞ്ജസാജ്ജിതൃഷ്ണൻ ഭവതാ യദ്വിനിശ്ചിതം |
പുംസാമേകാന്തതഃ ശ്രേയസ്തന്നഃ ശംസിതുമർഹസി || 9 || 9

പ്രായേണാൽപായുഷഃ സഭ്യ കലാവസ്തിൻ യുഗേ ജനാഃ |
മന്ദാഃ സുമന്ദമതയോ മന്ദഭാഗ്യാ ഹ്യുപദ്രുതാഃ || 10 || 10

ഭൂരീണി ഭൂരികർമാണി ശ്രോതവ്യാനി വിഭാഗശഃ |
അതഃ സാധ്യേത്ര യത്സാരം സമുദ്ധ്യത്യ മനീഷയാ |
ബ്രൂഹി നഃ ശ്രദ്ദധാനാനാം യേനാന്താ സമ്പ്രസീദതി || 11 || 11

സൂത ജാനാസി ഭദ്രം തേ ഭഗവാൻ സാത്വതാം പതിഃ |
ദേവക്യാം വസുദേവസ്യ ജാതോ യസ്യ ചികീർഷയാ || 12 || 12

തന്നഃ ശുശ്രൂഷമാണാനാമർഹസ്യംഗാനുവർണിതും |
യത്യാവതാരോ ഭൂതാനാം ക്ഷേമായ ച ഭവായ ച || 13 || 13

ആപന്നഃ സംസൃതിം ഘോരാം യന്നാമ വിവശോ ഗൃണൻ |
തതഃ സദ്യോ വിമുച്യേത യദ്ബിഭേതി സ്വയം ഭയം || 14 || 14

യത്പാദസംശ്രയാഃ സൂത മൂനയഃ പ്രശമായനാഃ |
സഭ്യഃ പുനന്ത്യപസ്സൃഷ്ടാഃ സ്വർധുൻയാപോന്യസേവയാ || 15 || 15

കോ വാ ഭഗവതസ്തസ്യ പുൺയശ്ശോകേഡ്യകർമണം |
ശുദ്ധികാമോ ന ശൃണുയാദ്യശഃ കലിമലാപഹം || 16 || 16

തസ്യ കർമാൺയുദാരാണി പരിഗീതാനി സൂരിഭിഃ |
ബ്രൂഹി നഃ ശ്രദ്ദധാനാനാം ലീലയാ ദധതഃ കലാഃ || 17 || 17

അമാഖ്യാഹി ഹരേർധീമന്നവതാരകമാഃ ശുഭാഃ |
ലീലാ വിദധതഃ സ്വൈരമീശ്വരസ്യാത്മമായയാ || 18 || 18

വയം തു ന വിത്യുപ്യാമ ഉത്തമശ്ലോകവിക്രമേ |
യച്ഛൃൺവതാം രസജ്ഞാനാം സ്യാദു സ്യാദു പദേ പദേ || 19 || 19

കൃതവാൻ കില വീർയാണി സഹ രാമേണ കേശവഃ |
അതിമർത്യാനി ഭഗവാൻ ഗുഡഃ കപടമാനുഷഃ || 20 || 20

കലിമാഗതമാജ്ഞായ ക്ഷേത്ര്യസ്മിൻ വൈഷ്ണവേ വയം |
ആസീനാ ദീർഘസത്രേണ കഥായാം സക്ഷണാ ഹരേഃ || 21 || 21

ത്വം നഃ സന്ദർശിതോ ധാത്രാ ദുസ്തരം നിസ്സിതീർഷതാം |
കലിം സത്ത്വഹരം പുംസാം കർണധാര ഇവാർണവം || 22 || 22

ബ്രൂഹി യോഗേശ്വരേ കൃഷ്ണേ ബ്രഹ്മൺയേ ധർമവർമണി |
സ്യാം കാഷ്ടാമധുനോപേതേ ധർമഃ കം ശരണം ഗതഃ || 23 || 23

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ നൈമിഷീയോപാഖ്യാനേ പ്രഥമോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ ദ്വിതീയോദ്യായഃ ॥

വ്യാസ ഉവാച

ഇതി സമ്പ്രശ്നസംഹൃഷ്ടോ വിപ്രാണാം രൗമഹർഷണിഃ |

പ്രതിപൂജ്യ വചസ്തേഷാം പ്രവക്തുമുപചക്രമേ || 1 ||

24

സൂത ഉവാച

യം പ്രവ്രജന്തമനുപേതമപേതകൃത്യം

ദ്വൈപായനോ വിരഹകാതര ആജുഹാവ |

പുത്രേതി തൻമയതയാ തരവോദ്ദിനേദു -

സ്തം സർവഭൂതഹൃദയം മുനിമാനതോസ്തി || 2 ||

25

യഃ സ്യാനുഭാവമഖിലശ്രുതിസാരമേക -

മധ്യാത്മദീപമതിതിതീർഷതാം തമോന്ധം |

സംസാരിണാം കരുണയാഹ്ലിപുരാണഗുഹ്യം

തം വ്യാസസ്മനുമുപയാമി ഗുരും മുനീനാം || 3 ||

26

നാരായണം നമസ്കൃത്യ നരം ചൈവ നരോത്തമം |

ദേവീം സരസ്വതീം വ്യാസം തതോ ജയമുദീരയേത് || 4 ||

27

മുനയഃ സാധു പുഷ്ടോഹം ദവദ്ദിർലോകമംഗലം |

യത്കൃതഃ കൃഷ്ണസമ്പ്രശ്നോ യേനാത്മാ സുപ്രസിദതി || 5 ||

28

സ വൈ പുംസാം പരോ ധർമോ യതോ ഭക്തിരധോക്ഷജേ |
അഹൈതുക്യപ്രതിഹതാ യയാഽത്ഥാ സമ്പ്രസീദതി || 6 || 29

വാസുദേവേ ഭഗവതി ഭക്തിയോഗഃ പ്രയോജിതഃ |
ജനയത്യാശു വൈരാഗ്യം ഇതാനം ച യദഹൈതുകം || 7 || 30

ധർമഃ സ്വനുഷ്ഠിതഃ പുംസാം വിഷ്വകുസേനകമാസു യഃ |
നോത്പാദയേദ്യദി രതിം ശ്രമ ഏവ ഹി കേവലം || 8 || 31

ധർമസ്യ ഹ്യാപവർഗ്യസ്യ നാർമോർമ്മായോപകൽപതേ |
നാർമസ്യ ധർമൈകാന്തസ്യ കാമോ ലാഭായ ഹി സ്മൃതഃ || 9 || 32

കാമസ്യ നേന്ദ്രിയപ്രീതിർലാഭോ ജീവേത യാവതാ |
ജീവസ്യ തത്ത്വജിജ്ഞാസാ നാർമോ യശ്ചേഹ കർമഭിഃ || 10 || 33

വദന്തി തത്തത്ത്വവിദസ്തത്ത്വം യജ്ജ്ഞാനമദ്വയം |
ബ്രഹ്മേതി പരമാത്മേതി ഭഗവാനിതി ശബ്ദതേ || 11 || 34

തച്ഛുദ്യധാനാ മൂനയോ ഇതാനവൈരാഗ്യയുക്തയാ |
പശ്യന്ത്യാത്മനി ചാത്മാനം ഭക്ത്യാ ശ്രുതഗൃഹീതയാ || 12 || 35

അതഃ പുംഭിർദ്വിജശ്രേഷ്ഠാ വർണാശ്രമവിഭാഗശഃ |
സ്വനുഷ്ഠിതസ്യ ധർമസ്യ സംസിദ്ധിർഹരിതോഷണം || 13 || 36

തസ്മാദേകേന മനസാ ഭഗവാൻ സാത്യതാം പതിഃ |
ശ്രോതവ്യഃ കീർത്തിതവ്യശ്ച ധ്യേയഃ പൂജ്യശ്ച നിത്യദാ || 14 || 37

യദനുധ്യാസിനാ യുക്താഃ കർമഗ്രന്ഥിനിബന്ധനം |
ചരിന്ദന്തി കോവിദാസ്തസ്യ കോ ന കുർയാത്കഥാരതിം || 15 || 38

ശുശ്രൂഷോഃ ശ്രദ്ധാനസ്യ വാസുദേവകഥാരുചിഃ |
സ്യാൻമഹത്തേവയാ വിപ്രാഃ പുൺയതീർഥനിഷേവണാത് || 16 || 39

ശൃൺവതാം സ്വകഥാം കൃഷ്ണഃ പുൺയശ്രവണകീർതനഃ |
ഹൃദ്യന്തഃസ്ഥോ ഹൃദ്ദ്രാണി വിധുനോതി സുഹൃത്സതാം || 17 || 40

നഷ്ടപ്രായേഷ്യദദ്രേഷു നിത്യം ഭാഗവതസേവയാ |
ഭഗവത്യുത്തമശ്ലോകേ ഭക്തിർഭവതി നൈഷികീ || 18 || 41

തദാ രജസ്തമോഭാവഃ കാമലോഭാദയശ്ച യേ |
ചേത ഏതൈരനാവിദ്ധം സ്ഥിതം സത്തേ്യ പ്രസീദതി || 19 || 42

ഏവം പ്രസന്നമനസോ ഭഗവദ്ഭക്തിയോഗതഃ |
ഭഗവത്തത്ത്വവിജ്ഞാനം മുക്തസംഗസ്യ ജായതേ || 20 || 43

ഭിദ്യതേ ഹൃദയഗ്രന്ഥിശ്ചരിദ്യന്തേ സർവസംശയാഃ |
ക്ഷീയന്തേ ചാസ്യ കർമാണി ദൃഷ്ട ഏവാത്മനീശ്വരേ || 21 || 44

അതോ വൈ കവയോ നിത്യം ഭക്തിം പരമയാ മുദാ |
വാസുദേവേ ഭഗവതി കുർവന്ത്യാത്മപ്രസാദനീം || 22 || 45

സത്ത്വം രജസ്തമ ഇതി പ്രകൃതേർഗുണാണൈഃ
യുക്തഃ പരഃ പുരുഷ ഏക ഇഹാസ്യ ധത്തേ |
സ്ഥിത്യാദയേ ഹരിവിരിഞ്ചിഹരേതി സംജ്ഞാഃ
ശ്രോയാംസി തത്ര ഖലു സത്ത്വതനോർനൃണാം സ്യുഃ || 23 || 46

പാർഥിവാദാരുണോ ധൂമസ്തസ്മാദഗ്നിസ്ത്രയീമയഃ |
തമസസ്തു രജസ്തസ്മാത്സത്ത്വം യദ്ബ്രഹ്മദർശനം || 24 || 47

ഭേജിരേ മൂനയോദ്വിമാഗ്രേ ഭഗവന്തമധോക്ഷജം |
സത്ത്വം വിശുദ്ധം ക്ഷേമയ കൽപന്തേ യ്യേനു താനിഹ || 25 || 48

മുമുക്ഷവോ ഘോരരൂപാൻ ഹിത്യാ ഭൂതപതീനഥ |
നാരായണകലാഃ ശാന്താ ഭജന്തി ഹൃനസൂയവഃ || 26 || 49

- രജസ്തമഃപ്രകൃതയഃ സമശീലാ ഭജന്തി വൈ |
 പിത്യഭൂതപ്രജേഷാദീൻ ശ്രിയൈശ്വർയപ്രജേഷ്ഠവഃ || 27 || 50
- വാസുദേവപരാ വേദാ വാസുദേവപരാ മഖാഃ |
 വാസുദേവപരാ യോഗാ വാസുദേവപരാഃ ക്രിയാഃ || 28 || 51
- വാസുദേവപരം ഇത്താനം വാസുദേവപരം തപഃ |
 വാസുദേവപരോ ധർമോ വാസുദേവപരാ ഗതിഃ || 29 || 52
- സ ഏവേദം സസർജ്ജാഗ്രേ ഭഗവാനാത്മമായയാ |
 സദസദ്രൂപയാ ചാസൗ ഗുണമയ്യാഗുണേ വിഭുഃ || 30 || 53
- തയാ വിലസിതേഷ്യേഷു ഗുണേഷു ഗുണവാനിവ |
 അന്തഃപ്രവിഷ്യ ആഭാതി വിഇത്താനേന വിജ്ഞാദിതഃ || 31 || 54
- യഥാ ഹൃവഹിതോ വഹ്നിർദാരുഷ്യേകഃ സ്വയോനിഷു |
 നാനേവ ഭാതി വിശ്വാത്മാ ഭൂതേഷു ച തഥാ പുമാൻ || 32 || 55
- അസൗ ഗുണമയൈർഭാവൈർഭൂതസുകേഷ്മന്ദ്രിയാത്മഭിഃ |
 സ്വനിർമിതേഷു നിർവിഷ്യാ ഭുക്തേ ഭൂതേഷു തദ്ഗുണാൻ || 33 || 56
- ഭാവയത്യേഷ സത്ത്യേന ലോകാൻ വൈ ലോകഭാവനഃ |
 ലീലാവതാരാനുരതോ ദേവതിർയങ്നരാദിഷു || 34 || 57

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
 പ്രഥമസ്കന്ധേ നൈമിഷീയോപാഖ്യാനേ ദ്വിതീയോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

|| പ്രഥമസ്കന്ധേ തൃതീയോദ്യായഃ ||

സൂത ഉവാച

ജഗൃഹേ പൗരൂഷം രൂപം ഭഗവാൻ മഹദാദിഭിഃ |

സംഭൂതം ഷോഡശകലമാദൗ ലോകസിസൃക്ഷയാ || 1 ||

58

യസ്യാംഭസി ശയാനസ്യ യോഗനിദ്രാം വിതൻവതഃ |

നാഭിഹ്രദാംബുജാദാസീദ് ബ്രഹ്മാ വിശ്വസൃജ്യാം പതിഃ || 2 ||

59

യസ്യാവയവസംസ്ഥാനൈഃ കൽപിതോ ലോകവിസ്തരഃ |

തദ്ഭ്യേ ഭഗവതോ രൂപം വിശുദ്ധം സത്യമൂർജ്ജിതം || 3 ||

60

പശ്യന്ത്യദോ രൂപമദഭ്രചക്ഷുഷാ

സഹസ്രപാദോരുഭുജാനനാദ്ഭൂതം |

സഹസ്രമൂർധശ്രവണാക്ഷിനാസികം

സഹസ്രമൗൽയംബരകുണ്ഡലോൽപസത് || 4 ||

61

ഏതന്നാനാവതാരാണാം നിധാനം ബീജമവ്യയം |

യസ്യാംശാംശേന സൃജ്യന്തേ ദേവതിര്യങ്നരാദയഃ || 5 ||

62

സ ഏവ പ്രഥമം ദേവഃ കൗമാരം സർഗമാസ്ഥിതഃ |

ചചാര ദുശ്ചരം ബ്രഹ്മാ ബ്രഹ്മചര്യമഖണ്ഡിതം || 6 ||

63

- ദ്വിതീയം തു ഭവായാസ്യ രസാതലഗതാം മഹീം |
 ഉദ്ധരിഷ്യന്നുപാദന്ത യജ്ഞേശഃ സൗകരം വപുഃ || 7 || 64
- തൃതീയമൃഷിസർഗം ച ദേവർഷിത്വമുപേത്യ സഃ |
 തന്ത്രം സാത്വതമാചഷ്ട നൈഷ്കർദ്ദ്യം കർമ്മണാം യതഃ || 8 || 65
- തൂർധേ ധർമകലാസർഗേ നരനാരായണാവൃഷീ |
 ഭൂത്വാസ്ത്വേമാപശമോപേതമകരോദ് ദുശ്ചരം തപഃ || 9 || 66
- പഞ്ചമഃ കപിലോ നാമ സിദ്ധേശഃ കാലവിപ്ലുതം |
 പ്രോവാചാസുരയേ സാംഖ്യം തത്ത്വഗ്രാമവിനിർണ്ണയം || 10 || 67
- ഷഷ്ഠേ അത്രേരപത്യത്വം വൃതഃ പ്രാപ്തോനസുയയാ |
 ആൻവീക്ഷികീമലർകായ പ്രഹ്ലാദാദിദ്യ ഉഘചിവാൻ || 11 || 68
- തതഃ സപ്തമ ആകുത്യാം രുചേർയജ്ഞോദ്യജായത |
 സ യാമാദ്യൈഃ സുരഗണൈരപാത്ത്വായംഭുവാന്തരം || 12 || 69
- അഷ്ടമേ മേരുദേവ്യാം തു നാദേർജ്ജാത ഉരുക്രമഃ |
 ദർശയൻ വർമ്മ ധീരാണാം സർവാശ്രമനമസ്കൃതം || 13 || 70
- ഋഷിഭിർയാചിതോ ഭേജേ നവമം പാർഥിവം വപുഃ |
 ദുഗ്ധേമാമോഷധീർവിപ്രാസ്തേനായം സ ഉശത്തമഃ || 14 || 71
- രൂപം സ ജഗൃഹേ മാത്സ്യം ചാക്ഷുഷോദധിസമ്പ്ലവേ |
 നാവ്യാരോപ്യ മഹീമയ്യാമപാദ്യൈവസ്വതം മനും || 15 || 72
- സുരാസുരാണാമുദധിം മഥ്നതാം മന്ദരാചലം |
 ദധ്രേ കമരൂപേണ പുഷ്പ ഏകാദശേ വിഭുഃ || 16 || 73
- ധാൻവന്തരം ദ്വാദശമം ത്രയോദശമമേവ ച |
 അപായയത്സുരാനന്യാൻ മോഹിന്യാ മോഹയൻ സ്ത്രിയാ || 17 || 74

ചതുർദശം നാരസിംഹം ബിഭ്രദ്ദൈത്യേന്ദ്രമൂർജ്ജിതം |
 ദദാർ കരജ്ജൈർവക്ഷസ്യേരകാം കടകൃദ്യഥാ || 18 || 75

പഞ്ചദശം വാമനകം കൃത്യാഗാദധ്വരം ബലേഃ |
 പദത്രയം യാചമാനഃ പ്രത്യാദിത്സുസ്ത്രിവിഷ്ണുപം || 19 || 76

അവതാരേ ഷോഡശമേ പശ്യൻ ബ്രഹ്മദ്രുഹോ നൃപാൻ |
 ത്രിഃസപ്തകൃത്യഃ കുപിതോ നിഃക്ഷത്രാമകരോൻമഹീം || 20 || 77

തതഃ സപ്തദശേ ജാതഃ സത്യവത്യാം പരാശരാത് |
 ചക്രേ വേദതരോഃ ശാഖാ ദൃഷ്ട്യാ പുംസോത്പദേധസഃ || 21 || 78

നരദേവത്യാമാപനഃ സുരകാർയചികീർഷയാ |
 സമുദ്രനിഗ്രഹാദീനി ചക്രേ വീർയാൺയതഃ പരം || 22 || 79

ഏകോനവിംശേ വിംശതിമേ വൃഷ്ണീഷു പ്രാപ്യ ജൻമനീ |
 രാമകൃഷ്ണാവിതി ഭുവോ ഭഗവാനഹരദ്ഭരം || 23 || 80

തതഃ കലൗ സമ്പ്രവൃത്തേ സമ്മോഹായ സുരദ്വിഷാം |
 ബുദ്ധോ നാഗ്നാജനസുതഃ കീകടേഷു ഭവിഷ്യതി || 24 || 81

അമാസൗ യുഗസന്ധ്യായാം ദസ്യുപ്രായേഷു രാജസു |
 ജനിതാ വിഷ്ണുയശസോ നാഗ്നാ കൽകിർജഗത്പതിഃ || 25 || 82

അവതാരാ ഹ്യസംഖ്യേയാ ഹരേഃ സത്ത്വനിധേർദ്വിജാഃ |
 യമാവിദാസിനഃ കുൽയാഃ സരസഃ സ്യുഃ സഹസ്രശഃ || 26 || 83

ഋഷയോ മനവോ ദേവാ മനുപുത്രാ മഹൗജസഃ |
 കലാഃ സർവേ ഹരേരേവ സപ്രജാപതയസ്തഥാ || 27 || 84

ഏതേ ചാംശകലാഃ പുംസഃ കൃഷ്ണസ്തു ഭഗവാൻ സ്വയം |
 ഇന്ദ്രാരിവ്യാകുലം ലോകം മൃഡയന്തി യുഗേ യുഗേ || 28 || 85

ജൻമ ഗുഹ്യം ഭഗവതോ യ ഏതത്പ്രയതോ നരഃ |
സായം പ്രാതർഗുണൻ ഭക്ത്യാ ദുഃഖഗ്രാമാദ്വിമുച്യതേ || 29 || 86

ഏതദ്രൂപം ഭഗവതോ ഹ്യരുപസ്യ ചിദാത്മനഃ |
മായാഗുണൈർവിരചിതം മഹദാദിഭിരാത്മനി || 30 || 87

യഥാ നഭസി മേഘഘോരേണുർവാ പാർഥിവോന്നിലേ |
ഏവം ദ്രഷ്ടുരി ദൃശ്യത്വമാരോപിതമബുദ്ധിഭിഃ || 31 || 88

അതഃ പരം യദവ്യക്തമവ്യുദ്ധഗുണവ്യൂഹിതം |
അദ്യഷ്ടാശ്രുതവസ്തുത്യാത്സ ജീവോ യത്പുനർഭവഃ || 32 || 89

യത്രേമേ സദസദ്രൂപേ പ്രതിഷ്ഠിഭ്യേ സ്വസംവിദാ |
അവിദ്യയാസ്ത്മനി കൃതേ ഇതി തദ്ബ്രഹ്മഭർശനം || 33 || 90

യദ്യേഷോപരതാ ദേവീ മായാ വൈശാരദി മതിഃ |
സമ്പന്ന ഏവേതി വിദുർമഹിമ്നി സ്വേ മഹീയതേ || 34 || 91

ഏവം ജൻമാനി കർമാണി ഹ്യകർതുരജനസ്യ ച |
വർണയന്തി സു കവയോ വേദഗുഹ്യാനി ഹൃത്പതേഃ || 35 || 92

സ വാ ഇദം വിശ്വമമോഘലീലഃ
സൃജത്യവത്യന്തി ന സജ്ജത്യേന്ദ്രിൻ |
ഭൂതേഷു ചാന്തർഹിത ആത്മതന്ത്രഃ
ഷാഡ്വർഗികം ജിപ്രേതി ഷഡ്ഗുണേശഃ || 36 || 93

ന ചാസ്യ കശ്ചിന്നിപുണേന ധാതു -
രവൈതി ജന്തുഃ കുമനീഷ ഊതിഃ |
നാമാനി രൂപാണി മനോവചോഭിഃ
സന്തൻവതോ നടചർയാമിവാജ്ഞഃ || 37 || 94

- സ വേദ ധാതുഃ പദവീം പരസ്യ
 ദുരന്തവീര്യസ്യ രമാംഗപാണേഃ |
 യോദ്യായയാ സന്തതയാനുവൃത്തയാ
 ഭജേത തത്പാദസരോജഗന്ധം || 38 || 95
- അഥേഹ ധന്യാ ഭഗവന്ത ഇത്ഥം
 യദ്യാസുദേവ്യേഖിലലോകനാഥേ |
 കുർവന്തി സർവാത്മകമാത്മഭാവം
 ന യത്ര ഭൂയഃ പരിവർത ഉഗ്രഃ || 39 || 96
- ഇദം ഭാഗവതം നാമ പുരാണം ബ്രഹ്മസമ്മിതം |
 ഉത്തമശ്ലോകചരിതം ചകാര ഭഗവാനൃഷിഃ || 40 || 97
- നിഃശ്രേയസായ ലോകസ്യ ധന്യം സ്വസ്ത്യയനം മഹത് |
 തദിദം ഗ്രാഹയാമാസ സുതമാത്മവതാം വരം || 41 || 98
- സർവവേദേതിഹാസാനാം സാരം സാരം സമുദ്ധൃതം |
 സ തു സംശ്രാവയാമാസ മഹാരാജം പരീക്ഷിതം || 42 || 99
- പ്രായോപവിഷ്ടം ഗംഗായാം പരിതം പരമർഷിഭിഃ |
 കൃഷ്ണേ സ്വധാമോപഗതേ ധർമജ്ഞാനാദിഭിഃ സഹ || 43 || 100
- കലൗ നഷ്ടദൃശാമേഷ പുരാണാർകോദ്യുനോദിതഃ |
 തത്ര കീർതയതോ വിപ്രാ വിപ്രർഷേർഭൂരിതേജസഃ || 44 || 101
- അഹം ചാധ്യഗമം തത്ര നിവിഷ്ടസ്തുദനുഗ്രഹാത് |
 സോഹം വഃ ശ്രാവയിഷ്യാമി യഥാധീതം യഥാമതി || 45 || 102

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
 പ്രഥമസ്കന്ധേ നൈമിഷീയോപാഖ്യാനേ തൃതീയോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ ചതുർഥോദ്യായഃ ॥

വ്യാസ ഉവാച

ഇതി ബ്രുവാണം സംസ്കൃത മൂനീനാം ദീർഘസത്രിണാം |
വൃദ്ധഃ കുലപതിഃ സൂതം ബഹുചഃ ശൗനകോബ്രവീത് || 1 ||

103

ശൗനക ഉവാച

സൂത സൂത മഹാഭാഗ വദ നോ വദതാം വര |
കഥാം ഭാഗവതീം പുൺയാം യദാഹ ഭഗവാംശുകഃ || 2 ||

104

കസ്തിൻ യുഗേ പ്രവൃത്തേയം സ്ഥാനേ വാ കേന ഹേതുനാ |
കൃതഃ സഞ്ചോദിതഃ കൃഷ്ണഃ കൃതവാൻ സംഹിതാം മൂനിഃ || 3 ||

105

തസ്യ പുത്രോ മഹായോഗീ സമദ്യങ്നിർവികൽപകഃ |
ഏകാന്തമതിരുന്നിദ്രോ ഗൃഹ്യോ മൂഢ ഇവേയതേ || 4 ||

106

ദൃഷ്ട്യാനുയാന്തമൃഷിമാത്മജമപ്യനഗ്നം

ദേവ്യോ ഹ്രിയാ പരിദധൂർന സുതസ്യ ചിത്രം |
തദ്വിക്ഷ്യ പൃച്ഛതി മൂനൗ ജഗദുസ്തവാസ്തി

സ്ത്രീപുംഭിദാ ന തു സുതസ്യ വിവിക്തദൃഷ്ടേഃ || 5 ||

107

കഥമാലക്ഷിതഃ പൗരൈഃ സമ്പ്രാപ്തഃ കുരുജാംഗലാൻ |
ഉൻമത്തമുകജഡവദ്വിചരൻ ഗജസാഹ്യയേ || 6 ||

108

കഥം വാ പാണ്ഡവേയസ്യ രാജർഷേർമുനിനാ സഹ |
സംവാദഃ സമഭൂത്താത യത്രൈഷാ സാത്യതീ ശ്രുതിഃ || 7 || 109

സ ഗോദോഹനമാത്രം ഹി ഗൃഹേഷു ഗൃഹമേധിനാം |
അവേക്ഷതേ മഹാഭാഗസ്തീർഥീകുർവംസ്തദാശ്രമം || 8 || 110

അഭിമന്യുസുതം സുത പ്രാഹുർഭാഗവതോത്തമം |
തസ്യ ജൻമ മഹാശ്ചര്യം കർമാണി ച ഗൃണീഹി നഃ || 9 || 111

സ സമ്രാട് കസ്യ വാ ഹേതോഃ പാണ്ഡുനാം മാനവർധനഃ |
പ്രായോപവിഷ്ടോ ഗംഗായാമനാദൃത്യാധിരാട് ശ്രിയം || 10 || 112

നമന്തി യത്പാദനികേതമാത്മനഃ
ശിവായ ഹാനീയ ധനാനി ശത്രവഃ |
കഥം സ വീരഃ ശ്രിയമംഗ ദുസ്സൃജാം
യുവൈഷതോത്രസഷ്ടമഹോ സഹാസുഭിഃ || 11 || 113

ശിവായ ലോകസ്യ ഭവായ ഭൂതയേ
യ ഉത്തമശ്ലോകപരായണാ ജനാഃ |
ജീവന്തി നാത്മാർഥമസൗ പരാശ്രയം
മുമോച നിർവിദ്യ കുതഃ കലേവരം || 12 || 114

തത്സർവം നഃ സമാചക്ഷ്യ പൃഷ്ടോ യദിഹ കിഞ്ചന |
മന്യേ ത്യാം വിഷയേ വാചാം സ്താതമന്യത്ര ഛാന്ദസാത് || 13 || 115

സുത ഉവാച
ദ്വാപരേ സമനുപ്രാപ്തേ തൃതീയേ യുഗപര്യയേ |
ജാതഃ പരാശരാദ്യോഗീ വാസവ്യാം കലയാ ഹരേഃ || 14 || 116

സ കദാചിത്സരസ്വത്യാ ഉപസ്സൃശ്യ ജലം ശുചി |
വിവിക്തദേശ ആസീന ഉദിതേ രവിമണ്ഡലേ || 15 || 117

പരാവരജ്ഞഃ സ ഋഷിഃ കാലേനാവ്യക്തരംഹസാ |
യുഗധർമവൃതികരം പ്രാപ്തം ദുവി യുഗേ യുഗേ || 16 || 118

ഭൗതികാനാം ച ഭാവാനാം ശക്തിഹ്രാസം ച തത്കൃതം |
അശ്രദ്ധയാനാൻ നിഃസത്ത്യാൻ ദുർമേധാൻ ഹ്രസിതായുഷഃ || 17 || 119

ദുർഭഗാംശ്ച ജനാൻ വീക്ഷ്യ മൂനിർദിവ്യേന ചക്ഷുഷാ |
സർവവർണാശ്രമാണാം യദ്യത്ര ഹിതമമോഘദ്യക് || 18 || 120

ചാതുർഹോത്രം കർമ ശുദ്ധം പ്രജാനാം വീക്ഷ്യ വൈദികം |
വ്യദധാദ്യജ്ഞസന്തത്യേ വേദമേകം ചതുർവിധം || 19 || 121

ഋഗ്യജുഃസാമർവാഖ്യാ വേദാശ്ചത്വാര ഉദ്ധൃതാഃ |
ഇതിഹാസപുരാണം ച പഞ്ചമോ വേദ ഉച്യതേ || 20 || 122

തത്രർഗ്വേദധരഃ പൈലഃ സാമഗോ ജൈമിനിഃ കവിഃ |
വൈശമ്പായന ഏവൈകോ നിഷ്ണാതോ യജുഷാമുത || 21 || 123

അഥർവാംഗിരസാമാസീത്സുമന്തുർദാരുണോ മൂനിഃ |
ഇതിഹാസപുരാണാനാം പിതാ മേ രോമഹർഷണഃ || 22 || 124

ത ഏത ഋഷയോ വേദം
സ്വം സ്വം വ്യസ്യന്നനേകയാ |
ശിഷ്യഃ പ്രശിഷ്യസ്തുച്ഛിഷ്യർ -
വേദാസ്തേ ശാവിന്വേദവൻ || 23 || 125

ത ഏവ വേദാ ദുർമേധൈർധാർയന്തേ പുരുഷൈർയഥാ |
ഏവം ചകാര ഭഗവാൻ വ്യാസഃ കൃപണവത്സലഃ || 24 || 126

സ്ത്രീശൂദ്രദിജ്ഞബന്ധുനാം ത്രയീ ന ശ്രുതിഗോചരാ |
കർമശ്രേയസി മുഘാനാം ശ്രേയ ഏവം ഭവേദിഹ |
ഇതി ഭാരതമാഖ്യാനം കൃപയാ മൂനീനാ കൃതം || 25 || 127

ഏവം പ്രവൃത്തസ്യ സദാ ഭൂതാനാം ശ്രേയസി ദിജ്ഞഃ |
സർവാത്മകേനാപി യദാ നാതുഷ്യദ്യദയം തതഃ || 26 || 128

നാതിപ്രസീദദ്യദയഃ സരസ്വത്യാസ്തേ ശുചൗ |
വിതർകയൻ വിവിക്തസ്ഥ ഇദം പ്രോവാച ധർമവിത് || 27 || 129

ധൃതവ്രതേന ഹി മയാ ഛന്ദാംസി ഗുരവോഗ്രന്ധഃ |
മാനിതാ നിർവൃലീകേന ഗൃഹീതം ചാനുശാസനം || 28 || 130

ഭാരതവ്യപദേശേന ഹ്യാജ്ഞയാർഥശ്ച ദർശിതഃ |
ദൃശ്യതേ യത്ര ധർമാദി സ്ത്രീശൂദ്രാദിഭിരപ്യുത || 29 || 131

തഥാപി ബത മേ ദൈഹ്യോ ഹ്യാത്മാ ചൈവാത്മനാ വിദുഃ |
അസമ്പന്ന ഇവാഭാതി ബ്രഹ്മവർചസ്യസത്തമഃ || 30 || 132

കിം വാ ഭാഗവതാ ധർമാ ന പ്രായേണ നിരൂപിതാഃ |
പ്രിയാഃ പരമഹംസാനാം ത ഏവ ഹ്യച്യുതപ്രിയാഃ || 31 || 133

തസ്യൈവം വിലമാത്മാനം മന്യമാനസ്യ വിദ്യതഃ |
കൃഷ്ണസ്യ നാരദ്യോദ്യാഗാദാശ്രമം പ്രാഗുദാഹൃതം || 32 || 134

തമദിജ്ഞായ സഹസാ പ്രത്യുത്ഥായാഗതം മൂനീഃ |
പൂജയാമാസ വിധിവന്നാരദം സുരപൂജിതം || 33 || 135

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ നൈമിഷീയോപാഖ്യാനേ ചതുർഥോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ പഞ്ചമോദ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

അഥ തം സുഖമാസീന ഉപാസീനം ബൃഹച്ഛ്രവാഃ |

ദേവർഷിഃ പ്രാഹ വിപ്രർഷിം വീണാപാണിഃ സൂയന്നിവ || 1 ||

136

നാരദ ഉവാച

പാരാശര്യ മഹാഭാഗ ഭവതഃ കച്ചിദാന്തനാ |

പരിതുഷ്യതി ശാരീര ആത്മാ മാനസ ഏവ വാ || 2 ||

137

ജിജ്ഞാസിതം സുസമ്പന്നമപി തേ മഹദ്ഭൂതം |

കൃതവാൻ ഭാരതം യസ്ത്വം സർവാർഥപരിബൃംഹിതം || 3 ||

138

ജിജ്ഞാസിതമധീതം ച യത്തദ്ബ്രഹ്മ സനാതനം |

അഥാപി ശോചന്യാത്മാനമകൃതാർഥ ഇവ പ്രഭോ || 4 ||

139

വ്യാസ ഉവാച

അന്യേവ മേ സർവമിദം ത്വയോക്തം

തഥാപി നാന്താ പരിതുഷ്യതേ മേ |

തൻമൂലമവ്യക്തമഗാധബോധം

പൃച്ഛാമഹേ ത്വായ്ത്ഥദവാത്ഥഭൂതം || 5 ||

140

സ വൈ ഭവാൻ വേദ സമസ്തഗൃഹ്യ-

മുപാസീതോ യത്പുരുഷഃ പുരാണം |

പരാവരേശോ മനസൈവ വിശ്വം
സൃജത്യവത്യത്തി ഗുണൈരസംഗഃ || 6 || 141

ത്വം പര്യടന്നർക ഇവ ത്രിലോകീ -
മന്തശ്ചരോ വായുരിവാത്മസാക്ഷീ |
പരാവരേ ബ്രഹ്മണി ധർമതോ വ്രതൈഃ
സ്നാതസ്യ മേ ന്ധൂനമലം വിചക്ഷ്യ || 7 || 142

ശ്രീനാരദ ഉവാച
ഭവതാനുദിതപ്രായം യശോ ഭഗവതോദ്ദലം |
യേനൈവാസൗ ന തുഷ്യേത മന്ധേ തദുർശനം ഖിലം || 8 || 143

യഥാ ധർമാദയശ്ചാർഥാ മൂനിവർയാനുകീർത്തിതാഃ |
ന തഥാ വാസുദേവസ്യ മഹിമാ ഹ്യനുവർണിതഃ || 9 || 144

ന യദ്വചശ്ചിത്രപദം ഹരേർയശോ
ജഗത്പവിത്രം പ്രഗൃണീത കർഹിച്ചിത് |
തദ്വായസം തീർഥമുശന്തി മാനസാ
ന യത്ര ഹംസാ നിരമന്ത്യുശിക്ഷയാഃ || 10 || 145

തദ്യാഗ്നിസർഗോ ജനതാഘവിപ്ലവോ
യസ്മിൻ പ്രതിശ്ലോകമബദ്ധവത്യപി |
നാമാന്ധനന്തസ്യ യശോക്ലിതാനി യത്
ശൃൺവന്തി ഗായന്തി ഗൃണന്തി സാധവഃ || 11 || 146

നൈഷ്ഠർമ്യമപ്യച്യുതഭാവവർജ്ജിതം
ന ശോഭതേ ഇത്താനമലം നിരഞ്ജനം |
കൂതഃ പുനഃ ശശ്വദദ്രമീശ്വരേ
ന ചാർപിതം കർമ യദപ്യകാരണം || 12 || 147

അഥോ മഹാഭാഗ ഭവാനമോഘദ്യക് -
 ശുചിശ്രവാഃസത്യരതോ ധൃതവ്രതഃ |
 ഉരുക്രമന്യാവിലബന്ധമുക്തയേ
 സമാധിനാനുസ്മര തദ്വിചേഷിതം || 13 || 148

തത്ത്വോന്യമാ കിഞ്ചന യദ്വിവക്ഷതഃ
 പൃഥഗ്യശസ്തക്യതരൂപനാമഭിഃ |
 ന കുത്രചിത്ക്യാപി ച ദുഃസ്ഥിതാ മതി -
 ര്ലഭഭേത വാതാഹതനൗരിവാസ്പദം || 14 || 149

ജുഗുപ്സിതം ധർമകൃത്യേനുശാസതഃ
 സ്വഭാവരക്തസ്യ മഹാൻ വൃതിക്രമഃ |
 യദ്യാക്യതോ ധർമ ഇതീതരഃ സ്ഥിതോ
 ന മന്യതേ തസ്യ നിവാരണം ജനഃ || 15 || 150

വിചക്ഷണോന്യാർഹതി വേദിതും വിഭോ -
 രനന്തപാരസ്യ നിവൃത്തിതഃ സുഖം |
 പ്രവർത്തമാനസ്യ ഗുണൈരനാത്മന -
 സ്തതോ ഭവാൻ ദർശയ ചേഷിതം വിഭോഃ || 16 || 151

ത്യക്ത്യാ സ്വധർമം ചരണാംബുജം ഹരേ -
 ര്ഭജന്നപക്യോഥ പതേത്തതോ യദി |
 യത്ര ക്വ വാദദ്രമഭൂദമുഷ്യ കിം
 കോ വാർഥ ആപ്ലോഭജതാം സ്വധർമതഃ || 17 || 152

തസ്യൈവ ഹേതോഃ പ്രയതേത കോവിഭോ
 ന ലഭ്യതേ യദ്ഭ്രമതാമുപർയധഃ |
 തൽലഭ്യതേ ദുഃഖവദന്യതഃ സുഖം
 കാലേന സർവത്ര ഗഭീരരംഹസാ || 18 || 153

ന വൈ ജനോ ജാതു കമഞ്ചനാവ്രജേ -
 ന്മുകുന്ദസേവ്യൻയവദംഗ സംസൃതിം |
 സ്മരൻ മുകുന്ദാംഘ്ര്യുപഗൃഹനം പുന -
 ര്വിഹാതുമിച്ഛേന്ന രസഗ്രഹോ യതഃ || 19 || 154

ഇദം ഹി വിശ്വം ഭഗവാനിവേതരോ
 യതോ ജഗത്സ്ഥാനനീരോധസംഭവാഃ |
 തദ്ധി സ്വയം വേദ ഭവാംസ്തഥാപി വൈ
 പ്രാദേശമാത്രം ഭവതഃ പ്രദർശിതം || 20 || 155

ത്വമാത്മനാസ്ത്വാനമവേഹ്യമോഘദ്യുക് -
 പരസ്യപുംസഃ പരമാത്മനഃ കലാം |
 അജം പ്രജാതം ജഗതഃ ശിവായ തൻ -
 മഹാനുഭാവദ്യുദയോധിഗൺയതാം || 21 || 156

ഇദം ഹി പുംസസ്തപസഃ ശ്രുതസ്യ വാ
 സ്വിഷ്ടസ്യ സൂക്തസ്യ ച ബുദ്ധിദത്തയോഃ |
 അവിച്യുതോർമഃ കവിദിർനിരൂപിതോ
 യദുത്തമശ്ലോകഗുണാനുവർണനം || 22 || 157

അഹം പുരാതീതഭവ്യേഭവം മൂനേ
 ദാസ്യാസ്തു കസ്യാശ്ചന വേദവാദിനാം |
 നിരൂപിതോ ബാലക ഏവ യോഗിനാം
 ശുശ്രൂഷണേ പ്രാവൃഷ്ടി നിർവിവിക്ഷതാം || 23 || 158

തേ മയ്യപേതാഖിലചാപലേർഭകേ
 ദാന്ത്യേധൃതക്രീഡനക്യേനുവർതിനി |
 ചക്രൂഃ കൃപാം യദ്യപി തുൽയദർശനാഃ
 ശുശ്രൂഷമാണേ മൂനയോർൽപദാഷിണി || 24 || 159

ഉച്ഛിഷ്ടലേപാനനുമോദിതോ ദ്വിജൈഃ
 സകൃത്സ്മദഭുഞ്ജേ തദപാസ്തുകിൽബിഷഃ |
 ഏവം പ്രവൃത്തസ്യ വിശുദ്ധചേതസ -
 സ്തദ്ധർമ ഏവാത്മരുചിഃ പ്രജായതേ || 25 || 160

തത്രാന്വഹം കൃഷ്ണകഥാഃ പ്രഗായതാ -
 മനുഗ്രഹേണാശൃണവം മനോഹരാഃ |
 താഃ ശ്രദ്ധയാ മ്യേനുപദം വിശൃണ്വതഃ
 പ്രിയശ്രവസ്യംഗ മമാഭവദ്രുചിഃ || 26 || 161

തസ്മിംസ്തദാ ലബ്ധരുചേർമഹാമുനേ
 പ്രിയശ്രവസ്യാസ്ഖലിതാ മതിർമമ |
 യയാഹമേതത്സദസത്സ്യമായയാ
 പശ്യേ മയി ബ്രഹ്മണി കൽപിതം പരേ || 27 || 162

ഇത്ഥം ശരത്പ്രാവൃഷ്ടികാവൃതു ഹരേ -
 ര്വിശൃണ്വതോ മ്യേനുസവം യശോമലം |
 സങ്കീർത്യമാനം മൂനിഭിർമഹാത്മഭി -
 ര്ഭക്തിഃ പ്രവൃത്താസ്ത്വരജസ്തമോപഹാ || 28 || 163

തസ്യൈവം മ്യേനുരക്തസ്യ പ്രശ്രിതസ്യ ഹതൈനസഃ |
 ശ്രദ്ധയാനസ്യ ബാലസ്യ ദാന്തസ്യാനുചരസ്യ ച || 29 || 164

ഇതാനം ഗുഹൃതമം യത്തത്സാക്ഷാദ്ഭഗവതോദിതം |
 അൻവവോചൻ ഗമിഷ്യന്തഃ കൃപയാ ദീനവത്സലാഃ || 30 || 165

യേനൈവാഹം ഭഗവതോ വാസുദേവസ്യ വേധസഃ |
 മായാനുഭാവമവിദം യേന ഗച്ഛന്തി തത്പദം || 31 || 166

ഏതസംസൂചിതം ബ്രഹ്മണ്യാപത്രയചികിത്സിതം |
യദീശ്വരേ ഭഗവതി കർമ ബ്രഹ്മണി ഭാവിതം || 32 || 167

ആമയോ യശ്ച ഭൂതാനാം ജായതേ യേന സുവ്രത |
തദേവ ഹ്യാമയം ദ്രവ്യം ന പുനാതി ചികിത്സിതം || 33 || 168

ഏവം നൃണാം ക്രിയായോഗാഃ സർവേ സംസൃതിഹേതവഃ |
ത ഏവാത്മവിനാശായ കൽപന്തേ കൽപിതാഃ പരേ || 34 || 169

യദത്ര ക്രിയതേ കർമ ഭഗവത്പരിതോഷണം |
ഇതാനം യത്തദധീനം ഹി ഭക്തിയോഗസമൻവിതം || 35 || 170

കുർവാണാ യത്ര കർമാണി ഭഗവച്ഛിക്ഷയാസക്യത് |
ഗൃണന്തി ഗൃണനാമാനി കൃഷ്ണസ്യാനുസ്മരന്തി ച || 36 || 171

നമോ ഭഗവതേ തുഭ്യം വാസുദേവായ ധീമഹി |
പ്രദ്യുല്ലായാനിരുദ്ധായ നമഃ സങ്കർഷണായ ച || 37 || 172

ഇതി മുർത്യഭിധാനേന മന്ത്രമൂർതിമമൂർതികം |
യജുതേ യജ്ഞപുരുഷം സ സമ്യദർശനഃ പുമാൻ || 38 || 173

ഇമം സ്വനിഗമം ബ്രഹ്മന്നവേത്യ മദനുഷ്ഠിതം |
അദാൻമേ ഇതാനമൈശ്വര്യം സ്വസ്മിൻ ഭാവം ച കേശവഃ || 39 || 174

ത്വമപ്യദഭ്രശ്രുത വിശ്രുതം വിഭോഃ
സമാപ്യതേ യേന വിദാം ബുഭുത്സിതം |
ആഖ്യാഹി ദുഃഖൈർമുഹൂർർഭിതാത്മനാം
സങ്ക്ലേശനിർവാണമുശന്തി നാൻയഥാ || 40 || 175

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ വ്യാസനാരദസംവാദേ പഞ്ചമോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ ഷഷ്ഠോദ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

ഏവം നിശച്യ ഭഗവാൻ ദേവർഷേർജ്ജുൻമ കർമ ച |
 ഭൂയഃ പപ്രച്ഛ തം ബ്രഹ്മൻ വ്യാസഃ സത്യവതീസുതഃ || 1 || 176

വ്യാസ ഉവാച

ഭിക്ഷുഭിർവിപ്രവസിതേ വിജ്ഞാനാദേഷ്യഭിസ്സവ |
 വർതമാനോ വയസ്യാഭ്യേ തതഃ കിമകരോദ്ഭവാൻ || 2 || 177

സ്ത്വായംഭുവ കയാ വൃത്തയാ വർതിതം തേ പരം വയഃ |
 കഥം ചേദമുദസ്രാക്ഷീഃ കാലേ പ്രാപ്തേ കലേവരം || 3 || 178

പ്രാക്കൽപവിഷയാമേതാം സ്മൃതിം തേ സുരസത്തമ |
 ന ഹ്യേഷ വ്യവധാത്കാല ഏഷ സർവനിരാകൃതിഃ || 4 || 179

നാരദ ഉവാച

ഭിക്ഷുഭിർവിപ്രവസിതേ വിജ്ഞാനാദേഷ്യഭിർമമ |
 വർതമാനോ വയസ്യാഭ്യേ തത ഏതദകാരഷം || 5 || 180

ഏകാന്തജ്ഞാ മേ ജനനീ യോഷിൻമൂഢാ ച കിങ്കരീ |
 മയ്യാത്മജ്ഞേനൻയഗതൗ ചക്രേ സ്നേഹാനുബന്ധനം || 6 || 181

സാസ്വതന്ത്രാ ന കൽപാസ്സീദ്യാഗക്ഷേമം മമേച്ഛതീ |
 ഈശസ്യ ഹി വശേ ലോകോ യോഷാ ദാരുമയീ യഥാ || 7 || 182

അഹം ച തദ്ബ്രഹ്മകുലേ ഊഷിവാംസ്തദപേക്ഷയാ |
 ദിദേശകാലാവ്യുത്പന്നോ ബാലകഃ പഞ്ചഹായനഃ || 8 || 183

ഏകദാ നിർഗതാം ഗേഹാദുഹന്തീം നിശി ഗാം പഥി |
 സർവ്വോദശത്പദാ സ്സൃഷ്ടഃ കൃപണാം കാലചോദിതഃ || 9 || 184

തദാ തദഹമീശസ്യ ഭക്താനാം ശമദീപ്തതഃ |
 അനുഗ്രഹം മന്യമാനഃ പ്രാതിഷ്ഠം ദിശമുത്തരാം || 10 || 185

സ്തീതാഞ്ജനപദാംസ്തുത്ര പുരഗ്രാമവ്രജാകരാൻ |
 വേടഖർവടവാദീശ്ച വനാന്യുപവനാനി ച || 11 || 186

ചിത്രയാതുവിചിത്രാദ്രിനിഭഭഗദുജുദ്രുമാൻ |
 ജലാശയാംഛരിവജലാനലിനീഃ സുരസേവിതാഃ || 12 || 187

ചിത്രസ്വനൈഃ പത്രരഥൈർവിഭ്രമദ്ഭ്രമരശ്രിയഃ |
 നലവേണുശരസ്തംബകുശകീചകഗഹ്വരം || 13 || 188

ഏക ഏവാതിയാത്വോഹമദ്രാക്ഷം വിപിനം മഹത് |
 ഘോരം പ്രതിഭയാകാരം വ്യാലോലുകശിവാജിരം || 14 || 189

പരിശ്രാന്തേന്ദ്രിയാത്മാഹം തൃട്പരീതോ ബുഭുക്ഷിതഃ |
 സ്താത്യാ പീത്യാ ഹദേ നദ്യാ ഉപസ്സൃഷ്ടോ ഗതശ്രമഃ || 15 || 190

തസ്മിന്നിർമനുജ്വേരൺയേ പിപലോപസ്ഥ ആസ്ഥിതഃ |
 ആത്മനാസ്ത്മാനമാത്മസ്ഥം യഥാശ്രുതമചിന്തയം || 16 || 191

ധ്യായതശ്ചരണാംഭോജം ദാവനിർജിതചേതസാ |
 ഔത്കംഠ്യാശ്രുകലാക്ഷസ്യ ഹൃദ്യാസീൻമേ ശനൈർഹരിഃ || 17 || 192

പ്രേമാതിഭരനിർഭിന്നപുലകാംഗോത്രിനിർവൃതഃ |
ആനന്ദസമ്പ്ലവേ ലീനോ നാപശ്യമുദയം മൂനേ || 18 || 193

രൂപം ഭഗവതോ യത്തൻമനഃകാന്തം ശുചാപഹം |
അപശ്യൻ സഹസോത്തന്ധേ വൈക്ലവ്യാദുർമനാ ഇവ || 19 || 194

ദിദ്യക്ഷുസ്തദഹം ഭൂയഃ പ്രണിധായ മനോ ഹൃദി |
വീക്ഷമാണോപി നാപശ്യമവിത്യുക്ത ഇവാതുരഃ || 20 || 195

ഏവം യതന്തം വിജനേ മാമാഹാഗോചരോ ഗിരാം |
ഗംഭീരശ്ലക്ഷ്ണയാ വാചാ ശുചഃ പ്രശമയന്നിവ || 21 || 196

ഹന്താസ്മിജ്ഞൻമനി ഭവാൻമാ മാം ദ്രഷ്ടുമിഹാർഹതി |
അവിപക്വക്ഷായാണാം ദുർദർശോഹം കൂയോഗിനാം || 22 || 197

സകൃദ്ദുർശിതം രൂപമേതത്കാമായ ത്വേനഘ |
മത്കാമഃ ശനകൈഃ സാധുഃ സർവാൻ മൂഞ്ചതി ഹൃച്ഛയാൻ || 23 || 198

സത്സേവയാദീർഘയാ തേ ജാതാ മയി ദൃഢാ മതിഃ |
ഹിത്യാവദ്യമിമം ലോകം ഗന്താ മജ്ജനതാമസി || 24 || 199

മതിർമയി നിബദ്ധേയം ന വിപദ്യേത കർഹിച്ചിത് |
പ്രജാസർഗനിരോധ്യേപി സ്മൃതിശ്ച മദനുഗ്രഹാത് || 25 || 200

ഏതാവദുക്തോപരരാമ തൻമഹ -
ദ്ഭൂതം നഭോലിംഗമലിംഗമീശ്വരം |
അഹം ച തസ്മൈ മഹതാം മഹീയസേ
ശീർഷ്ണാവനാമം വിദധ്യേനുകമ്പിതഃ || 26 || 201

നാമാന്യനന്തസ്യ ഹതത്രപഃ പഠൻ
ഗുഹ്യാനി ഭദ്രാണി കൃതാനി ച സ്മരൻ |

ഗാം പര്യടംസ്തുഷ്ടമനാ ഗതസ്സുഹഃ

കാലം പ്രതീക്ഷൻ വിമദോ വിമത്സരഃ || 27 ||

202

ഏവം കൃഷ്ണമതേർബ്രഹ്മന്നസക്തസ്യാമലാത്മനഃ |

കാലഃ പ്രാദുരഭ്യുക്തകാലേ തഡിത്സൗദാമനീ യഥാ || 28 ||

203

പ്രയുജ്യമാനേ മയി താം ശുദ്ധാം ഭാഗവതീം തനും |

ആരബ്ധകർമനിർവാനോ ന്യപതത്പാഞ്ചഭൗതികഃ || 29 ||

204

കൽപാന്ത ഇദമാദായ ശയാന്യേന്ദ്രസ്യുദൻവതഃ |

ശിശയിഷോരനുപ്രാണം വിവിശ്വേന്തരഹം വിഭോഃ || 30 ||

205

സഹസ്രയുഗപര്യന്തേ ഉത്ഥായേദം സിന്ധുക്ഷതഃ |

മരീചിമിശ്രാ ഋഷയഃ പ്രാണേഭ്യോഹം ച ജ്ജന്തിരേ || 31 ||

206

അന്തർബഹിശ്ച ലോകാംസ്മീൻ പര്യേച്ഛന്തിതവ്രതഃ |

അനുഗ്രഹാൻമഹാവിഷ്ണോരവിഘാതഗതിഃ ക്വചിത് || 32 ||

207

ദേവദത്താമിമാം വീണാം സ്വരബ്രഹ്മവിഭുഷിതാം |

മൂർച്ഛയിത്യാ ഹരികഥാം ഗായമാനശ്ചരാമ്യഹം || 33 ||

208

പ്രഗായതഃ സ്വവീർയാണി തീർഥപാദഃ പ്രിയശ്രവാഃ |

ആഹുത ഇവ മേ ശീഘ്രം ദർശനം യാതി ചേതസി || 34 ||

209

ഏതദ്യാതുരചിത്താനാം മാത്രാസ്പർശേഷ്ചയാ മുഹുഃ |

ഭവസിന്ധുപ്ലവോ ദൃഷ്ടോ ഹരിചർയാനുവർണനം || 35 ||

210

യമാദിദിർയോഗപഥൈഃ കാമലോഭഹതോ മുഹുഃ |

മുകുന്ദസേവയാ യദ്വത്തമാപ്നിതാധാ ന ശാമ്യതി || 36 ||

211

സർവം തദിദമാഖ്യാതം യത്പൃഷ്ടോഹം ത്വയാനഘ |

ജൻമകർമരഹസ്യം മേ ഭവതശ്ചാത്മതോഷണം || 37 ||

212

സൂത ഉവാച

ഏവം സംഭാഷ്യ ഭഗവാനാരഭോ വാസവീസുതം |

ആമന്തര്യ വീണാം രണയൻ യയൗ യാദൃച്ഛികോ മൂനിഃ || 38 || 213

അഹോ ദേവർഷിർധന്യോഽയം യതകീർത്തിം ശാർംഗധൻവനഃ |

ഗായൻ മാദ്യന്നിദം തന്തരയാ രമയത്യാതുരം ജഗത് || 39 || 214

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ വ്യാസനാരദസംവാദേ ഷഷ്ഠോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ സപ്തമോഽധ്യായഃ ॥

ശൗനക ഉവാച
 നിർഗതേ നാരദേ സൂത ഭഗവാൻ ബാദരായണഃ |
 ശ്രുതവാംസ്തദഭിപ്രേതം തതഃ കിമകരോദ്വിഭുഃ || 1 || 215

സൂത ഉവാച
 ബ്രഹ്മനദ്യാം സരസ്വത്യാമാശ്രമഃ പശ്ചിമേ തടേ |
 ശമ്യാപ്രാസ ഇതി പ്രോക്ത ഋഷീണാം സത്രവർധനഃ || 2 || 216

തസ്മിൻ സ്വ ആശ്രമേ വ്യാസോ ബദരീഷണ്ഡമണ്ഡിതേ |
 ആസീനോഽപ ഉപസ്സൃശ്യ പ്രണിദധ്യൗ മനഃ സ്വയം || 3 || 217

ഭക്തിയോഗേന മനസി സമ്യക് പ്രണിഹിത്യേമലേ |
 അപശ്യത്പുരുഷം പൂർവം മായാം ച തദപാശ്രയാം || 4 || 218

യയാ സമ്മോഹിതോ ജീവ ആത്മാനം ത്രിഗുണാത്മകം |
 പരോഽപി മനുത്യേനർഥം തത്കൃതം ചാഭിപദ്യതേ || 5 || 219

അനർഥോപശമം സാക്ഷാദ്ഭക്തിയോഗമധോക്ഷജേ |
 ലോകസ്യാജാനതോ വിദ്യാംശ്ചക്ര സാത്യതസംഹിതാം || 6 || 220

യസ്യാം വൈ ശ്രൂയമാണായാം കൃഷ്ണേ പരമപുരുഷേ |
 ഭക്തിരുത്പദ്യതേ പുംസഃ ശോകമോഹദയാപഹാ || 7 || 221

സ സംഹിതാം ഭാഗവതീം കൃത്യാനുക്രമ്യ ചാത്മജം |
ശുകമധ്യാപയാമാസ നിവൃത്തിനിരതം മൂനിഃ || 8 || 222

ശൗനക ഉവാച
സ വൈ നിവൃത്തിനിരതഃ സർവത്രോപേക്ഷകോ മൂനിഃ |
കസ്യ വാ ബൃഹതീമേതാമാത്മാരാമഃ സമദ്യസത് || 9 || 223

സുത ഉവാച
ആത്മാരാമാശ്ച മൂനയോ നിർഗ്രന്ഥാ അപ്യുരുക്രമേ |
കുർവന്ത്യഹൈതുകീം ഭക്തിമിത്ഥമഭൂതഗുണോ ഹരിഃ || 10 || 224

ഹരേർഗുണാക്ഷിപ്ലമതിർഭഗവാൻ ബാദരായണിഃ |
അധ്യഗാൻമഹദാവ്യാനം നിത്യം വിഷ്ണുജനപ്രിയഃ || 11 || 225

പരീക്ഷിതോഽഥ രാജർഷേർജ്ജൻമകർമവിലാപനം |
സംസ്ഥാം ച പാണ്ഡുപുത്രാണാം വക്ഷേദ്യ കൃഷ്ണകമോദയം || 12 || 226

യദാ മൃധേ കൗരവസുഞ്ജയാനാം
വീരേഷ്യമോ വീരഗതിം ഗതേഷു |
വൃകോദരാവിഭാഗദാഭിമർശ -
ഭഗോരുദണ്ഡേ ധൃതരാഷ്ട്രപുത്രേ || 13 || 227

ഭർതൃഃ പ്രിയം ദ്രൗണിരിതി സു പശ്യൻ
കൃഷ്ണാസുതാനാം സ്വപതാം ശിരാംസി |
ഉപാഹരദ് വിപ്രിയമേവ തസ്യ
ജുഗുപ്സിതം കർമ വിഗർഹയന്തി || 14 || 228

മാതാ ശിശൂനാം നിധനം സുതാനാം
നിശദ്യ ഘോരം പരിതപ്യമാനാ |

തദാരൂദദ്ബാഷ്ടകലാകുലാക്ഷീ
താം സാന്ത്യയന്നാഹ കിരീടമാലീ || 15 || 229

തദാ ശുചന്യേ പ്രമുജാമി ഭദ്രേ
യദ്ബ്രഹ്മബന്ധോഃ ശിര ആതതായിനഃ |
ഗാണധീവമുക്തൈർവിശിവൈരുപാഹരേ
ത്വ്യാക്രമ്യ യത്സന്നാസ്യസി ദഗ്ധപുത്രാ || 16 || 230

ഇതി പ്രിയാം വൽഗുവിചിത്രജൽപൈഃ
സ സാന്ത്യയിത്യാച്യുതമിത്രസൂതഃ |
അൻവാദ്രവദുംശിത ഉഗ്രധൻവാ
കപിധ്യജോ ഗുരുപുത്രം രഥേന || 17 || 231

തമാപതന്തം സ വിലക്ഷ്യ ദൂരാത്
കുമാരഹോദ്വിഗമനാ രഥേന |
പരാദ്രവത്പ്രാണപരീപ്ലുരുർവ്യാം
യാവദ്ഗമം രുദ്രഭയാദ്യഥാർകഃ || 18 || 232

യദാശരണമാത്മാനമൈക്ഷത ശ്രാന്തവാജിനം |
അസ്മൂം ബ്രഹ്മശിരോ മേനേ ആത്മത്രാണം ദ്വിജാത്മജഃ || 19 || 233

അഥോപസ്മൃശ്യ സലിലം സന്ദധേ തത്സമാഹിതഃ |
അജാനന്നുപസംഹാരം പ്രാണകൃച്ഛ ഉപസ്ഥിതേ || 20 || 234

തതഃ പ്രാദുഷ്കൃതം തേജഃ പ്രചണ്ഡം സർവതോദിശം |
പ്രാണാപദമദിപ്രേക്ഷ്യ വിഷ്ണും ജിഷ്ണുരുവാച ഹ || 21 || 235

അർജുന ഉവാച
കൃഷ്ണ കൃഷ്ണ മഹാബാഹോ ദക്താനാമഭയങ്കര |
ത്വമേകോ ദഹ്യമാനാനാമപവർഗ്ഗോസി സംസൃതേഃ || 22 || 236

ത്വമാദ്യഃ പുരുഷഃ സാക്ഷാദീശ്വരഃ പ്രകൃതേഃ പരഃ |
മായാം വ്യുദസ്യ ചിച്ഛക്ത്യാ കൈവൽയേ സ്ഥിത ആത്മനി || 23 || 237

സ ഏവ ജീവലോകസ്യ മായാമോഹിതചേതസഃ |
വിധത്തേ സ്വേന വീര്യേണ ശ്രേയോ ധർമാദിലക്ഷണം || 24 || 238

തമായം ചാവതാരന്തേ ദുവോ ഭാരജിഹീർഷയാ |
സ്യാനാം ചാനന്യഭാവാനാമനുധ്യാനായ ചാസക്യത് || 25 || 239

കിമിദം സ്വിത്കുതോ വേതി ദേവദേവ ന വേദ്യഹം |
സർവതോമുഖമായാതി തേജഃ പരമദാരൂണം || 26 || 240

ശ്രീഭഗവാനുവാച
വേത്ഥേദം ഭ്രോണപുത്രസ്യ ബ്രാഹ്മമന്ത്രം പ്രദർശിതം |
നൈവാസൗ വേദ സംഹാരം പ്രാണബായ ഉപസ്ഥിതേ || 27 || 241

ന ഹ്യസ്യാന്യതമം കിഞ്ചിദന്ത്രം പ്രത്യവകർശനം |
ജഹ്യന്ത്രതേജ ഉന്നദ്ധമന്ത്രജ്ഞോ ഹ്യന്ത്രതേജസാ || 28 || 242

സുത ഉവാച
ശ്രുത്യാ ഭഗവതാ പ്രോക്തം ഫാൽഗുനഃ പരവീരഹാ |
സ്തുഷ്ട്യാപന്ത്രം പരിക്രമ്യ ബ്രാഹ്മം ബ്രാഹ്മായ സന്ദധേ || 29 || 243

സംഹത്യാന്യോന്യമുദയോന്തേജസീ ശരസംവൃതേ |
ആവൃത്യ രോദസീ ഖം ച വവൃധാത്യേർകവഹ്നിവത് || 30 || 244

ദൃഷ്ട്യാന്ത്രതേജസ്തു തയോന്ത്രീൻ ലോകാൻ പ്രദഹൻ മഹത് |
ദഹ്യമാനാഃ പ്രജാഃ സർവാഃ സാംവർതകമമംസത || 31 || 245

പ്രജോപപ്ലവമാലക്ഷ്യ ലോകവൃതികരം ച തം |
മതം ച വാസുദേവസ്യ സഞ്ജഹാരാർജുനോ ദ്വയം || 32 || 246

തത ആസാദ്യ തരസാ ദാരുണം ഗൗതമീസുതം |
ബബന്ധാമർഷതാമ്രാക്ഷഃ പശും രശനയാ യഥാ || 33 || 247

ശിബിരായ നിനീഷന്തം ദാമ്നാ ബദ്ധ്യാ രിപും ബലാത് |
പ്രാഹാർജുനം പ്രകുപിതോ ഭഗവാനംബുജേക്ഷണഃ || 34 || 248

മൈനം പാർഥാർഹസി ത്രാതും ബ്രഹ്മബന്ധുമിമം ജഹി |
യോസാവനാഗസഃ സുപ്താനവധീന്നിശി ബാലകാൻ || 35 || 249

മത്തം പ്രമത്തമുൻമത്തം സുപ്തം ബാലം സ്ത്രിയം ജഡം |
പ്രപന്നം വിരഥം ഭീതം ന രിപും ഹന്തി ധർമവിത് || 36 || 250

സ്വപ്രാണാൻ യഃ പരപ്രാണൈഃ പ്രപുഷ്ണാത്യഘൃണഃ ഖലഃ |
തദ്വധസ്തസ്യ ഹി ശ്രേയോ യദ്ദോഷാദ്യാത്യധഃ പുമാൻ || 37 || 251

പ്രതിശ്രുതം ച ഭവതാ പാഞ്ചാൽയൈ ശൃൺവതോ മമ |
ആഹരിഷ്യേ ശിരസ്തസ്യ യസ്തേ മാനിനി പുത്രഹാ || 38 || 252

തദസൗ വദ്യതാം പാപ ആതതായ്യാത്മബന്ധുഹാ |
ഭർതൃശ്ച വിപ്രിയം വീര കൃതവാൻ കുലപാംസനഃ || 39 || 253

ഏവം പരീക്ഷതാ ധർമം പാർഥഃ കൃഷ്ണേന ചോദിതഃ |
നൈച്ഛദ്ധന്തും ഗുരുസുതം യദ്വപ്യാത്മഹനം മഹാൻ || 40 || 254

അഥോപേത്യ സ്വശിബിരം ഗോവിന്ദപ്രിയസാരഥിഃ |
ൻയവേദയത്തം പ്രിയായൈ ശോചന്ത്യാ ആത്മജാൻ ഹതാൻ || 41 || 255

തമാഹ്വൃതം പശുവത്പാശബദ്ധ -
മവാങ്മുഖം കർമജുഗുപ്സീതേന |
നിരീക്ഷ്യ കൃഷ്ണാപകൃതം ഗുരോഃ സുതം
വാമസ്വഭാവാ കൃപയാ നനാമ ച || 42 || 256

ഉവാച ചാസഹന്ത്യസ്യ ബന്ധനാനയനം സതി |
മുച്യതാം മുച്യതാമേഷ ബ്രാഹ്മണോ നിതരാം ഗുരുഃ || 43 || 257

സരഹസ്യോ ധനുർവേദഃ സവിസർഗോപസംയമഃ |
അസ്രുഗ്രാമശ്ച ദവതാ ശിക്ഷിതോ യദനുഗ്രഹാത് || 44 || 258

സ ഏഷ ഭഗവാൻ ഭ്രോണഃ പ്രജാരൂപേണ വർതതേ |
തസ്യാത്മനോഽർധം പത്യാസ്തേ നാൻവഗാദ്വിരസുഃ കൃപി || 45 || 259

തദ്ധർമജ്ഞ മഹാഭാഗ ഭവദ്ഭിർഗൗരവം കുലം |
വൃജ്ജിനം നാർഹതി പ്രാപ്തും പൂജ്യം വന്ദ്യമഭീക്ഷ്ണശഃ || 46 || 260

മാ രോദീദസ്യ ജനനീ ഗൗതമീ പതിദേവതാ |
യഥാഹം മൃതവത്സാഽർതാ രോദിദ്യശ്രുമുഖീ മുഹുഃ || 47 || 261

യൈഃ കോപിതം ബ്രഹ്മകുലം രാജൻയൈരജിതാത്മഭിഃ |
തത്കുലം പ്രദഹത്യാശു സാനുബന്ധം ശുചാർപിതം || 48 || 262

സുത ഉവാച
ധർമ്യം ന്യായം സകരുണം നിർവ്യലീകം സമം മഹത് |
രാജാ ധർമസുതോ രാജന്ത്യാഃ പ്രത്യനന്ദദ്വചോ ദ്വിജാഃ || 49 || 263

നകുലഃ സഹദേവശ്ച യുയുധാനോ ധനഞ്ജയഃ |
ഭഗവാൻ ദേവകീപുത്രോ യേ ചാൻയേ യാശ്ച യോഷിതഃ || 50 || 264

തത്രാഹാമർഷിതോ ഭീമസ്തസ്യ ശ്രേയാൻ വധഃ സ്തുതഃ |
ന ഭർതൂർനാത്മനശ്ചാർഥേ യോഽഹൻ സുപ്താൻ ശിശൂൻ വൃഥാ || 51 || 265

നിശമ്യ ഭീമഗദിതം ഭ്രൗപദ്യാശ്ച ചതുർഭുജഃ |
ആലോക്യ വദനം സഖ്യുരിദമാഹ ഹസന്നിവ || 52 || 266

ശ്രീകൃഷ്ണ ഉവാച
 ബ്രഹ്മബന്ധുർന ഹന്തവ്യ ആതതായി വധാർഹണം |
 മയൈവോഭയമാക്ലാതം പരിപാഹ്യനുശാസനം || 53 || 267

കുരു പ്രതിശ്രുതം സത്യം യത്തത്സാന്ത്യയതാ പ്രിയാം |
 പ്രിയം ച ഭീമസേനസ്യ പാഞ്ചാൽയാ മഹ്യമേവ ച || 54 || 268

സുത ഉവാച
 അർജുനഃ സഹസാജ്ജ്ഞായ ഹരേർഹാർദമമാസിനാ |
 മണിം ജഹാര മുർധന്യം ദ്വിജസ്യ സഹമുർധജം || 55 || 269

വിമുച്യ രശനാബദ്ധം ബാലഹത്യാഹതപ്രഭം |
 തേജസാ മണിനാ ഹീനം ശിബിരാനിരയാപയത് || 56 || 270

വപനം ദ്രവിണാദാനം സ്ഥാനാനിർയാപണം തഥാ |
 ഏഷ ഹി ബ്രഹ്മബന്ധുനാം വധോ നാൻയോസ്തി ദൈഹികഃ || 57 || 271

പുത്രശോകാതുരാഃ സർവേ പാണ്ഡവാഃ സഹ കൃഷ്ണയാ |
 സ്യാനാം മൃതാനാം യത്കൃത്യം ചക്രൂർനിർഹരണാദികം || 58 || 272

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
 പ്രഥമസ്കന്ധേ ദ്രൗണിനിഗ്രഹോ നാമ സപ്തമോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ അഷ്ടമോഽധ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

അഥ തേ സമ്പരേതാനാം സ്യാനാമുദകമിച്ഛതാം |

ദാതും സകൃഷ്ണാ ഗംഗായാം പുരസ്കൃത്യ യയുഃ സ്ത്രീയഃ || 1 ||

273

തേ നിനീയോദകം സർവേ വിലപ്യ ച ഭൃശം പുനഃ |

ആപ്സതാ ഹരിപാദാബ്ജരജഃപുതസരിഇജലേ || 2 ||

274

തത്രാസിനം കുരുപതിം ധൃതരാഷ്ട്രം സഹാനുജം |

ഗാന്ധാരിം പുത്രശോകാർതാം പൃഥാം കൃഷ്ണാം ച മാധവഃ || 3 ||

275

സാന്ത്യയാമാസ മൂനിഭിർഹതബന്ധുംചരുചാർപിതാൻ |

ഭൃതേഷു കാലസ്യ ഗതിം ദർശയന്നപ്രതിക്രിയാം || 4 ||

276

സാധയിത്യാജാതശത്രോഃ സ്വം രാജ്യം കിതവൈർഹൃതം |

ഘാതയിത്യാസതോ രാജ്ഞഃ കചസ്സർശക്ഷതായുഷഃ || 5 ||

277

യാജയിത്യാശ്വമേധൈസ്തം ത്രിഭിരുത്തമകൽപകൈഃ |

തദ്യശഃ പാവനം ദിക്ഷു ശതമന്യോരിവാതനോത് || 6 ||

278

ആമന്തര്യ പാണ്ഡുപുത്രാംശ്ച ശൈനേയോദ്ധവസംയുതഃ |

ദ്വൈപായനാദിഭിർവിപ്രൈഃ പൂജിതൈഃ പ്രതിപൂജിതഃ || 7 ||

279

ഗന്തും കൃതമതിർബ്രഹ്മൻ ദ്വാരകാം രഥമാസ്ഥിതഃ |
ഉപലേഭ്യേദിധാവന്തീമുത്തരാം ദയവിഹൃലാം || 8 || 280

ഉത്തരോവാച
പാഹി പാഹി മഹായോഗിൻ ദേവദേവ ജഗത്പതേ |
നാൻയം ത്വദഭയം പശ്യേ യത്ര മൃത്യുഃ പരസ്വരം || 9 || 281

അഭിദ്രവതി മാമീശ ശരസ്തപ്തായസോ വിഭോ |
കാമം ദഹതു മാം നാഥ മാ മേ ഗർഭോ നിപാത്യതാം || 10 || 282

സുത ഉവാച
ഉപധാർയ വചസ്സസ്യ ഭഗവാൻ ഭക്തവത്സലഃ |
അപാണ്ഡവമിദം കർതും ദ്രൗണേരസ്ത്രമബുധ്യത || 11 || 283

തർഹ്യേവഥ മൂനിശ്രേഷ്ഠ പാണ്ഡവാഃ പഞ്ച സായകാൻ |
ആത്മനോദ്ഭിമുഖാൻ ദീപ്തനാലക്ഷ്യാസ്ത്രാണയുപാദദുഃ || 12 || 284

വ്യസനം വീക്ഷ്യ തത്തേഷാമനന്യവിഷയാത്മനാം |
സുദർശനേന സ്യാസ്ത്രേണ സ്യാനാം രക്ഷാം വ്യധാദ്വിഭുഃ || 13 || 285

അന്തഃസ്ഥഃ സർവഭൂതാനാമാത്മാ യോഗേശ്വരോ ഹരിഃ |
സ്വമായയാദ്വ്യണോദ്ഗർഭം വൈരാട്യാഃ കുരുതന്തവേ || 14 || 286

യദ്യപ്യസ്ത്രം ബ്രഹ്മശിരസ്ത്വമോഘം ചാപ്രതിക്രിയം |
വൈഷ്ണവം തേജ ആസാദ്യ സമശാമ്യദ്ഭൃഗുദ്വഹ || 15 || 287

മാ മംസ്ഥാ ഹ്യേതദാശ്ചർയം സർവാശ്ചർയമയേച്ഛുതേ |
യ ഇദം മായയാ ദേവ്യാ സുജത്യവതി ഹന്ത്യജഃ || 16 || 288

ബ്രഹ്മതേജോവിനിർമുക്തൈരാത്മജൈഃ സഹ കൃഷ്ണയാ |
പ്രയാണാഭിമുഖം കൃഷ്ണമിദമാഹ പൃഥാ സതീ || 17 || 289

കുന്തുവാച
നമസ്യേ പുരുഷം ത്യാജ്ജിദ്യമീശ്വരം പ്രകൃതേഃ പരം |
അലക്ഷ്യം സർവഭൂതാനാമന്തർബഹിരവസ്ഥിതം || 18 || 290

മായാജവനികാച്ഛന്നമജ്ഞായോക്ഷജമവ്യയം |
ന ലക്ഷ്യസേ മുഘദൃശാ നഭോ നാദ്യദരോ യഥാ || 19 || 291

തഥാ പരമഹംസാനാം മുനീനാമമലാത്മനാം |
ഭക്തിയോഗവിധാനാർഥം കഥം പശ്യേമ ഹി സ്ത്രിയഃ || 20 || 292

കൃഷ്ണായ വാസുദേവായ ദേവകീനന്ദനായ ച |
നന്ദഗോപകുമാരായ ഗോവിന്ദായ നമോ നമഃ || 21 || 293

നമഃ പങ്കജനാഭായ നമഃ പങ്കജമാലിനേ |
നമഃ പങ്കജനേത്രായ നമസ്തേ പങ്കജാംഘ്രയേ || 22 || 294

യഥാ ഹൃഷീകേശ ഖലേന ദേവകീ
കംസേന രുദ്ധാതിചിരം ശുചാർപിതാ |
വിമോചിതാഹം ച സഹാത്മജാ വിഭോ
ത്വയൈവ നാഥേന മുഹൂർവിപദ്ഗണാത് || 23 || 295

വിഷാൻമഹാഗ്നേഃ പുരുഷാദദർശനാ -
ദസത്സഭായാ വനവാസകൃച്ഛതഃ |
മൃധേ മൃധ്യേനേകമഹാരമാന്ത്രതോ
ദ്രൗൺയന്ത്രതശ്ചാസ്മു ഹര്യേദിരക്ഷിതാഃ || 24 || 296

വിപദഃ സന്തു നഃ ശശ്വത്തത്ര തത്ര ജഗദ്ഗുരോ |
ഭവതോ ദർശനം യത്ത്യാദപുനർഭവദർശനം || 25 || 297

ജൻമൈശ്വര്യശ്രുതശ്രീഭിരേധമാനമദഃ പുമാൻ |
നൈവാർഹത്യഭിധാതും വൈ ത്യാമകിഞ്ചനഗോചരം || 26 || 298

നമോക്രിഞ്ചനവിത്തായ നിവൃത്തഗുണവൃത്തയേ |
ആത്മാരാമായ ശാന്തായ കൈവൽയപതയേ നമഃ || 27 || 299

മന്യേ ത്യാം കാലമീശാനമനാദിനിധനം വിഭും |
സമം ചരന്തം സർവത്ര ഭൂതാനാം യൻമിമഃ കലിഃ || 28 || 300

ന വേദ കശ്ചിദ്ഭഗവംശ്ചികീർഷിതം
തവേഹമാനസ്യ നൃണാം വിഡംബനം |
ന യസ്യ കശ്ചിദ്രയിതോസ്തി കർഹിച്ചി -
ദ്വേഷ്യശ്ച യസ്മിൻവിഷമാ മതിർനൃണാം || 29 || 301

ജൻമ കർമ ച വിശ്യാത്മനജസ്യാകർതൂരാത്മനഃ |
തിർയങ്നൂർഷിഷു യാദഃസു തദത്യന്തവിഡംബനം || 30 || 302

ഗോപ്യാദദേ ത്വയി കൃതാഗസി ദാമ താവ -
ദ്യാ തേ ദശാശ്രുകലിലാഞ്ജനസംഭ്രമാക്ഷം |
വക്ത്രം നിനീയ ഭയഭാവനയാ സ്ഥിതസ്യ
സാ മാം വിമോഹയതി ഭീരപി യദ്ബിഭേതി || 31 || 303

കേചിദാഹുരജം ജാതം പുൺയശ്ശോകസ്യ കീർതയേ |
യദോഃ പ്രിയസ്യാൻവവായേ മലയസ്യേവ ചന്ദനം || 32 || 304

അപരേ വസുദേവസ്യ ദേവക്യാം യാചിതോദ്യഗാത് |
അജസ്ത്വമസ്യ ക്ഷേമയ വധായ ച സുരദിഷാം || 33 || 305

ഭാരാവതാരണായാൻയേ ഭൂവോ നാവ ഇവോദധൗ |
സീദന്ത്യാ ഭൂരിഭാരേണ ജാതോ ഹ്യാത്മഭൂവാർഥിതഃ || 34 || 306

ഭവ്യേസ്മിൻ ക്ലിശ്യമാനാനാമവിദ്യാകാമകർമഭിഃ |
ശ്രവണസ്മരണാർഹാണി കരിഷ്യന്നിതി കേചന || 35 || 307

ശൃൺവന്തി ഗായന്തി ഗൃണന്ത്യഭീക്ഷ്ണശഃ
 സൂരന്തി നന്ദന്തി തവേഹിതം ജനാഃ |
 ത ഏവ പശ്യന്ത്യചിരേണ താവകം
 ഭവപ്രവാഹോപരമം പദാംബുജം || 36 || 308

അപ്യദ്യ നസ്ത്വം സ്വകൃതേഹിത പ്രഭോ
 ജിഹാസസി സ്വിത്സുഹൃദോന്യജീവിനഃ |
 യേഷാം ന ചാന്യദ്ഭവതഃ പദാംബുജാ -
 ത്പരായണം രാജസു യോജിതാംഹസാം || 37 || 309

കേ വയം നാമരുപാഭ്യാം യദുഭിഃ സഹ പാണ്ഡവാഃ |
 ഭവതോദ്ദർശനം യർഹി ഹൃഷീകാണാമിവേശിതൂഃ || 38 || 310

നേയം ശോഭിഷ്യതേ തത്ര യഥേദാനീം ഗദായര |
 ത്വത്പദൈരങ്കിതാ ഭാതി സ്വലക്ഷണവിലക്ഷിതൈഃ || 39 || 311

ഇമേ ജനപദാഃ സ്വഭ്യാഃ സുപക്വൗഷധിവിരുധഃ |
 വനാദ്രിനദ്യുദൻവന്തോ ഹ്യേധന്തേ തവ വീക്ഷിതൈഃ || 40 || 312

അഥ വിശ്വേശ വിശ്വാത്മൻ വിശ്വമൂർതേ സ്വകേഷു മേ |
 സ്നേഹപാശമിമം ഛിന്ധി ദ്യൗഃ പാണ്ഡുഷു വൃഷ്ണീഷു || 41 || 313

ത്വയി ഭ്യേനന്യവിഷയാ മതിർമധുപത്യേസകൃത് |
 രതിമുദ്യഹതാദദ്ധാ ഗംഗേവൗഘമുദൻവതി || 42 || 314

ശ്രീകൃഷ്ണ കൃഷ്ണസഖ വൃഷ്ണപൃഷ്ണഭാവനിധുഗ് -
 രാജന്യവംശഭഹനാനപവർഗവീര്യ |
 ഗോവിന്ദ ഗോദ്വിജസുരാർതിഹരാവതാര
 യോഗേശ്വരാഖിലഗുരോ ഭഗവൻ നമസ്തേ || 43 || 315

സുത ഉവാച

പൃഥയേത്ഥം കലപദൈഃ പരിണുതാഖിലോദയഃ |

മന്ദം ജഹാസ വൈകുന്ദോ മോഹയന്നിവ മായയാ || 44 || 316

താം ബാഘമിത്യുപാമന്തര്യ പ്രവിശ്യ ഗജസാഹ്യം |

സ്ത്രീയശ്ച സ്വപുരം യാസ്യൻ പ്രേമ്ണാ രാജ്ഞാ നിവാരിതഃ || 45 || 317

വ്യാസാദ്വൈശ്വരേഹാജ്ഞൈഃ കൃഷ്ണേനാഭ്യുതകർമ്മണാ |

പ്രബോധിതോപീതിഹാസൈർനാബുധ്യത ശുചാർപിതഃ || 46 || 318

ആഹ രാജാ ധർമ്മസുതശ്ചിന്തയൻ സുഹൃദാം വധം |

പ്രാകൃതേനാത്മനാ വിപ്രാഃ സ്നേഹമോഹവശം ഗതഃ || 47 || 319

അഹോ മേ പശ്യതാജ്ഞാനം ഹൃദി രൂഢം ദുരാത്മനഃ |

പാരക്യസ്യൈവ ദേഹസ്യ ബഹ്യോ മേക്ഷ്മഹിണീർഹതാഃ || 48 || 320

ബാലദ്വിജസുഹൃൻമിത്രപിത്യഭ്രാത്യഗുരുദ്രുഹഃ |

ന മേ സ്യാന്നിരയാൻമോക്ഷോ ഹൃപി വർഷായുതായുതൈഃ || 49 || 321

നൈനോ രാജ്ഞഃ പ്രജാഭർതുർധർമ്മയുദ്ധേ വധോ ദ്വിഷാം |

ഇതി മേ ന തു ബോധായ കൽപതേ ശാസനം വചഃ || 50 || 322

സ്ത്രീണാം മദ്ധ്യതബന്ധൂനാം ഭ്രാഹ്മണോ യോസാവിഹോത്ഥിതഃ |

കർമ്മദിർഗ്ഗൃഹമേധീയൈർനാഹം കൽപോ വ്യപോഹിതും || 51 || 323

യഥാ പങ്കേന പങ്കാഃസഃ സുരയാ വാ സുരാകൃതം |

ഭൂതഹത്യാം തമൈവൈകാം ന യജ്ഞൈർമാർഷ്ടമർഹതി || 52 || 324

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം പ്രഥമസ്കന്ധേ കൗന്തീസ്തുതിർയുധിഷ്ഠിരാനുതാപോ നാമഷ്ടമോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ നവമോഽധ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

ഇതി ഭീതഃ പ്രജാഭ്രോഹാത്സർവധർമവിവിത്സയാ |

തതോ വിനശനം പ്രാഗാദ്യത്ര ദേവവ്രതോപതത് || 1 ||

325

തദാ തേ ഭ്രാതരഃ സർവേ സദശ്ശ്യാഃ സ്വർണഭൂഷിതൈഃ |

അൻവഗച്ഛൻ രഥൈർവിപ്രാ വ്യാസധൗമ്യോദയസ്ഥമാ || 2 ||

326

ഭഗവാനപി വിപ്രർഷേ രഥേന സധനഞ്ജയഃ |

സ തൈർവ്യരോചത നൃപഃ കുബേര ഇവ ഗുഹ്യകൈഃ || 3 ||

327

ദ്യഷ്ട്യാ നിപതിതം ഭൂമൗ ദിവശ്ച്യുതമിവാമരം |

പ്രണേമുഃ പാണ്ഡവാ ഭീഷ്മം സാനുഗാഃ സഹ ചക്രിണാ || 4 ||

328

തത്ര ബ്രഹ്മർഷയഃ സർവേ ദേവർഷയശ്ച സത്തമ |

രാജർഷയശ്ച തത്രാസൻ ദ്രഷ്ടും ഭരതപുംഗവം || 5 ||

329

പർവതോ നാരദോ ധൗമ്യോ ഭഗവാൻ ബാദരായണഃ |

ബൃഹദശ്വോ ഭരദ്വാജഃ സശിഷ്യോ രേണുകാസുതഃ || 6 ||

330

വസിഷ്ഠ ഇന്ദ്രപ്രമദസ്ത്രിതോ ഗൃത്സമദ്വോസിതഃ |

കക്ഷീവാൻ ഗൗതമോത്രിശ്ച കൗശികോഽഥ സുദർശനഃ || 7 ||

331

അന്യേ ച മൂനയോ ബ്രഹ്മൻ ബ്രഹ്മരാതാദയോമലഃ |
ശിഷ്യൈരുപേതാ ആജഗ്മുഃ കശ്യപാംഗിരസാദയഃ || 8 || 332

താൻ സമേതാൻ മഹാഭാഗാനുപലഭ്യ വസുത്തമഃ |
പൂജയാമാസ ധർമജ്ഞാ ദേശകാലവിഭാഗവിത് || 9 || 333

കൃഷ്ണം ച തത്പ്രഭാവജ്ഞ ആസീനം ജഗദീശ്വരം |
ഹൃദിസ്ഥം പൂജയാമാസ മായയോപാന്തവിഗ്രഹം || 10 || 334

പാണ്ഡുപുത്രാനുപാസീനാൻ പ്രശ്രയപ്രേമസംഗതാൻ |
അഭ്യാചഷ്ടാനുരാഗാസ്രൈരന്ധീഭൂതേന ചക്ഷുഷാ || 11 || 335

അഹോ കഷ്ടമഹോന്യായും യദ്യുയം ധർമനന്ദനഃ |
ജീവിതും നാർഹഥ ക്ലിഷ്ടം വിപ്രധർമാച്യുതാശ്രയാഃ || 12 || 336

സംസ്ഥിത്യേതിരഥേ പാണ്ഡൗ പുഥാ ബാലപ്രജാ വധുഃ |
യുഷ്മത്കൃതേ ബഹുൻ ക്ലേശാൻ പ്രാപ്താ തോകവതീ മൂഹുഃ || 13 || 337

സർവം കാലകൃതം മന്യേ ഭവതാം ച യദപ്രിയം |
സപാലോ യദ്യശേ ലോകോ വായോരിവ ഘനാവലിഃ || 14 || 338

യത്ര ധർമസുതോ രാജാ ഗദാപാണിർവ്യകോദരഃ |
കൃഷ്ണോസ്ത്രീ ഗാണ്ടിവാ ചാപം സുഹൃത്കൃഷ്ണസ്തുതോ വിപത് || 15 || 339

ന ഹ്യസ്യ കർഹിച്ചിദ്രാജൻ പുമാൻ വേദ വിധിത്സിതം |
യദ്വിജ്ജിജ്ഞാസയാ യുക്താ മൂഹ്യന്തി കവയോപി ഹി || 16 || 340

തസ്മാദിദം ദൈവതന്ത്രം വ്യവസ്യ ഭരതർഷഭ |
തസ്മാനുവിഹിത്യോന്നാഥാ നാഥ പാഹി പ്രജാഃ പ്രഭോ || 17 || 341

ഏഷ വൈ ഭഗവാൻ സാക്ഷാദാഭ്യാ നാരായണഃ പുമാൻ |
മോഹയൻ മായയാ ലോകം ഗുഹൃശ്ചരതി വൃഷ്ണീഷു || 18 || 342

അന്യാനുഭാവം ഭഗവാൻ വേദ ഗുഹ്യതമം ശിവഃ |
ദേവർഷിർനാരദഃ സാക്ഷാദ്ഭഗവാൻ കപിലോ നൃപ || 19 || 343

യം മന്യസേ മാതുലേയം പ്രിയം മിത്രം സുഹൃത്തമം |
അകരോഃ സചിവം ദൂതം സൗഹൃദാദഥ സാരഥിം || 20 || 344

സർവാത്മനഃ സമദ്യശോ ഹൃദ്യന്യാനഹങ്കൃതേഃ |
തത്കൃതം മതിവൈഷമ്യം നിരവദ്യന്യ ന ക്വചിത് || 21 || 345

തഥാപ്യേകാന്തഭക്തേഷു പശ്യ ഭൂപാനുകമ്പിതം |
യൻമേ്യേസുംസ്തുജ്ഞതഃ സാക്ഷാത്കൃഷ്ണോ ദർശനമാഗതഃ || 22 || 346

ഭക്ത്യാവ്യവേശ്യ മനോ യസ്മിൻ വാചാ യന്നാമ കീർതയൻ |
ത്യജൻ കലേവരം യോഗീ മുച്യതേ കാമകർമഭിഃ || 23 || 347

സ ദേവദേവോ ഭഗവാൻ പ്രതീക്ഷതാം
കലേവരം യാവദിദം ഹിനോദ്യഹം |
പ്രസന്നഹാസാരൂണലോചനോൽലസ -
ൻമുഖാംബുജോ ധ്യാനപഥശ്ചതുർഭുജഃ || 24 || 348

സൂത ഉവാച
യുധിഷ്ഠിരസ്തദാകർണ്യ ശയാനം ശരപഞ്ജരേ |
അപൃച്ഛദ്വിവിധാൻ ധർമാൻ ഋഷീണാം ചാനുശൃൺവതാം || 25 || 349

പുരുഷസ്വഭാവവിഹിതാൻ യഥാവർണം യഥാശ്രമം |
വൈരാഗ്യരാഗോപാധിഭ്യാമാല്ലാതോഭയലക്ഷണാൻ || 26 || 350

ദാനധർമാൻ രാജധർമാൻ മോക്ഷധർമാൻ വിഭാഗശഃ |
സ്ത്രീധർമാൻ ഭഗവദ്ധർമാൻ സമാസവ്യാസയോഗതഃ || 27 || 351

ധർമാർഥകാമമോക്ഷാശ്ച സഹോപായാൻ യഥാ മൂനേ |
നാനാഖ്യാനേതിഹാസേഷു വർണയാമാസ തത്ത്വവിത് || 28 || 352

ധർമം പ്രവദതസ്തസ്യ സ കാലഃ പ്രത്യുപസ്ഥിതഃ |
യോ യോഗിനശ്ചരന്ദൃത്യോർവാഛരിതസ്തുത്തരായണഃ || 29 || 353

തദോപസംഹൃത്യ ഗിരഃ സഹസ്രണീ -
ർവിമുക്തസംഗം മന ആദിപുരുഷേ |
കൃഷ്ണേ ലസത്പീതപടേ ചതുർഭുജേ
പുരഃ സ്ഥിത്യേമീലിതദ്യുഗ്യധാരയത് || 30 || 354

വിശുദ്ധയാ ധാരണയാ ഹതാശുഭ -
സ്തദീക്ഷയൈവാശു ഗതായുധവ്യഥഃ |
നിവൃത്തസർവേന്ദ്രിയവൃത്തിവിഭ്രമ -
സ്തുഷ്ടാവ ജന്മയം വിസൃജഞ്ജനാർദനം || 31 || 355

ശ്രീഭീഷ്മ ഉവാച
ഇതി മതിരുപകൽപിതാ വിത്യുഷ്ണാ
ഭഗവതി സാത്യതപുംഗവേ വിഭൂമ്നി |
സ്വസുഖമുപഗതേ ക്വചിദ്വിഹർതും
പ്രകൃതിമുപേയുഷി യദ്ഭവപ്രവാഹഃ || 32 || 356

ത്രിഭുവനകമനം തമാലവർണം
രവികരഗൗരവരാംബരം ദധാനേ |
വപുരലകകുലാവൃതാനനാബ്ജം
വിജയസഖേ രതിരസ്തു മ്യേനവദ്യാ || 33 || 357

യുധി തുരഗരജോവിധുമ്രവിഷ്വക്
കചലുലിതശ്രമവാർയലക്യതാസ്യേ |

മമ നിശിതശരൈർവിഭിദ്യമാന -

ത്വചി വിലസത്കവച്യേസ്തു കൃഷ്ണ ആത്മാ ||34 ||

358

സപദി സഖിവചോ നിശമ്യ മധ്യേ

നിജപരയോർബലയോ രഥം നിവേശ്യ |

സ്ഥിതവതി പരസൈനികായുരക്ഷ്ണോ

ഹൃതവതി പാർഥസഖേ രതിർമമാസ്തു ||35 ||

359

വ്യവഹിതപൃതനാമുഖം നിരീക്ഷ്യ

സ്വജനവധാദ്വിമുഖസ്യ ദോഷബുദ്ധ്യാ |

കുമതിമഹരദാത്മവിദ്യയാ യ -

ശ്ചരണരതിഃ പരമസ്യ തസ്യ മ്യേസ്തു ||36 ||

360

സ്വനിഗമമപഹായ മത്പ്രതിജ്ഞാ -

മൃതമധികർതുമവപ്സുതോ രഥസ്ഥഃ |

ധൃതരഥചരണോദ്യയാച്ചലദ്ഗു -

ർഹരിരിവ ഹന്തുമിദം ഗതോത്തരിയഃ ||37 ||

361

ശിതവിശിഖഹതോ വിശീർണദംശഃ

ക്ഷതജപരിപ്സുത ആതതായിനോ മേ |

പ്രസഭമഭിസസാര മദ്യധാർഥം

സ ഭവതു മേ ഭഗവാൻ ഗതിർമുകുന്ദഃ ||38 ||

362

വിജയരഥകുടുംബ ആത്തതോത്രേ

ധൃതഹയരശ്മിനി തച്ഛ്രിയേക്ഷണീയേ |

ഭഗവതി രതിരസ്തു മേ മുമൂർഷോ -

ർയമിഹ നിരീക്ഷ്യ ഹതാ ഗതാഃ സരൂപം ||39 ||

363

ലലിതഗതിവിലാസവൽഗുഹാസ -

പ്രണയനിരീക്ഷണകൽപിതോരുമാനാഃ |

കൃതമനുകൃതവത്യ ഉൻമദാസാഃ

പ്രകൃതിമഗൻ കില യസ്യ ഗോപവധഃ || 40 ||

364

മുനിഗണന്യപവർയസങ്കുല്യേന്തഃ -

സദസി യുധിഷ്ഠിരരാജസുയ ഏഷാം |

അർഹണമുപപേദ ഇൗക്ഷണീയോ

മമ ദൃശിഗോചര ഏഷ ആവീരാത്മാ || 41 ||

365

തമിമമഹമജം ശരീരഭാജാം

ഹൃദി ഹൃദി ധിഷ്ഠിതമാത്മകൽപിതാനാം |

പ്രതിദൃശമിവ നൈകധാർകമേകം

സമധിഗതോന്യീ വിധൂതദേദമോഹഃ || 42 ||

366

സൂത ഉവാച

കൃഷ്ണ ഏവം ഭഗവതി മനോവാദ്യുഷ്ഠിവൃത്തിഭിഃ |

ആത്മൻയാത്മാനമാവേശ്യ സോന്തഃശ്യാസ ഉപാരമത് || 43 ||

367

സമ്പദ്യമാനമാജ്ഞായ ഭീഷ്മം ബ്രഹ്മണി നിഷ്ഠലേ |

സർവേ ബഭൂവുസ്തേ തുഷ്ണീം വയാംസീവ ദിനാത്യയേ || 44 ||

368

തത്ര ദുന്ദുഭയോ നേദുർഭേവമാനവവാദിതാഃ |

ശശംസുഃ സാധവോ രാജ്ഞാം ഖാത്പേതുഃ പുഷ്പവൃഷ്ടയഃ || 45 ||

369

തസ്യ നിർഹരണാദിനി സമ്പരേതസ്യ ഭാർഗവ |

യുധിഷ്ഠിരഃ കാരയിത്യാ മുഹൂർതം ദുഃഖിതോഭവത് || 46 ||

370

തുഷ്ടുവുർമുനയോ ഹൃഷ്ടാഃ കൃഷ്ണം തദ്ഗുഹ്യനാമഭിഃ |

തതസ്തേ കൃഷ്ണഹൃദയാഃ സ്യാശ്രമാൻ പ്രയയുഃ പുനഃ || 47 ||

371

തതോ യുധിഷ്ഠിരോ ഗത്യാ സഹകൃഷ്ണോ ഗജാഹൃയം |

പിതരം സാന്ത്യയാമാസ ഗാന്ധാരിം ച തപസിനീം || 48 ||

372

പിത്രാ ചാനുമതോ രാജാ വാസുദേവാനുമോദിതഃ |

ചകാര രാജ്യം ധർമ്മേണ പിതൃപൈതാമഹം വിഭുഃ || 49 ||

373

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാർമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ യുധിഷ്ഠിരരാജ്യപ്രലംഭോ നാമ നവമോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ ദശമോദ്യായഃ ॥

ശൗനക ഉവാച
 ഹത്യാ സ്വരികൃമസ്സ്യ ആതതായിനോ
 യുധിഷ്ഠിരോ ധർമഭൃതാം വരിഷ്ടഃ |
 സഹാനുജൈഃ പ്രത്യവരുദ്ധഭോജനഃ
 കഥം പ്രവൃത്തഃ കിമകാരഷീത്തതഃ || 1 ||

374

സുത ഉവാച
 വംശം കുരോർവംശദവാഗ്നിനിർഹൃതം
 സംരോഹയിത്യാ ദവഭാവനോ ഹരിഃ |
 നിവേശയിത്യാ നിജരാജ്യ ഈശ്വരോ
 യുധിഷ്ഠിരം പ്രീതമനാ ബഭൂവ ഹ || 2 ||

375

നിശദ്യ ഭീഷ്മോക്തമമാച്യുതോക്തം
 പ്രവൃത്തവിജ്ഞാനവിധുതവിഭ്രമഃ |
 ശശാസ ഗാമിന്ദ്ര ഇവാജിതാശ്രയഃ
 പരിധുപാന്താമനുജാനുവർതിതഃ || 3 ||

376

കാമം വവർഷ പർജ്ജന്യഃ സർവകാമദുഘാ മഹീ |
 സിഷിചുഃ സു വ്രജാൻ ഗാവഃ പയസോധസ്വതീർമുദാ || 4 ||

377

- നദ്യഃ സമുദ്രാ ഗിരയഃ സവനസ്പതിവീരൂധഃ |
 ഫലന്ത്യോഷധയഃ സർവാഃ കാമമൻവൃതു തസ്യ വൈ || 5 || 378
- നാധയോ വ്യാധയഃ ക്ലേശാ ദൈവഭൂതാത്മഹേതവഃ |
 അജാതശത്രാവദവൻ ജന്തുനാം രാജ്ഞി കർഹിച്ചിത് || 6 || 379
- ഉഷിത്വാ ഹാസ്തിനപുരേ മാസാൻ കതിപയാൻ ഹരിഃ |
 സുഹൃദാം ച വിശോകായ സ്വസുശ്ച പ്രിയകാമ്യയാ || 7 || 380
- ആമന്തര്യ ചാഭ്യനുജ്ഞാതഃ പരിഷ്വജ്യാഭിവാദ്യ തം |
 ആരുരോഹ രഥം കൈശ്ചിത്പരിഷ്വക്തോഭിവാദിതഃ || 8 || 381
- സുഭദ്രാ ഭ്രൗപദീ കുന്തീ വിരാടതനയാ തഥാ |
 ഗാന്ധാരി ധൃതരാഷ്ട്രശ്ച യുയുത്സുർഗൗതമോ യമൗ || 9 || 382
- വൃകോദരശ്ച ധൗമ്യശ്ച സ്ത്രിയോ മത്സ്യസുതാദയഃ |
 ന സേഹിരേ വിമുഹ്യന്തോ വിരഹം ശാർംഗധൻവനഃ || 10 || 383
- സത്സംഗാൻമുക്തദുഃസംഗോ ഹാതും നോത്സഹതേ ബുധഃ |
 കീർത്യമാനം യശോ യസ്യ സകൃദാകർണ്യ രോചനം || 11 || 384
- തസ്മിന്യസ്തധിയഃ പാർമാഃ സഹേരൻ വിരഹം കഥം |
 ദർശനസ്പർശസംലാപശയനാസനഭോജ്ഞൈഃ || 12 || 385
- സർവേ ത്വേനിമിഷൈരകൈക്ഷസ്തമനുദ്രുതചേതസഃ |
 വീക്ഷന്തഃ സ്നേഹസംബദ്ധാ വിചേലുസ്തത്ര തത്ര ഹ || 13 || 386
- ൻയരുന്ധന്നുദ്ഗലദ്ബാഷ്പമൗത്കംഠ്യാദേവകീസുതേ |
 നിർയാത്യഗാരാനോഭദ്രമിതി സ്യാദ്ബാന്ധവസ്ത്രിയഃ || 14 || 387
- മൃദംഗശംഖഭേര്യശ്ച വീണാപണവഗോമുഖാഃ |
 ധുന്ധുർയാനകഘണ്ടാദ്യാ നേദുർദുന്ദുഭയസ്തഥാ || 15 || 388

പ്രാസാദശിഖരാരുഡഃ കുരുനാർയോ ദിദൃക്ഷയാ |
വവൃഷുഃ കുസുമൈഃ കൃഷ്ണം പ്രേമവ്രീഡാസ്മിതേക്ഷണഃ || 16 || 389

സിതാതപത്രം ജഗ്രാഹ മൂക്താദാമവിഭൂഷിതം |
രത്നദണ്ഡം ഗുഡാകേശഃ പ്രിയഃ പ്രിയതമസ്യ ഹ || 17 || 390

ഉദ്ധവഃ സാത്യകിശ്ചൈവ വ്യജനേ പരമാദ്ഭുതേ |
വികീർയമാണഃ കുസുമൈ രേജേ മധുപതിഃ പഥി || 18 || 391

അശ്രൂയന്താശിഷഃ സത്യാസ്കത്ര തത്ര ദ്വിജേരിതാഃ |
നാനുരൂപാനുരൂപാശ്ച നിർഗുണസ്യ ഗുണാത്മനഃ || 19 || 392

അന്യോന്യമാസിത്സഞ്ജൽപ ഉത്തമശ്ലോകചേതസാം |
കൗരവേന്ദ്രപുരസ്നീണാം സർവശ്രുതിമനോഹരഃ || 20 || 393

സ വൈ കിലായം പുരുഷഃ പുരാതനോ
യ ഏക ആസീദവിശേഷ ആത്മനി |
അഗ്രേ ഗുണേഭ്യോ ജഗദാത്മനിശ്വരേ
നിമീലിതാത്മൻ നിശി സുപ്തശക്തിഷു || 21 || 394

സ ഏവ ഭൂയോ നിജവീർയചോദിതാം
സ്വജീവമായാം പ്രകൃതിം സിസൃക്ഷതിം |
അനാമരൂപാത്മനി രൂപനാമനി
വിധിത്സമാനോന്യനുസസാര ശാസ്ത്രകൃത് || 22 || 395

സ വാ അയം യത്പദമത്ര സൂരയോ
ജിതേന്ദ്രിയാ നിർജിതമാതരിശ്വനഃ |
പശ്യന്തി ഭക്ത്യുക്തകലിതാമലാത്മനാ
നൻവേഷ സത്ത്വം പരിമാർഷ്ടമർഹതി || 23 || 396

സ വാ അയം സഖ്യനുഗീതസത്കഥോ
 വേദേഷു ഗുഹ്യേഷു ച ഗുഹ്യവാദിഭിഃ |
 യ ഏക ഇശോ ജഗദാത്മലീലയാ
 സൃജത്യവത്യത്തി ന തത്ര സജ്ജതേ || 24 || 397

യദാ ഹൃദയമേണ തമോധിയോ നൃപാ
 ജീവന്തി തത്രൈഷ ഹി സത്യതഃ കില |
 ധത്തേ ദഗം സത്യമൃതം ദയാം യശോ
 ദവായ രൂപാണി ദധദ്യുഗേ യുഗേ || 25 || 398

അഹോ അലം ശ്ലാഘ്യതമം യദോഃ കുല -
 മഹോ അലം പുൺയതമം മധോർവനം |
 യദേഷ പുംസാമൃഷഭഃ ശ്രിയഃ പതിഃ
 സ്വജ്ജന്മനാ ചക്രമണേന ചാഞ്ചതി || 26 || 399

അഹോ ബത സ്വർയശസസ്തിരസ്തരീ
 കുശസ്ഥലീ പുൺയയശസ്തരീ ഭുവഃ |
 പശ്യന്തി നിത്യം യദനുഗ്രഹേഷിതം
 സ്തിതാവലോകം സ്വപതിം സൃ യത്പ്രജാഃ || 27 || 400

നൂനം വ്രതസ്താനഹുതാദിനേശ്വരഃ
 സമർചിതോ ഹൃസ്യ ഗൃഹീതപാണിഭിഃ |
 പിബന്തി യാഃ സഖ്യധരാമൃതം മൂഹു -
 ര്വ്രജ്ജസ്ത്രിയഃസമ്മൂമൂഹുർയദാശയാഃ || 28 || 401

യാ വീർയശുൽകേന ഹൃതാഃ സ്വയംവരേ
 പ്രമഥ്യ ചൈദ്യപ്രമുഖാൻ ഹി ശുഷ്ണിണഃ |
 പ്രദ്യുക്തസാംബാംബസുതാദയോപരാ
 യാശ്ചാഹൃതാ ഭൗമവധേ സഹസ്രശഃ || 29 || 402

- ഏതാഃ പരം സ്ത്രീത്വമപാസ്തപേശലം
 നിരസ്തശൗചം ബത സാധു കുർവതേ |
 യാസാം ഗൃഹാത്പുഷ്കരലോചനഃ പതി -
 ര്ന ജാത്യപൈത്യാഹൃതിഭിർഹൃദി സ്സൃശൻ || 30 || 403
- ഏവംവിധാ ഗദന്തീനാം സ ഗിരഃ പുരയോഷിതാം |
 നിരീക്ഷണേനാഭിനന്ദൻ സസ്തിതേന യയൗ ഹരിഃ || 31 || 404
- അജാതശത്രുഃ പുതനാം ഗോപീമായ മധുദ്വിഷഃ |
 പരേഭ്യഃ ശങ്കിതഃ സ്നേഹാത്പ്രായുക്ത ചതുരംഗിണീം || 32 || 405
- അഥ ദൂരാഗതാൻ ശൗരിഃ കൗരവാൻ വിരഹാതുരാൻ |
 സന്നിവർത്യ ദൃഢം സ്തിഗ്ധാൻ പ്രായാത്സ്യനഗരീം പ്രിയൈഃ || 33 || 406
- കുരുജാംഗലപാഞ്ചാലാൻ ശൂരസേനാൻ സയാമുനാൻ |
 ബ്രഹ്മാവർതം കുരുക്ഷേത്രം മത്സ്യൻ സാരസ്വതാനഥ || 34 || 407
- മരുധൻവമതിക്രമ്യ സൗവീരാഭിരയോഃ പരാൻ |
 ആനർതാൻ ഭാർഗവോപാഗാച്ഛാന്തവാഹോ മനാഗ് വിഭുഃ || 35 || 408
- തത്ര തത്ര ഹ തത്രത്യൈർഹരിഃ പ്രത്യുദ്യതാർഹണഃ |
 സായം ഭേജേ ദിശം പശ്ചാദ്ഗവിഷ്യാ ഗാം ഗതസ്തദാ || 36 || 409

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
 പ്രഥമസ്കന്ധേ ശ്രീകൃഷ്ണദ്വാരകാഗമനം നാമ ദശമോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ ഏകാദശോദ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച
 ആനർതാൻ സ ഉപവ്രജ്യ സ്യുദ്ധാഞ്ജനപദാൻ സ്വകാൻ |
 ദധ്വന്ത ദരവരം തേഷാം വിഷാദം ശമയന്നിവ || 1 || 410

സ ഉച്ചകാശേ ധവലോദരോ ദരോ -
 പ്രപുരുക്രമസ്യാധരശോണശോണിമാ |
 ദാധ്വായമാനഃ കരകഞ്ജസമ്പുടേ
 യമാബ്ജഷണ്യേ കലഹംസ ഉത്സ്യനഃ || 2 || 411

തമുപശ്രൂത്യ നിനദം ജഗദ്ഭയഭയാവഹം |
 പ്രത്യുദ്യയുഃ പ്രജാഃ സർവാ ഭർത്യുഭർശനലാലസാഃ || 3 || 412

തത്രോപനീതബലയോ രവേർദീപമിവാദ്യതാഃ |
 ആത്മാരാമം പൂർണകാമം നിജലാഭേന നിത്യദാ || 4 || 413

പ്രീത്യുത്ഫുൽലമുഖാഃ പ്രോചുർഹർഷഗദ്ഗദയാ ഗിരാ |
 പിതരം സർവസുഹൃദമവിതാരമിവാർഭകാഃ || 5 || 414

നതാഃ സു തേ നാഥ സദാംഘ്രിപങ്കജം
 വിരിഞ്ചവൈരിഞ്ച്യസുരേന്ദ്രവന്ദിതം |
 പരായണം ക്ഷേമമിഹേച്ഛതാം പരം
 ന യത്ര കാലഃ പ്രഭവേത്പരഃ പ്രഭുഃ || 6 || 415

ഭവായ നസ്ത്വം ഭവ വിശ്വഭാവന
 ത്വമേവ മാതാമ സുഹൃത്പതിഃ പിതാ |
 ത്വം സദ്ഗുരുർനഃ പരമം ച ദൈവതം
 യസ്യാനുവൃത്തയാ കൃതിനോ ബഭൂവിമ || 7 || 416

അഹോ സനാമാ ഭവതാ സു യദ്വയം
 ത്രൈവിഷ്ണുപാനാമപി ദൂരദർശനം |
 പ്രേമസ്തിതസ്തിഗ്ധനിരീക്ഷണാനനം
 പശ്യേമ രൂപം തവ സർവസൗഭഗം || 8 || 417

യർഹ്യംബുജാക്ഷാപസസാര ഭോ ഭവാൻ
 കുരുൻ മധുൻ വാമ സുഹൃദിദൃക്ഷയാ |
 തത്രാബ്ജകോടിപ്രതിമഃ ക്ഷണോ ഭവേദ്
 രവിം വിനാക്ഷ്ണോരിവ നസ്ത്വാച്യുത || 9 || 418

ഇതി ചോദീരിതാ വാചഃ പ്രജാനാം ഭക്തവത്സലഃ |
 ശൃൺവാനോന്യനുഗ്രഹം ദൃഷ്ട്യാ വിതൻവൻ പ്രാവിശത്പുരീം || 10 || 419

മധുഭോജദശാർഹാർഹകുകുരാന്ധകവൃഷ്ണിഭിഃ |
 ആത്മതുൽയബലൈർഗുപ്താം നാഗൈർഭോഗവതീമിവ || 11 || 420

സർവർതുസർവവിഭവപുൺയവൃക്ഷലതാശ്രമൈഃ |
 ഉദ്യാനോപവനാരാമൈർവൃതപദ്മാകരശ്രിയം || 12 || 421

ഗോപുരദ്വാരമാർഗേഷു കൃതകൗതുകതോരണാം |
 ചിത്രധ്വജപതാകാഗ്രൈരന്തഃ പ്രതിഹതാതപാം || 13 || 422

സമ്മാർജ്ജിതമഹാമാർഗരഥ്യാപണകചത്വരാം |
 സിക്താം ഗന്ധജലൈരുപ്താം ഫലപുഷ്പാക്ഷതാങ്കുരൈഃ || 14 || 423

ദ്വാരി ദ്വാരി ഗൃഹാണാം ച ദധ്യക്ഷതഫലേക്ഷുഭിഃ |
അലക്യതാം പൂർണകുംഭൈർബലിഭിർധൂപദീപകൈഃ || 15 || 424

നിശമ്യ പ്രേഷ്യമായാന്തം വസുദേവോ മഹാമനഃ |
അക്രൂരശ്ചോഗ്രസേനശ്ച രാമശ്ചാദ്ഭൂതവിക്രമഃ || 16 || 425

പ്രദ്യുല്ലശ്ചാരുദേഷ്ണശ്ച സാംബോ ജാംബവതീസുതഃ |
പ്രഹർഷവേഗോച്ഛശിതശയനാസനഭോജനഃ || 17 || 426

വാരണേന്ദ്രം പുരസ്കൃത്യ ബ്രാഹ്മണൈഃ സസുമംഗലൈഃ |
ശംഖതൂർയനിനാദേന ബ്രഹ്മഘോഷേണ ചാദ്യതഃ |
പ്രത്യുജ്ജമു രമൈർഹൃഷ്ടഃ പ്രണയാഗതസാധ്യസഃ || 18 || 427

വാരമുഖ്യാശ്ച ശതശോ യാനൈസ്തദുർശനോത്സുകഃ |
ലസത്കുണ്ഡലനിർഭാതകപോലവദനശ്രിയഃ || 19 || 428

നടനർതകഗന്ധർവാഃ സൂതമാഗധവന്ദിനഃ |
ഗായന്തി ചോത്തമദ്യോകചരിതാൻയദ്ഭൂതാനി ച || 20 || 429

ഭഗവാംസ്തുത്ര ബന്ധൂനാം പൗരാണാമനുവർതിനാം |
യമാവിധ്യുപസംഗമ്യ സർവേഷാം മാനമാദധേ || 21 || 430

പ്രഹ്യാഭിവാദനാശ്ലേഷകരസ്തദുർശന്ധിതേക്ഷണൈഃ |
ആശ്വാസ്യ ചാശ്വപാകേഭ്യോ വരൈശ്ചാഭിമതൈർവിഭുഃ || 22 || 431

സ്വയം ച ഗുരുഭിർവിപ്രൈഃ സദാദൈഃ സ്ഥവിരൈരപി |
ആശീർഭിർയുജ്യമാനോന്യൈർവന്ദിഭിശ്ചാവിശത്പുരം || 23 || 432

രാജമാർഗം ഗതേ കൃഷ്ണേ ദ്വാരകായാഃ കുലസ്ത്രിയഃ |
ഹർദ്യാൺയാരുരുഹൂർവിപ്ര തദീക്ഷണമഹോത്സവാഃ || 24 || 433

നിത്യം നിരീക്ഷമാണാനാം യദപി ദ്വാരകൗകസാം |
നൈവ തൃപ്യന്തി ഹി ദൃശഃ ശ്രിയോ ധാമാംഗമച്യുതം || 25 || 434

ശ്രിയോ നിവാസോ യസ്യോരഃ പാനപാത്രം മുഖം ദൃശാം |
ബാഹവോ ലോകപാലാനാം സാരംഗാണാം പദാംബുജം || 26 || 435

സിതാതപത്രവൃജ്ഞൈരുപസ്കൃതഃ
പ്രസൂനവർഷൈരഭിവർഷിതഃ പഥി |
പിശംഗവാസാ വനമാലയാ ബഭൗ
ഘനോ യഥാർകോഡുപചാപവൈദ്യുതൈഃ || 27 || 436

പ്രവിഷ്ടസ്തു ഗൃഹം പിത്രോഃ പരിഷ്വൽതഃ സ്വമാത്യഭിഃ |
വവന്ദേ ശിരസാ സപ്ത ദേവകീപ്രമുഖാ മുദാ || 28 || 437

താഃ പുത്രമങ്കമാരോപ്യ സ്നേഹസ്തുതപയോധരാഃ |
ഹർഷവിഹൃലിതാത്മാനഃ സിഷിചുർനേത്രജൈർജ്ജലൈഃ || 29 || 438

അമാവിശത്യഭവനം സർവകാമമനുത്തമം |
പ്രാസാദാ യത്ര പത്നീനാം സഹസ്രാണി ച ഷോഡശ || 30 || 439

പത്നഃ പതിം പ്രോഷ്യ ഗൃഹാനുപാഗതം
വിലോക്യ സഞ്ജാതമനോമഹോത്സവാഃ |
ഉത്തസ്ഥുരാരാത് സഹസ്രാസ്സനാശയാത്
സാകം വ്രതൈർവ്രീഡിതലോചനാനനാഃ || 31 || 440

തമാത്മജൈർദ്യുഷ്ടിഭിരന്തരാത്മനാ
ദുരന്തഭാവാഃ പരിരേഭിരേ പതിം |
നിരുദ്ധമപ്യാസ്രവദംബുനേത്രയോ -
ർവിലജ്ജതീനാം ദൃഗുവർയ വൈക്ലവാത് || 32 || 441

യദ്യപ്യസൗ പാർശ്വഗതോ രഹോഗത -

സ്തമാപി തന്യാംഘ്രിയുഗം നവം നവം |

പദേ പദേ കാ വിരമേത തത്പദാ -

ചലാപി യച്ഛീർണ ജഹാതി കർഹിച്ചിത് || 33 ||

442

ഏവം നൃപാനാം ക്ഷിതിഭാരജൻമനാ -

മക്ഷൗഹിണീഭിഃ പരിവൃത്തതേജസാം |

വിധായ വൈരം ശ്യാസനോ യമാനലം

മിഥോ വധേനോപരതോ നിരായുധഃ || 34 ||

443

സ ഏഷ നരലോക്യേന്ദ്രിണവതീർണ്ണഃ സ്വമയയാ |

രേമേ സ്ത്രീരന്തകുടന്മോ ഭഗവാൻ പ്രാകൃതോ യഥാ || 35 ||

444

ഉദ്ദാമഭാവപിശുനാമലവൽഗുഹാസ -

വ്രീഡാവലോകനിഹതോ മദനോപി യാസാം |

സമ്മുഹ്യ ചാപമജഹാത്പ്രമദോത്തമാസ്താ

യസ്യേന്ദ്രിയം വിമമിതും കുഹകൈർണ ശേകുഃ || 36 ||

445

തമയം മന്യതേ ലോകോ ഹ്യസംഗമപി സംഗിനം |

ആത്മൗപദ്യേന മനുജം വ്യാപൃണ്വാനം യതോബുധഃ || 37 ||

446

ഏതദീശനമീശസ്യ പ്രകൃതിന്മോപി തദ്ഗുണൈഃ |

ന യുജ്യതേ സദ്വ്യാത്മസ്ഥൈർയഥാ ബുദ്ധിസ്തദാശ്രയാ || 38 ||

447

തം മേനിര്യേബലാ മൂഢഃഃ ത്രൈസ്തൃണം ചാനുവ്രതം രഹഃ |

അപ്രമാണവിദോ ഭർതുരീശ്വരം മതയോ യഥാ || 39 ||

448

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ നൈമിഷീയോപാഖ്യാനേ ശ്രീകൃഷ്ണദ്വാരകാപ്രവേശോ
നാമൈകാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ ദ്വാദശോദ്യായഃ ॥

ശൗനക ഉവാച

അശ്വത്ഥാമോപസ്യഷ്ടേന ബ്രഹ്മശീർഷ്ണോരുതേജസാ |
 ഉത്തരായാ ഹതോ ഗർഭ ഇൗശേനാജീവിതഃ പുനഃ || 1 || 449

തസ്യ ജൻമ മഹാബുദ്ധേഃ കർമാണി ച മഹാത്മനഃ |
 നിധനം ച യഥൈവാസീത്സ പ്രേത്യ ഗതവാൻ യഥാ || 2 || 450

തദിദം ശ്രോതുമിച്ഛാമോ ഗദിതും യദി മന്യസേ |
 ബ്രൂഹി നഃ ശ്രദ്ദധാനാനാം യസ്യ ഇന്താനമദാച്ഛുകഃ || 3 || 451

സുത ഉവാച

അപീപലദ്ധർമരാജഃ പിത്യവദ് രഞ്ജയൻ പ്രജാഃ |
 നിഃസ്സൃഹഃ സർവകാമേഭ്യഃ കൃഷ്ണപാദാബ്ജസേവയാ || 4 || 452

സമ്പദഃ ക്രതവോ ലോകാ മഹിഷീ ഭ്രാതരോ മഹീ |
 ജംബുദ്വീപാധിപത്യം ച യശശ്ച ത്രിദിവം ഗതം || 5 || 453

കിം തേ കാമാഃ സുരസ്ഥാർഹാ മുകുന്ദനസോ ദ്വിജാഃ |
 അധിജപ്രഹുർമുദം രാജ്ഞഃ ക്ഷുധിതസ്യ യഥേതരേ || 6 || 454

മാതൂർഗർഭഗതോ വീരഃ സ തദാ ഭൃഗുനന്ദന |
 ദദർശ പുരുഷം കഞ്ചിദ്വഹ്യമാനോദ്യന്തേജസാ || 7 || 455

- അംഗുഷ്ഠമാത്രമലം സ്തുരത്പുരടമൗലിനം |
അപീച്യദർശനം ശ്യാമം തഡിദ്വാസസമച്യുതം || 8 || 456
- ശ്രീമദ്ദീർഘചതുർബാഹും തപ്തകാഞ്ചനകുണ്ഡലം |
ക്ഷതജാക്ഷം ഗദാപാണിമാത്മനഃ സർവതോദിശം |
പരിഭ്രമന്തമുൽകാദാം ഭ്രാമയന്തം ഗദാം മുഹുഃ || 9 || 457
- അസ്ത്രതേജഃ സ്വഗദയാ നീഹാരമിവ ഗോപതിഃ |
വിധമന്തം സന്നികർഷേ പർയൈക്ഷത ക ഇത്യസൗ || 10 || 458
- വിധൂയ തദമേയാത്മാ ഭഗവാന്ധർമഗുബ് വിഭുഃ |
മിഷതോ ദശമാസസ്യ തത്രൈവന്തർദധേ ഹരിഃ || 11 || 459
- തതഃ സർവഗുണോദർകേ സാനുകൂലഗ്രഹോദയേ |
ജജ്ഞേ വംശധരഃ പാണ്ഡോർഭൂയഃ പാണ്ഡുരിവൗജസാ || 12 || 460
- തസ്യ പ്രീതമനാ രാജാ വിപ്രൈർധൗമ്യകൃപാദിഭിഃ |
ജാതകം കാരയാമാസ വാചയിത്യാ ച മംഗലം || 13 || 461
- ഹിരണ്യം ഗാം മഹീം ഗ്രാമാൻ ഹസ്ത്യശ്യാൻ നൃപതിർവരാൻ |
പ്രാദാത്സ്വന്നം ച വിപ്രേഭ്യഃ പ്രജാതീർഥേ സ തീർഥവിത് || 14 || 462
- തമുചുർബ്രാഹ്മണാസ്തുഷ്ടാ രാജാനം പ്രശ്രയാൻവിതം |
ഏഷ ഹ്യസ്മിൻ പ്രജാതന്തൗ പുരുണാം പൗരവർഷഭ || 15 || 463
- ദൈവേനാപ്രതിഘാതേന ശുക്ലേ സംസ്ഥാമുപേയുഷി |
രാതോ വോന്മുഗ്രഹാർമായ വിഷ്ണുനാ പ്രഭവിഷ്ണുനാ || 16 || 464
- തസ്മാന്നാജ്ഞാ വിഷ്ണുരാത ഇതി ലോകേ ബൃഹച്ഛവാഃ |
ഭവിഷ്യതി ന സന്ദേഹോ മഹാഭാഗവതോ മഹാൻ || 17 || 465

യുധിഷ്ഠിര ഉവാച
 അപ്യേഷ വംശ്യാൻ രാജർഷീൻ പുൺയശ്ശോകാൻ മഹാത്മനഃ |
 അനുവർതിതാ സ്വിദ്യശസാ സാധുവാദേന സത്തമാഃ || 18 || 466

ബ്രഹ്മണോ ഊചുഃ
 പാർഥ പ്രജാവിതാ സാക്ഷാദിക്ഷ്യാകുരിവ മാനവഃ |
 ബ്രഹ്മൺയഃ സത്യസന്ധശ്ച രാമോ ദാശരഥിർയഥാ || 19 || 467

ഏഷ ദാതാ ശരൺയശ്ച യഥാ ഹൃൗശീനരഃ ശിബിഃ |
 യശോ വിതനിതാ സ്യാനാം ദൗഷ്യന്തിരിവ യജ്ഞനാം || 20 || 468

ധൻവിനാമഗ്രണീരേഷ തുൽയശ്ചാർജ്ജുനയോർദ്വയോഃ |
 ഹുതാശ ഇവ ദുർധർഷഃ സമുദ്ര ഇവ ദുസ്തരഃ || 21 || 469

മൃഗേന്ദ്ര ഇവ വിക്രാന്തോ നിഷേവ്യോ ഹിമവാനിവ |
 തിതിക്ഷുർവസുധേവാസൗ സഹിഷ്ണുഃ പിതരാവിവ || 22 || 470

പിതാമഹസമഃ സാമ്യേ പ്രസാദേ ഗിരിശോപമഃ |
 ആശ്രയഃ സർവഭൂതാനാം യഥാ ദേവോ രമാശ്രയഃ || 23 || 471

സർവസദ്ഗുണമാഹാത്മ്യേ ഏഷ കൃഷ്ണമനുവ്രതഃ |
 രന്തിദേവ ഇവോദാരോ യയാതിരിവ ധാർമികഃ || 24 || 472

ധൃത്യാ ബലിസമഃ കൃഷ്ണേ പ്രഹ്ലാദ ഇവ സദ്ഗ്രഹഃ |
 ആഹർതൈഷോശ്രമേധാനാം വൃദ്ധാനാം പർയുപാസകഃ || 25 || 473

രാജർഷീണാം ജനയിതാ ശാസ്താ ചോത്പഥഗാമിനാം |
 നിഗ്രഹീതാ കലേരേഷ ദുവോ ധർമസ്യ കാരണാത് || 26 || 474

തക്ഷകാദാത്മനോ മൃത്യും ദ്വിജപുത്രോപസർജ്ജിതാത് |
 പ്രപത്സ്യത ഉപശ്രൂത്യ മുകൃതസംഗഃ പദം ഹരേഃ || 27 || 475

ജിഇന്താസിതാതമയാമാതേച്ഛാ മൂനേർവ്യാസസുതാദസൗ |
ഹിത്യേദം നൃപ ഗംഗായാം യാസ്യത്യദ്ധാകുതോഭയം || 28 || 476

ഇതി രാജ്ഞ ഉപാദിശ്യ വിപ്രാ ജാതകകോവിദാഃ |
ലബ്ധാപചിതയഃ സർവേ പ്രതിജഗ്മുഃ സ്വകാൻ ഗൃഹാൻ || 29 || 477

സ ഏഷ ലോകേ വിഖ്യാതഃ പരീക്ഷിദിതി യത്പ്രഭുഃ |
ഗർഭേ ദൃഷ്ടമനുധ്യായൻ പരീക്ഷേത നരേഷ്വിഹ || 30 || 478

സ രാജപുത്രോ വവൃധേ ആശു ശുക്ല ഇവോഡുപഃ |
ആപൂർയമാണഃ പിതൃഭിഃ കാഷ്ടാദിരിവ സോൻവഹം || 31 || 479

യക്ഷ്യമാണോശ്രമേധേന ഇന്താതിദ്രോഹജിഹാസയാ |
രാജാലബ്ധധനോ ദധ്യാവൻയത്ര കരദണ്ഡയോഃ || 32 || 480

തദഭിപ്രേതമാലക്ഷ്യ ദ്രാതരോച്ഛുതചോദിതാഃ
ധനം പ്രഹീണമാജഹ്രുരുദീച്യാം ദിശി ഭൂരിശഃ || 33 || 481

തേന സംഭൃതസംഭാരോ ധർമപുത്രോ യുധിഷ്ഠിരഃ |
വാജിമേധൈസ്ത്രിദിർഭീതോ യജ്ഞൈഃ സമയജ്ജദ്ധരിം || 34 || 482

ആഹൂതോ ഭഗവാൻ രാജ്ഞാ യാജയിത്യാ ദ്വിജൈർനൃപം |
ഉവാസ കതിചിൻമാസാൻ സുഹൃദാം പ്രിയകാമ്യയാ || 35 || 483

തതോ രാജ്ഞാഭ്യനുജ്ഞാതഃ കൃഷ്ണയാ സഹ ബന്ധുഭിഃ |
യയൗ ദ്വാദവതീം ബ്രഹ്മൻ സാർജുനോ യദുഭിർവൃതഃ || 36 || 484

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ നൈമിഷിയോപാഖ്യാനേ പരീക്ഷിഇജ്ജൻമാദൃഗ്ക്രമേഷോ നാമ
ദ്വാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ ത്രയോദശോദ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

വിദുരസ്തീർഥയാത്രായാം മൈത്രേയാദാത്മനോ ഗതിം |
ഇതാത്യാഗാഭാസ്തിനപുരം തയാവാപ്തവിവിത്സിതഃ || 1 ||

485

യാവതഃ കൃതവാൻ പ്രശ്നാൻ ക്ഷത്താ കൗഷാരവാഗ്രതഃ |
ജാതൈകഭക്തിർഗോവിന്ദേ തേഭ്യശ്ചോപരരാമ ഹ || 2 ||

486

തം ബന്ധുമാഗതം ദൃഷ്ട്വാ ധർമപുത്രഃ സഹാനുജഃ |
ധൃതരാഷ്ട്രോ യുയുത്സുശ്ച സുതഃ ശാരദ്യതഃ പൃഥ്വാ || 3 ||

487

ഗാന്ധാരി ഭൃഗുപദീ ബ്രഹ്മൻ സുഭദ്രാ ചോത്തരാ കൃപീ |
അൻയാശ്ച ജാമയഃ പാണ്ഡോർഇതാതയഃ സസുതാഃ സ്ത്രിയഃ || 4 ||

488

പ്രത്യുജ്ജഥുഃ പ്രഹർഷേണ പ്രാണം തൻവ ഇവാഗതം |
അഭിസംഗമ്യ വിധിവത് പരിഷ്യാംഗാഭിവാദനൈഃ || 5 ||

489

മുമുചുഃ പ്രേമബാഷ്പൗഘം വിരഹൗത്കന്ധകാതരാഃ |
രാജാ തമർഹയാഞ്ചക്രേ കൃതാസനപരിഗ്രഹം || 6 ||

490

തം ഭുക്തവന്തം വിശ്രാന്തമാസീനം സുഖമാസനേ |
പ്രശ്രയാവനതോ രാജാ പ്രാഹ തേഷാം ച ശൃൺവതാം || 7 ||

491

- യുധിഷ്ഠിര ഉവാച
അപി സ്മരഥ നോ യുഷ്മത്പക്ഷച്ഛായാസമേധിതാൻ |
വിപദ്ഗണാദ്വിഷാഗ്യാദേർമോചിതാ യത്സമാത്യകാഃ || 8 || 492
- കയാ വൃത്തയാ വർതിതം വശ്ചരദ്ഭിഃ ക്ഷിതിമണ്ഡലം |
തീർഥാനി ക്ഷേത്രമുഖ്യാനി സേവിതാനീഹ ഭൂതലേ || 9 || 493
- ഭവദ്വിധാ ഭാഗവതാസ്തീർഥഭൂതാഃ സ്വയം വിഭോ |
തീർഥീകുർവന്തി തീർഥാനി സ്യാന്തഃസ്ഥേന ഗദാഭൂതാ || 10 || 494
- അപി നഃ സുഹൃദസ്നാത ബാന്ധവാഃ കൃഷ്ണദേവതാഃ |
ദ്വേഷാഃ ശ്രുതാ വാ യദവഃ സ്വപൂർയാം സുഖമാസതേ || 11 || 495
- ഇത്യുക്തോ ധർമ്മരാജേന സർവം തത് സമവർണയത് |
യഥാനുഭൂതം ക്രമശോ വിനാ യദുകുലക്ഷയം || 12 || 496
- നൻവപ്രിയം ദുർവിഷഹം നൃണാം സ്വയമുപസ്ഥിതം |
നാവേദയത് സകരുണോ ദുഃഖിതാൻ ദ്രഷ്ടുമക്ഷമഃ || 13 || 497
- കഞ്ചിത്കാലമമാവാത്സീത്സത്കൃതോ ദേവവത്സുഖം |
ദ്രാതൂർജ്യേഷുസ്യ ശ്രേയസ്കൃത്സർവേഷാം പ്രീതിമാവഹൻ || 14 || 498
- അബിദ്രദർയമാ ദണ്ഡം യഥാവദഘകാരിഷു |
യാവദ്യാര ശൂദ്രത്വം ശാപാദ്യർഷശതം യമഃ || 15 || 499
- യുധിഷ്ഠിരോ ലബ്ധരാജ്യോ ദൃഷ്ട്യാ പൗത്രം കുലന്ധരം |
ദ്രാത്യഭിർലോകപാലാദൈർമുമുദേ പരയാ ശ്രിയാ || 16 || 500
- ഏവം ഗൃഹേഷു സകൃതാനാം പ്രമത്താനാം തദീഹയാ |
അത്യക്രാമദവിജ്ഞാതഃ കാലഃ പരമദുസ്തരഃ || 17 || 501

വിദുരസ്സദഭിപ്രേത്യ ധൃതരാഷ്ട്രമദാഷത |
രാജൻ നിർഗമ്യതാം ശീഘ്രം പശ്യേദം ഭയമാഗതം || 18 || 502

പ്രതിക്രിയാ ന യസ്യേഹ കുതശ്ചിത്കർഹിച്ചിത്പ്രഭോ |
സ ഏവ ഭഗവാൻ കാലഃ സർവേഷാം നഃ സമാഗതഃ || 19 || 503

യേന ചൈവാഭിപന്നോഽയം പ്രാണൈഃ പ്രിയതമൈരപി |
ജനഃ സദ്യോ വിധുജ്യേത കിമുതാൻയൈർധനാഭിഭിഃ || 20 || 504

പിതൃഭ്രാതൃസുഹൃത്പുത്രാ ഹതാസ്തേ വിഗതം വയഃ |
ആത്മാ ച ജരയാ ഗ്രന്തഃ പരഗേഹമുപാസസേ || 21 || 505

അഹോ മഹീയസീ ജനോർജീവിതാശാ യഥാ ഭവാൻ |
ഭീമാപവർജിതം പിണ്ഡമാദത്തേ ഗൃഹപാലവത് || 22 || 506

അഗ്നിർനിസൃഷ്ടോ ദത്തശ്ച ഗരോ ദാരാശ്ച ദുഷിതാഃ |
ഹൃതം ക്ഷേത്രം ധനം യേഷാം തദുത്തൈരസുഭിഃ കിയത് || 23 || 507

തസ്യാപി തവ ദേഹോഽയം കൃപണസ്യ ജിജീവിഷോഃ |
പരൈത്യനിച്ഛതോ ജീർണോ ജരയാ വാസസീ ഇവ || 24 || 508

ഗതസ്യാർഥമിമം ദേഹം വിരക്തോ മുക്തബന്ധനഃ |
അവിജ്ഞാതഗതിർജഹ്യാത് സ വൈ ധീര ഉദാഹൃതഃ || 25 || 509

യഃ സ്വകാത്പരതോ വേഹ ജാതനിർവേദ ആത്മവാൻ |
ഹൃദി കൃത്യാ ഹരിം ഗേഹാത്പ്രവ്രജേത്സ നരോത്തമഃ || 26 || 510

അഥോദീചീം ദിശം യാതു സ്വൈരജ്ഞാതഗതിർഭവാൻ |
ഇത്യോർവാക്പ്രായശഃ കാലഃ പുംസാം ഗുണവികർഷണഃ || 27 || 511

ഏവം രാജാ വിദുരേണാനുജേന
പ്രജ്ഞാചക്ഷുർബോധിത ആജമീഡഃ |

ഛരിത്ത്യാ സ്വേഷു സ്നേഹപാശാൻ ദ്രഡിജ്ഞോ
നിശ്ചക്രാമ ഭ്രാതൃസന്ദർശിതായ്യാ || 28 || 512

പതിം പ്രയാന്തം സുബലസ്യ പുത്രീ
പതിവ്രതാ ചാനുജഗാമ സാധ്വീ |
ഹിമാലയം ന്വയസ്തദണ്ഡപ്രഹർഷം
മനസ്വിനാമിവ സത്സമ്പ്രഹാരഃ || 29 || 513

അജാതശത്രുഃ കൃതമൈത്രോ ഹുതാഗ്നി -
ർവിപ്രാന്നത്യാ തിലഗോഭൂമിരുക്മൈഃ |
ഗൃഹം പ്രവിഷ്ടോ ഗുരുവന്ദനായ
ന ചാപശ്യത്പിതരൗ സൗബലീം ച || 30 || 514

തത്ര സഞ്ജയമാസീനം പപ്രച്ഛോദ്വിഗ്നമാനസഃ |
ഗാവൽഗണേ ക്വ നസ്തോതോ വൃദ്ധോ ഹീനശ്ച നേത്രയോഃ || 31 || 515

അംബാ ച ഹതപുത്രാസ്ത്വീർതാ പിതൃവ്യഃ ക്വ ഗതഃ സുഹൃത് |
അപി മയ്യകൃതപ്രജ്ഞൈ ഹതബന്ധുഃ സ ഭാർയയാ |
ആശംസമാനഃ ശമലം ഗംഗായാം ദുഃഖിതോപതത് || 32 || 516

പിതർയുപരതേ പാണ്ഡൗ സർവാനഃ സുഹൃദഃ ശിശൂൻ |
അരക്ഷതാം വ്യസനതഃ പിതൃവ്യൗ ക്വ ഗതാവിതഃ || 33 || 517

സൂത ഉവാച
കൃപയാ സ്നേഹവൈക്ലവ്യാത്സുതോ വിരഹകർശിതഃ |
ആത്മേശ്വരമചക്ഷാണോ ന പ്രത്യാഹാതിപീഡിതഃ || 34 || 518

വിമുജ്യാശ്രൂണി പാണിദ്യാം വിഷ്ടദ്യാത്മാനമാത്മാനാ |
അജാതശത്രും പ്രത്യുചേ പ്രഭോഃ പാദാവനുസ്മരൻ || 35 || 519

സഞ്ജയ ഉവാച
നാഹം വേദ വ്യവസിതം പിത്രോർവഃ കുലനന്ദന |
ഗാന്ധാർയാ വാ മഹാബാഹോ മുഷിതോസ്ത്രി മഹാത്മഭിഃ || 36 || 520

അമാജഗാമ ഭഗവാൻ നാരദഃ സഹ തുംബുരുഃ |
പ്രത്യുമായാഭിവാദ്യാഹ സാനുജോദ്യർചയന്നിവ || 37 || 521

യുധിഷ്ഠിര ഉവാച
നാഹം വേദ ഗതിം പിത്രോർഭഗവൻ കൃ ഗതാവിതഃ |
അംബാ വാ ഹതപുത്രാസ്ത്രിതാ കൃ ഗതാ ച തപസ്വിനീ || 38 || 522

കർണധാര ഇവാപാരേ ഭഗവാൻ പാരദർശകഃ |
അമാബഭാഷേ ഭഗവാനാരദോ മൂനിസത്തമഃ || 39 || 523

മാ കഞ്ചന ശുചോ രാജൻ യദീശ്വരവശം ജഗത് |
ലോകാഃ സപാലാ യസ്യേമേ വഹന്തി ബലിമീശിതൂഃ |
സ സംയുനക്തി ഭൂതാനി സ ഏവ വിയുനക്തി ച || 40 || 524

യഥാ ഗാവോ നസി പ്രോതാസ്തന്ത്യാം ബദ്ധാഃ സ്വദാമഭിഃ |
വാക്തന്ത്യാം നാമദിർബദ്ധാ വഹന്തി ബലിമീശിതൂഃ || 41 || 525

യഥാ ക്രീഡോപസ്തരാണാം സംയോഗവിഗമാവിഹ |
ഇച്ഛയാ ക്രീഡിതൂഃ സ്യാതാം തമൈവേശേച്ഛയാ നൃണാം || 42 || 526

യൻമൻയസേ ധ്രുവം ലോകമധ്രുവം വാ ന ചോദയം |
സർവഥാ ന ഹി ശോച്യാസ്തേ സ്തേഹാദന്യത്ര മോഹജാത് || 43 || 527

തസ്മാജ്ജഹ്യംഗ വൈക്ലവ്യമജ്ഞാനകൃതമാത്മനഃ |
കഥം ത്വനാമാഃ കൃപണാ വർത്തേരംസ്തേ ച മാം വിനാ || 44 || 528

കാലകർമഗുണാധീനോ ദേഹോഽയം പാഞ്ചഭൗതികഃ |
കഥമന്യാംസ്തു ഗോപായേത്സർപഗ്രന്യോ യഥാ പരം || 45 || 529

അഹസ്താനി സഹസ്താനാമപദാനി ചതുഷ്ഠദാം |
ഫൽഗുനി തത്ര മഹതാം ജീവോ ജീവസ്യ ജീവനം || 46 || 530

തദിദം ഭഗവാൻ രാജനേക ആത്മാർത്ഥനാം സ്വദൃക് |
അന്തരോന്നന്തരോ ഭാതി പശ്യ തം മായയോരുധാ || 47 || 531

സോഽയമദ്യ മഹാരാജ ഭഗവാൻ ഭൂതഭാവനഃ |
കാലരൂപോഽവതീർണോഽസ്യാമഭാവായ സുരദ്വിഷാം || 48 || 532

നിഷ്ഠാദിതം ദേവകൃത്യമവശേഷം പ്രതീക്ഷതേ |
താവദ്യുമവേക്ഷധ്യം ദവേദ്യാവദിഹേശ്വരഃ || 49 || 533

ധൃതരാഷ്ട്രഃ സഹ ഭ്രാത്രോ ഗാന്ധാർയാ ച സ്വഭാർയയാ |
ദക്ഷിണേന ഹിമവത ഋഷീണാമാശ്രമം ഗതഃ || 50 || 534

സ്രോതോദിഃ സപ്തദിർയാ വൈ സ്വർധുനി സപ്തധാ വ്യധാത് |
സപ്താനാം പ്രീതയേ നാനാ സപ്തസ്രോതഃ പ്രചക്ഷതേ || 51 || 535

സ്താത്യാനുസവനം തസ്മിൻ ഹുത്യാ ചാഗ്നീൻ യഥാവിധി |
അബ്ദക്ഷ ഉപശാന്താത്മാ സ ആസ്തേ വിഗതൈഷണഃ || 52 || 536

ജിതാസനോ ജിതശ്വാസഃ പ്രത്യാഹുതഷഡിന്ദ്രിയഃ |
ഹരിഭാവനയാ ധ്വസ്തരജഃസത്ത്വതമോമലഃ || 53 || 537

വിജ്ഞാനാത്മനി സംയോജ്യ ക്ഷേത്രജ്ഞേ പ്രവിലാപ്യ തം |
ബ്രഹ്മൺയാത്മാനമാധാരേ ഘടാംബരമിവാംബരേ || 54 || 538

ധ്വസ്തായാഗുണോദർകോ നിരുദ്ധകരണാശയഃ |
 നിവർതിതാവിലാഹാര ആസ്തേ സ്ഥാണുരിവാചലഃ |
 തസ്യാന്തരായോ മൈവാഭുഃ സംന്ധസ്താവിലകർമണഃ || 55 || 539

സ വാ അദ്യതനാദ്രാജൻ പരതഃ പഞ്ചദ്വേഹനി |
 കലേവരം ഹാസ്യതി സ്വം തച്ച ദസ്മീദവിഷ്യതി || 56 || 540

ദഹ്യമാന്വേഗ്നിദിർദേഹേ പത്യുഃ പത്നീ സഹോടജേ |
 ബഹിഃ സ്ഥിതാ പതിം സാധ്വീ തമഗ്നിമനു വേക്ഷ്യതി || 57 || 541

വിദുരസ്തു തദാശ്ചർയം നിശാദ്യ കുരുനന്ദന |
 ഹർഷശോകയുതസ്തസ്മാദ് ഗന്താ തീർഥനിഷേവകഃ || 58 || 542

ഇത്യുക്ത്വാമാരുഹത് സ്വർഗം നാരദഃ സഹതുംബുരൂഃ |
 യുധിഷ്ഠിരോ വചസ്തസ്യ ഹൃദി കൃത്വാജഹാച്ഛുചഃ || 59 || 543

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
 പ്രഥമസ്കന്ധേ നൈമിഷീയോപാഖ്യാനേ ത്രയോദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ ചതുർദശോധ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

സമ്പ്രസ്ഥിതേ ദ്വാരകായാം ജിഹ്വേ ബന്ധുദിദൃക്ഷയാ |

ഇതാതും ച പുൺയശ്ശോകസ്യ കൃഷ്ണസ്യ ച വിചേഷിതം || 1 ||

544

വ്യതീതാഃ കതിചിൻമാസാസ്സദാ നായാത്തതോർജുനഃ |

ദദർശ ഘോരരൂപാണി നിമിത്താനി കുരുദ്വഹഃ || 2 ||

545

കാലസ്യ ച ഗതിം രൗദ്രാം വിപര്യസ്തർതുധർമിണഃ |

പാപീയസീം നൃണാം വാർതാം ക്രോധലോഭാനൃതാത്മനാം || 3 ||

546

ജിഹ്വപ്രായം വ്യവഹൃതം ശാഠ്യമിശ്രം ച സൗഹൃദം |

പിതൃമാതൃസുഹൃദ്ഭ്രാതൃദമ്പതീനാം ച കൽകനം || 4 ||

547

നിമിത്താൻയത്യരിഷ്ടാനി കാലേ ത്വനൂഗതേ നൃണാം |

ലോഭാദ്വധർമപ്രകൃതിം ദൃഷ്ട്യാവാചാനുജം നൃപഃ || 5 ||

548

യുധിഷ്ഠിര ഉവാച

സമ്പ്രേഷിതോ ദ്വാരകായാം ജിഹ്വേർബന്ധുദിദൃക്ഷയാ |

ഇതാതും ച പുൺയശ്ശോകസ്യ കൃഷ്ണസ്യ ച വിചേഷിതം || 6 ||

549

ഗതാഃ സപ്താധുനാ മാസാ ഭീമസേന തവാനുജഃ |

നായാതി കസ്യ വാ ഹേതോർനാഹം വേദേദമഞ്ജസാ || 7 ||

550

അപി ദേവർഷിണാസ്ത്രിഷ്ടഃ സ കാലോഽയമുപസ്ഥിതഃ |
യദാസ്ത്വന്നോഽംഗമാക്രീഡം ഭഗവാനുത്സിസ്യക്ഷതി || 8 || 551

യസ്മാന്നഃ സമ്പദോ രാജ്യം ദാരാഃ പ്രാണാഃ കുലം പ്രജാഃ |
ആസൻ സപത്തവിജയോ ലോകാശ്ച യദനുഗ്രഹാത് || 9 || 552

പശ്യോത്പാതാൻ നരവ്യാഘ്രേ ദിവ്യാൻ ഭൗമാൻ സദൈഹികാൻ |
ദാരൂണാൻ ശംസതോഽദൂരാദ്ഭയം നോ ബുദ്ധിമോഹനം || 10 || 553

ഊർവക്ഷിബാഹവോ മഹ്യം സ്തുരന്ത്യംഗ പുനഃ പുനഃ |
വേപമുശ്ചാപി ഹൃദയേ ആരാദാസ്യന്തി വിപ്രിയം || 11 || 554

ശിവൈഷോദ്യന്തമാദിത്യമഭി രൗത്യനലാനനാ |
മാമംഗ സാരമേയോഽയമഭിരേഭത്യഭീരുവത് || 12 || 555

ശസ്താഃ കുർവന്തി മാം സവ്യം ദക്ഷിണം പശവോഽപരേ |
വാഹാംശ്ച പുരുഷവ്യാഘ്രേ ലക്ഷയേ രുദതോ മമ || 13 || 556

മൃത്യുദൂതഃ കപോതോഽയമുലൂകഃ കമ്പയൻ മനഃ |
പ്രത്യുലൂകശ്ച കുഹ്യാനൈരനിദ്രൗ ശൂന്യമിച്ഛതഃ || 14 || 557

ധൂമ്രാ ദിശഃ പരിധയഃ കമ്പതേ ഭൂഃ സഹാദ്രിഭിഃ |
നിർഘാതശ്ച മഹാംസ്താത സാകം ച സ്തനയിത്തുഭിഃ || 15 || 558

വായുർവാതി ഖരസ്തർശോ രജസാ വിസൃജംസ്തമഃ |
അസ്യഗൃർഷന്തി ജലദാ ബീഭത്സമിവ സർവതഃ || 16 || 559

സൂര്യം ഹതപ്രഭം പശ്യ ഗ്രഹമർദം മിഥോ ദിവി |
സസങ്കുലൈർഭൂതഗണൈർജ്ജലിതേ ഇവ രോദസീ || 17 || 560

നദ്യാ നദാശ്ച ക്ഷുഭിതാഃ സരാംസി ച മനാംസി ച |
ന ജ്വലത്യഗ്നിരാജ്യേന കാലോഽയം കിം വിധാസ്യതി || 18 || 561

ന പിബന്തി സ്തനം വത്സാ ന ദുഹ്യന്തി ച മാതരഃ |
രുദന്ത്യശ്രുമുഖാ ഗാവോ ന ഹൃഷ്യന്ത്യൃഷഭാ വ്രജേ || 19 || 562

ദൈവതാനി രുദന്തിവ സ്വിദ്യന്തി ഹൃച്ചലന്തി ച |
ഇമേ ജനപദാ ഗ്രാമാഃ പുരോദ്യാനാകരാശ്രമാഃ |
ഭൃഷ്ടശ്രിയോ നിരാനന്ദാഃ കിമഘം ദർശയന്തി നഃ || 20 || 563

മന്യ ഏതൈർമഹോത്പാതൈർനൂനം ഭഗവതഃ പദൈഃ |
അനന്യപുരുഷശ്രീഭീർഹീനാ ഭൂർഹതസൗഭഗാ || 21 || 564

ഇതി ചിന്തയതസ്തസ്യ ദൃഷ്ടാരിഷ്ടേന ചേതസാ |
രാജ്ഞഃ പ്രത്യാഗമദ് ബ്രഹ്മൻ യദുപുർയാഃ കപിധ്വജഃ || 22 || 565

തം പാദയോർനിപതിതമയഥാപൂർവമാതുരം |
അധോവദനമബ്ജിന്ദുൻ സുജന്തം നയനാബ്ജയോഃ || 23 || 566

വിലോക്യോദ്വിഗ്നഹൃദയോ വിച്ഛായമനുജം നൃപഃ |
പൃച്ഛതി സു സുഹൃൻമധ്യേ സംസ്മരന്നാരദേരിതം || 24 || 567

യുധിഷ്ഠിര ഉവാച
കച്ചിദാനർതപുർയാം നഃ സ്വജനാഃ സുഖമാസതേ |
മധുഭോജദശാർഹാർഹസാത്യതാസ്യകവൃഷ്ണയഃ || 25 || 568

ശൂരോ മാതാമഹഃ കച്ചിത്സ്വസ്ത്യാസ്തേ വാഥ മാരിഷഃ |
മാതൃലഃ സാനുജഃ കച്ചിത്കുശൽയാനകദുന്ദുഭിഃ || 26 || 569

സപ്ത സ്വസാരസ്തപത്ത്യാ മാതൃലാൻയഃ സഹാത്മജാഃ |
ആസതേ സസ്തൃഷാഃ ക്ഷേമം ദേവകീപ്രമുഖാഃ സ്വയം || 27 || 570

കച്ചിദ്രാജ്യാഹുകോ ജീവത്യസത്പുത്രോസ്യ ചാനുജഃ |
ഹൃദീകഃ സസുത്രോക്രൂരോ ജയന്തഗദസാരണാഃ || 28 || 571

ആസതേ കുശലം കച്ചിദ്വേ ച ശത്രുജിദാദയഃ |
കച്ചിദാസ്തേ സുഖം രാമോ ഭഗവാൻ സാത്യതാം പ്രഭുഃ || 29 || 572

പ്രദ്യുല്ലഃ സർവവൃഷ്ണീനാം സുഖമാസ്തേ മഹാരഥഃ |
ഗംഭീരരയോന്നിരുദ്ധോ വർധതേ ഭഗവാനുത || 30 || 573

സുഷേണശ്ചാരുദേഷ്ണശ്ച സാംബോ ജാംബവതീസുതഃ |
അന്യേ ച കാർഷ്ണിപ്രവരാഃ സപുത്രാ ഋഷഭാദയഃ || 31 || 574

തഥൈവാനുചരാഃ ശൗരേഃ ശ്രുതദേവോദ്ധവാദയഃ |
സുനന്ദനന്ദശീർഷൺയാ യേ ചാന്യേ സാത്യതർഷഭാഃ || 32 || 575

അപി സ്വസ്ത്യാസതേ സർവേ രാമകൃഷ്ണഭുജാശ്രയാഃ |
അപി സ്മരന്തി കുശലമസ്താകം ബദ്ധസൗഹൃദാഃ || 33 || 576

ഭഗവാനപി ഗോവിന്ദോ ബ്രഹ്മൺയോ ഭക്തവത്സലഃ |
കച്ചിത്പുരേ സുധർമായാം സുഖമാസ്തേ സുഹൃദ്യുതഃ || 34 || 577

മംഗലായ ച ലോകാനാം ക്ഷേമായ ച ദവായ ച |
ആസ്തേ യദുകുലാംഭോധാവാദ്യോനന്തസഖഃ പുമാൻ || 35 || 578

യദ്ബാഹുദണ്ഡഗുപ്തായാം സ്വപുർയാം യദവോർചിതാഃ |
ക്രീഡന്തി പരമാനന്ദം മഹാപൗരുഷികാ ഇവ || 36 || 579

യത്പാദശുശ്രൂഷണമുഖ്യകർമണാ
സത്യാദയോ ദ്യഷ്ടസഹസ്രയോഷിതഃ |
നിർജിത്യ സംഖ്യേ ത്രിദശാംസ്തദാശിഷോ
ഹരന്തി വജ്രായുധവൽലഭോചിതാഃ || 37 || 580

യദ്ബാഹുദണ്ഡാദ്യുദയാനുജീവിനോ
യദുപ്രവീരാ ഹ്യകുതോഭയാ മൂഹുഃ |

അധിക്രമന്ത്യംഘ്രിഭിരാഹൃതാം ബലാ -

സഭാം സുധർമാം സുരസത്തമോചിതാം ||38 || 581

കച്ചിന്ത്യേനാമയം താത ഭൃഷ്ടതേജാ വിഭാസി മേ |

അലബ്ബമാനോവജ്ഞാതഃ കിം വാ താത ചിരോഷിതഃ ||39 || 582

കച്ചിന്നാഭിഹതോഭാവൈഃ ശബ്ബാഭിഭിരമംഗലൈഃ |

ന ദത്തമുക്തമർഥിഭ്യ ആശയാ യത്പ്രതിശ്രുതം ||40 || 583

കച്ചിന്ത്യം ബ്രാഹ്മണം ബാലം ഗാം വൃദ്ധം രോഗിണം സ്ത്രീയം |

ശരണോപസ്യതം സന്ത്യം നാത്യാക്ഷീഃ ശരണപ്രദഃ ||41 || 584

കച്ചിന്ത്യം നാഗമോഗ്രമ്യാം ഗമ്യാം വാസത്കൃതാം സ്ത്രീയം |

പരാജിതോ വാമ ഭവാൻ നോത്തമൈർനാസമൈഃ പഥി ||42 || 585

അപി സ്വിത്പർയഭുക്മാസ്ത്വം സംഭോജ്യാൻ വൃദ്ധബാലകാൻ |

ജുഗുപ്സിതം കർമ കിഞ്ചിത് കൃതവാന യദക്ഷമം ||43 || 586

കച്ചിത് പ്രേഷ്യതമേനാഥ ഹൃദയേനാത്മബന്ധുനാ |

ശൂന്യോസ്തി രഹിതോ നിത്യം മന്യസേ ത്യേന്യഥാ ന രുക് ||44 || 587

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ യുധിഷ്ഠിരവിതർകോ നാമ ചതുർദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ പഞ്ചദശോധ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

ഏവം കൃഷ്ണസഖഃ കൃഷ്ണോ ഭ്രാന്തോ രാജ്ഞാഽവികൽപിതഃ |
നാനാശങ്കാസ്പദം രൂപം കൃഷ്ണവിശ്ലേഷകർശിതഃ || 1 ||

588

ശോകേന ശുഷ്യദ്വദനഹൃത്സരോജോ ഹതപ്രഭഃ |
വിഭും തമേവാനുധ്യായന്നാശക്നോത്പ്രതിഭാഷിതും || 2 ||

589

കൃച്ഛണ സംസ്കൃദ്യ ശുചഃ പാണിനാഽമൃജ്യ നേത്രയോഃ |
പരോക്ഷേണ സമുന്നദ്ധപ്രണയൗത്കംഠ്യകാതരഃ || 3 ||

590

സഖ്യം മൈത്രിം സൗഹൃദം ച സാരഥ്യാദിഷു സംസ്മരൻ |
നൃപമഗ്രജമിത്യാഹ ബാഷ്പഗദ്ഗദയാ ഗിരാ || 4 ||

591

അർജുന ഉവാച

വഞ്ചിത്വോഹം മഹാരാജ ഹരിണാ ബന്ധുരൂപിണാ |
യേന മ്യേപഹൃതം തേജോ ദേവവിസ്മാപനം മഹത് || 5 ||

592

യസ്യ ക്ഷണവിയോഗേന ലോകോ ഹൃപ്രിയദർശനഃ |
ഉക്തമേന രഹിതോ ഹ്യേഷ മൃതകഃ പ്രോച്യതേ യഥാ || 6 ||

593

യത്സംശ്രയാദ് ദ്രുപദഗേഹമുപാഗതാനാം

രാജ്ഞാം സ്വയംവരമുഖേ സ്മരദുർമദാനാം |

തേജോ ഹൃതം ഖലു മയാഭിഹതശ്ച മത്സ്യഃ
സജ്ജീകൃതേന ധനുഷാധിഗതാ ച കൃഷ്ണാ || 7 || 594

യത്സന്നിധാവഹമു ഖാണ്ഡവമഗന്യേദാ -
മിന്ദ്രം ച സാമരഗണം തരസാ വിജിത്യ |
ലബ്ധ്യാ സഭാ മയകൃതാദ്ഭുതശിൽപമായാ
ദിഗ്ദ്വ്യാഹരൻ നൃപതയോ ബലിമധ്യരേ തേ || 8 || 595

യത്തേജസാ നൃപശിരോഽപ്രിമഹൻ മഖാർഥേ
ആർയോനൂജസ്സവ ഗജായുതസത്ത്വവീർയഃ |
തേനാഹൃതാഃ പ്രമഥനാമമഖായ ഭൂപാ
യൻമോചിതാസ്സദനയൻ ബലിമധ്യരേ തേ || 9 || 596

പത്യാസ്സവാധിമഖക്ലപ്തമഹാഭിഷേക -
ശ്ലാഘിഷ്ടചാരുകബരം കിതവൈഃ സഭായാം |
സ്സൃഷ്ടം വികീർയ പദയോഃ പതിതാശ്രമുഖ്യാ
യസ്സത്സത്രിയോക്യുത ഹതേശവിമുക്തകേശാഃ || 10 || 597

യോ നോ ജുഗോപ വനമേത്യ ദുരന്തകൃച്ഛാദ്
ദുർവാസസ്യോരിരചിതാദയുതാഗ്രഭുഗ് യഃ |
ശാകാനശിഷ്ടമുപയുജ്യ യതസ്ത്രിലോകീം
ത്യപ്താമമംസ്ത സലിലേ വിനിമഗ്നസംഘഃ || 11 || 598

യത്തേജസാമ ഭഗവാൻ യുധി ശൂലപാണി -
ർവിസ്മാപിതഃ സഗിരിജോസ്ത്രമദാന്നിജം മേ |
അൻയേപി ചാഹമമുനൈവ കലേവരേണ
പ്രാപ്തോ മഹേന്ദ്രഭവനേ മഹദാസനാർധം || 12 || 599

തത്രൈവ മേ വിഹരതോ ഭുജ്ജദണ്ഡയുഥം
ഗാണ്ഡീവലക്ഷണമരാതിവധായ ദേവാഃ |

സേന്ദ്രാഃ ശ്രീതാ യദനുഭാവിതമാജ്ജമീഡ
തേനാഹമദ്യ മുഷിതഃ പുരുഷേണ ഭൂക്താ || 13 || 600

യദ്ബാസവഃ കുരുബലാബ്ധിമനന്തപാര -
മേകോ രഥേന തതര്യേഹമതാർയസത്ത്വം |
പ്രത്യാഹൃതം ബഹു ധനം ച മയാ പരേഷാം
തേജാസ്സദം മണിമയം ച ഹൃതം ശിരോഭ്യഃ || 14 || 601

യോ ഭീഷ്മകർണഗുരുശൽയചമുഷ്യദ്രദ്ര -
രാജൻയവർയരഥമണ്ഡലമണ്ഡിതാസു |
അഗ്രേചരോ മമ വിഭോ രഥയുമപാനാ -
മായുർമനാംസി ച ദൃശാ സഹ ഓജ ആർച്ഛത് || 15 || 602

യദ്ദോഷ്ഷു മാ പ്രണിഹിതം ഗുരുഭീഷ്മകർണ -
നപ്സ്യത്രിഗർതശലസൈന്ധവബാഹ്ലികാഭൈഃ |
അസ്സാൺയമോഘമഹിമാനി നിരുപിതാനി
നോ പസ്സ്യശൂർനൃഹരിദാസമിവാസുരാണി || 16 || 603

സൗത്യേ വൃതഃ കുമതിനാസ്ത്വദ ഹൗശ്വരോ മേ
യത്പാദപദ്മദവായ ഭജന്തി ദവ്യാഃ |
മാം ശ്രാന്തവാഹമരയോ രമിനോ ഭുവിഷ്ടം
ന പ്രാഹരൻ യദനുഭാവനിരസ്തചിത്താഃ || 17 || 604

നർമാൺയുദാരരുചിരസ്മിതശോഭിതാനി
ഹേ പാർഥ ഹേദ്വർജ്ജുന സഖേ കുരുനന്ദനേതി |
സഞ്ജൽപിതാനി നരദേവ ഹൃദിസ്സ്യശാനി
സ്മർതുർലുഠന്തി ഹൃദയം മമ മാധവസ്യ || 18 || 605

ശയ്യാസനാടനവികത്ഥനഭോജനാദി -
ഷൈക്യാദ്യയസ്യ ഋതവാനിതി വിപ്രലബ്ധഃ |

- സഖ്യഃ സഖേവ പിതൃവത്തനയസ്യ സർവം
 സേഹേ മഹാൻ മഹിതയാ കുമതേരഘം മേ || 19 || 606
- സോഹം നൃപേന്ദ്ര രഹിതഃ പുരുഷോത്തമേന
 സഖ്യാ പ്രിയേണ സുഹൃദാ ഹൃദയേന ശൂന്യഃ |
 അധ്യന്യരുക്രമപരിഗ്രഹമംഗ രക്ഷൻ
 ഗോപൈരസദ്ഭിരബലേവ വിനിർജ്ജിതോസ്തി || 20 || 607
- തദ്വൈ ധനുസ്ത ഇഷവഃ സ രഥോ ഹയാസ്തേ
 സോഹം രഥീ നൃപതയോ യത ആനമന്തി |
 സർവം ക്ഷണേന തദഭ്യുദസദീശരികൃതം
 ഭസ്മൻ ഹൃതം കുഹകരാദ്ധമിവോപ്ലമുഷ്യാം || 21 || 608
- രാജംസ്ത്യാഭിപൃഷ്ടാനാം സുഹൃദാം നഃ സുഹൃത്പുരേ |
 വിപ്രശാപവിമുഢാനാം നിഘ്നതാം മുഷ്ടിഭിർമിമഃ || 22 || 609
- വാരുണീം മദിരാം പീത്യാ മദോൻമമിതചേതസാം |
 അജാനതാമിവാൻയോൻയം ചതുഃപഞ്ചാവശേഷിതാഃ || 23 || 610
- പ്രായേണൈതദ്ഭഗവത ഈശ്വരസ്യ വിചേഷിതം |
 മിഥോ നിഘ്നന്തി ഭൂതാനി ഭാവയന്തി ച യൻമിമഃ || 24 || 611
- ജലൗകസാം ജലേ യദ്വൻമഹാന്തോദ്ദന്ത്യണീയസഃ |
 ദുർബലാൻ ബലിനോ രാജൻ മഹാന്തോ ബലിനോ മിമഃ || 25 || 612
- ഏവം ബലിഷ്ഠൈർയദുഭിർമഹദ്ഭിരിതരാൻ വിദുഃ |
 യദുൻ യദുഭിരൻയോൻയം ഭൂഭാരാൻ സഞ്ജഹാര ഹ || 26 || 613
- ദേശകാലാർഥയുക്താനി ഹൃത്താപോപശമാനി ച |
 ഹരന്തി സ്മരതശ്ചിത്തം ഗോവിന്ദാഭിഹിതാനി മേ || 27 || 614

സുത ഉവാച

ഏവം ചിന്തയതോ ജിഹ്വോഃ കൃഷ്ണപാദസരോരുഹം |
സൗഹാർദ്ദേനാതിഗാഢേന ശാന്താസ്സീദ്വിമലാ മതിഃ || 28 || 615

വാസുദേവാംപ്ര്യന്യുധ്യാനപരിബൃംഹിതരംഹസാ |
ഭക്ത്യാ നിർമമിതാശേഷകഷായധിഷണോർജുനഃ || 29 || 616

ഗീതം ഭഗവതാ ഇണാനം യത്തത്സംഗ്രാമമൂർധനി |
കാലകർമതമോരുദ്ധം പുനരധ്യഗമദ് വിഭുഃ || 30 || 617

വിശോകോ ബ്രഹ്മസമ്പത്ത്യാ സഞ്ചി്ചരിന്നദ്വൈതസംശയഃ |
ലീനപ്രകൃതിനൈർഗുൺയാദലിംഗത്യാദസംഭവഃ || 31 || 618

നിശദ്യ ഭഗവൻമാർഗം സംസ്ഥാം യദുകുലസ്യ ച |
സ്വഃപമായ മതിം ചക്രേ നിഭൃതാത്മാ യുധിഷ്ഠിരഃ || 32 || 619

പൃഥാപ്യനുശ്രുത്യ ധനഞ്ജയോദിതം
നാശം യദുനാം ഭഗവദ്ഗതിം ച താം |
ഏകാന്തഭക്ത്യാ ഭഗവത്യധോക്ഷജേ
നിവേശിതാത്മാപരരാമ സംസൃതേഃ || 33 || 620

യയാഹരദ്ഭുവോ ഭാരം താം തനും വിജഹാവജഃ |
കണ്ടകം കണ്ടകേനേവ ദ്വയം ചാപീശിതൂഃ സമം || 34 || 621

യഥാ മത്ത്യാദിരൂപാണി ധത്തേ ജഹ്യാദ്യഥാ നടഃ |
ഭുഭാരഃ ക്ഷപിതോ യേന ജഹൗ തച്ച കലേവരം || 35 || 622

യദാ മുകുന്ദോ ഭഗവാനിമാം മഹീം
ജഹൗ സ്വതൻവാ ശ്രവണീയസത്കഥഃ |
തദാ ഹരേവാപ്രതിബുദ്ധചേതസാ -
മധർമഹേതൂഃ കലിരൻവവർത്ത || 36 || 623

- യുധിഷ്ഠിരസ്തുത്പരിസർപണം ബുധഃ
 പുരേ ച രാശ്രേഷ്ഠേ ച ഗൃഹേ തമാസ്ത്വനി |
 വിഭാവ്യ ലോഭാനൃതജ്ജിഹ്വഹിംസനാ -
 ദ്യധർമചക്രം ഗമനായ പർയധാത് || 37 || 624
- സ്വരാട് പൗത്രം വിനയിനമാത്മനഃ സുസമം ഗുണൈഃ |
 തോയനീവ്യാഃ പതിം ഭൂമേരഭ്യഷിഞ്ചദ് ഗജാഹ്യയേ || 38 || 625
- മമുരായാം തമാ വജ്രം ശൂരസേനപതിം തതഃ |
 പ്രാജാപത്യാം നിരൂപ്യേഷ്ടിമഗ്നീനപിബദീശ്വരഃ || 39 || 626
- വിസൃജ്യ തത്ര തത് സർവം ദുകൂലവലയാദികം |
 നിർമമോ നിരഹങ്കാരഃ സഞ്ചിഹ്വരിനാശേഷബന്ധനഃ || 40 || 627
- വാചം ജുഹാവ മനസി തത്പ്രാണ ഇതരേ ച തം |
 മൃത്യാവപാനം സോത്സർഗം തം പഞ്ചത്വേ ഹ്യജോഹവീത് || 41 || 628
- ത്രിത്വേ ഹൃത്യാമ പഞ്ചത്വം തച്ചൈകത്വേജുഹോൻമുനിഃ |
 സർവമാത്മന്യജുഹവീദ് ബ്രഹ്മൺയാത്മാനമവ്യയേ || 42 || 629
- ചീരവാസാ നിരാഹാരോ ബദ്ധവാങ്മുക്തമൂർധജഃ |
 ദർശയന്നാത്മനോ രൂപം ജഡോൻമത്തപിശാചവത് || 43 || 630
- അനവേക്ഷമാണോ നിരഗാദശൃൺവൻ ബധിരോ യഥാ |
 ഉദീചീം പ്രവിവേശാശാം ഗതപൂർവാം മഹാത്മദിഃ |
 ഹൃദി ബ്രഹ്മ പരം ധ്യായൻ നാവർത്തേത യതോ ഗതഃ || 44 || 631
- സർവേ തമനു നിർജമൂർദ്ധ്രാതരഃ കൃതനിശ്ചയാഃ |
 കലിനാധർമമിത്രേണ ദൃഷ്ട്യാ സ്പൃഷ്ടാഃ പ്രജാ ഭുവി || 45 || 632

തേ സാധുകൃതസർവാർമാ ഇതാത്യാജ്ഞിത്യന്തികമാത്മനഃ |
മനസാ ധാരയാമാസുർവൈകുംഠചരണാംബുജം || 46 || 633

തദ്യാനോദ്രിക്തയാ ഭക്ത്യാ വിശുദ്ധധിഷണാഃ പരേ |
തസ്മിൻ നാരായണപദേ ഏകാന്തമതയോ ഗതിം || 47 || 634

അവാപുർദുരവാപാം തേ അസദ്ഭിർവിഷയാത്മഭിഃ |
വിധൂതകൽമഷാസ്ഥാനേ വിരജേനാത്മനൈവ ഹി || 48 || 635

വിദുരോപി പരിത്യജ്യ പ്രഭാസേ ദേഹമാത്മവാൻ |
കൃഷ്ണാവേശേന തച്ചിത്തഃ പിത്യഭിഃ സ്വക്ഷയം യയൗ || 49 || 636

ദ്രൗപദീ ച തദാജ്ഞായ പതീനാമനപേക്ഷതാം |
വാസുദേവേ ഭഗവതി ഹ്യേകാന്തമതിരാപ തം || 50 || 637

യഃ ശ്രദ്ധയൈതദ്ഭഗവത്പ്രിയാണാം
പാണ്ഡയാഃ സുതാനാമിതി സമ്പ്രയാണം |
ശൃണോത്യലം സ്വസ്ത്യയനം പവിത്രം
ലബ്ധ്യാ ഹരൗ ഭക്തിമുപൈതി സിദ്ധിം || 51 || 638

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ പാണ്ഡവസ്വർഗാരോഹണം നാമ പഞ്ചദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

|| പ്രഥമസ്കന്ധേ ഷോഡശോദ്യായഃ ||

സൂത ഉവാച

തതഃ പരീക്ഷിദ്വിജവർയശിക്ഷയാ
മഹീം മഹാഭാഗവതഃ ശശാസ ഹ |
യഥാ ഹി സൂത്യാമഭിജ്ഞാതകോവിദാഃ
സമാദിശൻ വിപ്ര മഹദ്ഗുണസ്തഥാ || 1 ||

639

സ ഉത്തരസ്യ തനയാമുപയേമ ഇരാവതീം |
ജനമേജയാദീംശ്ചതുരസ്സുത്യാമുത്പാദയത്സുതാൻ || 2 ||

640

ആജഹാരാശ്വമേധാംസ്ത്രീൻ ഗംഗായാം ഭൂരിദക്ഷിണാൻ |
ശാരദ്വതം ഗുരും കൃത്യാ ദേവാ യത്രാക്ഷിഗോചരാഃ || 3 ||

641

നിജഗ്രാഹൗജസാ വീരഃ കലിം ദിഗ്വിജയേ ക്വചിത് |
നൃപലിംഗധരം ശൂദ്രം ഘ്ലന്തം ഗോമിമുനം പദാ || 4 ||

642

ശൗനക ഉവാച

കസ്യ ഹേതോർനിജഗ്രാഹ കലിം ദിഗ്വിജയേ നൃപഃ |
നൃദേവചിഹ്നധൃക് ശൂദ്രകോസൗ ഗാം യഃ പദാഹനത് |
തത്കഥ്യതാം മഹാഭാഗ യദി കൃഷ്ണകമാശ്രയം || 5 ||

643

അഥവാസ്യ പദാംഭോജമകരന്ദലിഹാം സതാം |
കിമൻയൈരസദാലാപൈരായുഷോ യദസദ്വൃയഃ || 6 ||

644

ക്ഷുദ്രായുഷാം നൃണാമംഗ മർത്യാനാമൃതമിച്ഛതാം |
ഇഹോപഹൂതോ ഭഗവാൻ മൃത്യുഃ ശാമിത്രകർമണി || 7 || 645

ന കശ്ചിൻമ്രിയതേ താവദ്യാവദാസ്ത ഇഹാന്തകഃ |
ഏതദർഥം ഹി ഭഗവാനാഹൂതഃ പരമർഷിഭിഃ |
അഹോ നൃലോകേ പീയേത ഹരിലീലാമൃതം വചഃ || 8 || 646

മന്ദസ്യ മന്ദപ്രജ്ഞസ്യ വയോ മന്ദായുഷശ്ച വൈ |
നിദ്രയാ ഹ്രിയതേ നക്തം ദിവാ ച വ്യർഥകർമഭിഃ || 9 || 647

സൂത ഉവാച
യദാ പരീക്ഷിത് കുരുജാംഗലേശൃണോത്
കലിം പ്രവിഷ്ടം നിജചക്രവർതിതേ |
നിശമ്യ വാർതാമനതിപ്രിയാം തതഃ
ശരാസനം സംയുഗശൗണ്ഡിരാദദേ || 10 || 648

സ്വലക്യതം ശ്യാമതുരംഗയോജിതം
രഥം മൃഗേന്ദ്രധ്വജമാശ്രിതഃ പുരാത് |
വൃതോ രമാശ്വദ്വിപപത്തിയുക്തയാ
സ്വസേനയാ ദിഗ്വിജയായ നിർഗതഃ || 11 || 649

ഭദ്രാശ്വം കേതുമാലം ച ഭാരതം ചോത്തരാൻ കുരുൻ |
കിന്ദുരുഷാദീനി വർഷാണി വിജിത്യ ജഗൃഹേ ബലിം || 12 || 650

തത്ര തത്രോപശൃൺവാനഃ സ്വപൂർവേഷാം മഹാത്മനാം |
പ്രഗീയമാണം ച യശഃ കൃഷ്ണമാഹാത്മ്യസൂചകം || 13 || 651

ആത്മാനം ച പരിത്രാതമശ്വത്മാച്ഛോന്മുതേജസഃ |
സ്നേഹം ച വൃഷ്ണിപാർഥാനാം തേഷാം ദക്തിം ച കേശവേ || 14 || 652

തേഭ്യഃ പരമസന്തുഷ്ടഃ പ്രീത്യുജ്ജ്വംഭിതലോചനഃ |
മഹാധനാനി വാസാംസി ദദൗ ഹാരാൻ മഹാമനഃ || 15 || 653

സാരഥ്യപാരഷദസേവനസഖ്യഭൗത്യ -
വീരാസനാനുഗമനസ്തവനപ്രണാമാൻ |
സ്തിഗ്ധേഷു പാണ്ഡുഷു ജഗത്പ്രണതിം ച വിഷ്ണോഃ
ദക്തിം കരോതി നൃപതിശ്ചരണാരവിന്ദേ || 16 || 654

തസ്യൈവം വർതമാനസ്യ പൂർവേഷാം വൃത്തിമൻവഹം |
നാതിദൂരേ കിലാശ്ചര്യം യദാസീത് തന്നിബോധ മേ || 17 || 655

ധർമഃ പദൈകേന ചരൻ വിച്ഛായാമുപലഭ്യ ഗാം |
പൃച്ഛതി സ്താശ്രുവദനാം വിവത്സാമിവ മാതരം || 18 || 656

ധർമ ഉവാച
കച്ഛിദ്ഭദ്രേണാമയമാത്മനസ്തേ
വിച്ഛായാസി ങ്ഗായതേഷൻമുഖേന |
ആലക്ഷയേ ദവതീമന്തരാധിം
ദൂരേ ബന്ധും ശോചസി കഞ്ചനാംബ || 19 || 657

പാദൈർന്യൂനം ശോചസി മൈകപാദ -
മാത്മാനം വാ വൃഷലൈർഭോക്ഷ്യമാണം |
ആഹോ സുരാദീൻ ഹൃതയജ്ഞഭാഗാൻ
പ്രജാ ഉത സ്വിൻമഘവത്യവർഷതി || 20 || 658

അരക്ഷ്യമാണാഃ സ്ത്രീയ ഉർവി ബാലാൻ
ശോചസ്യഥോ പുരുഷാദൈരിവാർതാൻ |
വാചം ദേവീം ബ്രഹ്മകുലേ കുകർമ -
ൺയബ്രഹ്മൺയേ രാജകുലേ കുലാഗ്ര്യാൻ || 21 || 659

കിം ക്ഷത്രബന്ധുൻ കലിനോപസൃഷ്ടാൻ
 രാഷ്ട്രാണി വാ തൈരവരോപിതാനി |
 ഇതസ്തതോ വാശനപാനവാസഃ
 സ്നാനവ്യവായോൻമുഖജീവലോകം || 22 || 660

യദ്വാംബ തേ ഭൂരിദരാവതാര -
 കൃതാവതാരസ്യ ഹരേർധരിത്രി |
 അന്തർഹിതസ്യ സ്മരതീ വിസൃഷ്ടാ
 കർമാണി നിർവാണവിലംബിതാനി || 23 || 661

ഇദം മമാചക്ഷ്യ തവാധിമുലം
 വസുന്ധരേ യേന വികർശിതാസി |
 കാലേന വാ തേ ബലിനാം ബലീയസാ
 സുരാർചിതം കിം ഹൃതമംബ സൗഭഗം || 24 || 662

ധരൺയുവാച
 ഭവാൻ ഹി വേദ തത്സർവം യൻമാം ധർമാനുപൃച്ഛസി |
 ചതുർഭിർവർതസേ യേന പാദൈർലോകസുഖാവഹൈഃ || 25 || 663

സത്യം ശൗചം ദയാ ക്ഷാന്തിസ്ത്യാഗഃ സന്തോഷ ആർജവം |
 ശമോ ദമസ്തപഃ സാമ്യം തിതിക്ഷോപരതിഃ ശ്രുതം || 26 || 664

ഇണാനം വിരക്തിരൈശ്വര്യം ശൗര്യം തേജോ ബലം സ്മൃതിഃ |
 സ്യാതന്തര്യം കൗശലം കാന്തിർധൈര്യം മാർദവമേവ ച || 27 || 665

പ്രാഗൽഭ്യം പ്രശ്രയഃ ശീലം സഹ ഓജോ ബലം ഭഗഃ |
 ഗാംഭീര്യം സ്ഥൈര്യമാസ്തിക്യം കീർത്തിർമാന്വ്യാനഹങ്കൃതിഃ || 28 || 666

ഏതേ ചാൻയേ ച ഭഗവൻ നിത്യാ യത്ര മഹാഗുണാഃ |
 പ്രാർഥ്യാ മഹത്ത്വമിച്ഛദ്ഭിർന വിധന്തി സ്മ കർഹിച്ചിത് || 29 || 667

തേനാഹം ഗുണപാത്രേണ ശ്രീനിവാസേന സാന്വൃതം |
ശോചാമി രഹിതം ലോകം പാപ്തനാ കലിനേക്ഷിതം || 30 || 668

ആത്മാനം ചാനുശോചാമി
ഭവന്തം ചാമരോത്തമം |
ദേവാൻപിത്യന്യുഷീൻസാധുൻ
സർവാൻ വർണാംസ്തമാജ്ജിശ്രമാൻ || 31 || 669

ബ്രഹ്മാദയോ ബഹുതിമം യദപാംഗമോക്ഷ -
കാമാസ്തപഃ സമചരൻ ഭഗവത്പ്രപന്നാഃ |
സാ ശ്രീഃ സ്വവാസമരവിന്ദവനം വിഹായ
യത്പാദസൗഭഗമലം ഭജത്യേനുരക്തം || 32 || 670

തസ്യാഹമബ്ജകുലിശാങ്കുശകേതുകേതൈഃ
ശ്രീമത്പദൈർഭഗവതഃ സമലക്യതാംഗീ |
ത്രീനത്യരോച ഉപലഭ്യ തതോ വിഭൂതിം
ലോകാൻ സ മാം വ്യസൃജുദുസ്തമയതീം തദന്തേ || 33 || 671

യോ വൈ മമാതിഭരമാസുരവംശരാജ്ഞാ -
മക്ഷൗഹിണീശതമപാനുദദാത്മതന്ത്രഃ |
ത്യാം ദുഃസ്ഥമുനപദമാത്മനി പൗരുഷേണ
സമ്പാദയൻ യദുഷു രമ്യമബിഭ്രദംഗം || 34 || 672

കാ വാ സഹേത വിരഹം പുരുഷോത്തമസ്യ
പ്രേമാവലോകരുചിരസ്മിതവൽഗുജൽപൈഃ |
സ്ഥൈർയം സമാനമഹരൻമധുമാനിനീനാം
രോമോത്സവോ മമ യദംഘ്രി വിടങ്കിതായാഃ || 35 || 673

തയോരേവം കഥയതോഃ പൃഥിവിധർമയോസ്തദാ |
പരീക്ഷിന്നാമ രാജർഷിഃ പ്രാപ്തഃ പ്രാചീം സരസ്യതീം || 36 || 674

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ പൃഥ്വീധർമസംവാദോ നാമ ഷോഡശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

|| പ്രഥമസ്കന്ധേ സപ്തദശോധ്യായഃ ||

സൂത ഉവാച

തത്ര ഗോമിമൂനം രാജാ ഹന്യമാനമനാമവത്

ദണ്ഡഹസ്തം ച വൃഷലം ദദ്യൂശേ നൃപലാഛരണം || 1 ||

675

വൃഷം മൃണാലധവലം മേഹന്തമിവ ബിദ്യതം |

വേപമാനം പദൈകേന സീദന്തം ശൂദ്രതാധിതം || 2 ||

676

ഗാം ച ധർമദുഃഖാം ദീനാം ഭൃശം ശൂദ്രപദാഹതാം |

വിവത്സാം സാശ്രുവദനാം ക്ഷാമാം യവസമിച്ഛതിം || 3 ||

677

പപ്രച്ഛ രഥമാരൂഢഃ കാർതന്യരപരിച്ഛദം |

മേഘഗംഭീരയാ വാചാ സമാരോപിതകാർമുകഃ || 4 ||

678

കന്യൂം മച്ഛരണേ ലോകേ ബലാദ്ധംസ്യബലാൻ ബലീ |

നരദേവോസി വേഷണ നടവത്കർമണാദ്വിജഃ || 5 ||

679

യന്യൂം കൃഷ്ണേ ഗതേ ദൂരം സഹഗാണധീവധൻവനാ |

ശോച്യാസ്യശോച്യാൻ രഹസി പ്രഹരൻ വധമർഹസി || 6 ||

680

ത്വം വാ മൃണാലധവലഃ പാദൈർനൃനഃ പദാ ചരൻ |

വൃഷരുപേണ കിം കശ്ചിദ്ദേവോ നഃ പരിവേദയൻ || 7 ||

681

ന ജാതു പൗരവേന്ദ്രാനാണാം ദോർഭണ്ഡപരിരംഭിതേ |
ഭൂതലേന്ദ്രനുപതന്ത്യസ്തിൻ വിനാ തേ പ്രാണിനാം ശുചഃ || 8 || 682

മാ സൗരഭേയാനുശുചോ വ്യേതു തേ വൃഷലാദ്ഭയം |
മാ രോദീരംബ ഭദ്രം തേ ഖലാനാം മയി ശാസ്തൂരി || 9 || 683

യസ്യ രാശ്രേ പ്രജാഃ സർവാസ്ത്രസ്യന്തേ സാധ്യസാധുഭിഃ |
തസ്യ മത്തസ്യ നശ്യന്തി കീർതിരായുർഭഗോ ഗതിഃ || 10 || 684

ഏഷ രാജ്ഞാം പരോ ധർമോ ഹ്യാർത്താനാമാർത്തിനിഗ്രഹഃ |
അത ഏനം വധിഷ്യാമി ഭൂതദ്രുഹമസത്തമം || 11 || 685

കോവൃശ്ചത് തവ പാദാംസ്തീൻ സൗരഭേയ ചതുഷ്ഠദ |
മാ ഭൂവംസ്ത്യാദൃശാ രാശ്രേ രാജ്ഞാം കൃഷ്ണാനുവർതിനാം || 12 || 686

ആഖ്യാഹി വൃഷ ഭദ്രം വഃ സാധൂനാമകൃതാഗസാം |
ആത്മവൈരുപ്യകർത്താരം പാർമാനാം കീർതിദുഷണം || 13 || 687

ജന്യേനാഗസ്യഘം യുജ്ജൻ സർവതോസ്യ ച മദ്ഭയം |
സാധൂനാം ഭദ്രമേവ സ്യാദസാധുഭമനേ കൃതേ || 14 || 688

അനാഗസ്ത്വിഹ ഭൂതേഷു യ ആഗസ്തുന്നിരങ്കുശഃ |
ആഹർത്താസ്തി ഭൂജം സാക്ഷാദമർത്യസ്യാപി സാംഗദം || 15 || 689

രാജ്ഞോ ഹി പരമോ ധർമഃ സ്വധർമസ്ഥാനുപാലനം |
ശാസതോന്യാൻ യമാശാസ്ത്രമനാപദ്യുത്പമാനിഹ || 16 || 690

ധർമ ഉവാച
ഏതദ് വഃ പാണ്ഡവേയാനാം യുക്തമാർത്താഭയം വചഃ |
യേഷാം ഗുണഗണൈഃ കൃഷ്ണോ ദൗത്യദൗ ഭഗവാൻ കൃതഃ || 17 || 691

ന വയം ക്ലേശബീജാനി യതഃ സ്യുഃ പുരുഷർഷഭ |
പുരുഷം തം വിജാനീമോ വാക്യഭേദവിമോഹിതാഃ || 18 || 692

കേചിദ്ദികൽപവസനാ ആഹുരാത്മാനമാത്മനഃ |
ദൈവമന്യേ പരേ കർമ്മ സ്വഭാവമപരേ പ്രഭും || 19 || 693

അപ്രതർക്യാദനിർഭേദ്യാദിതി കേഷ്ചപി നിശ്ചയഃ |
അത്രാനുരൂപം രാജർഷേ വിമൃശ സ്വമനീഷയാ || 20 || 694

സൂത ഉവാച
ഏവം ധർമ്മേ പ്രവദതി സ സമ്രാഡ്-ദ്വിജസത്ത്വമ |
സമാഹിതേന മനസാ വിവേദഃ പര്യചഷ്ട തം || 21 || 695

രാജോവാച
ധർമ്മം ബ്രവീഷി ധർമ്മജ്ഞ ധർമ്മോസി വൃഷരൂപധൃക് |
യദധർമ്മകൃതഃ സ്ഥാനം സൂചകസ്യാപി തദ്ഭവേത് || 22 || 696

അഥവാ ദേവമായായാ നൂനം ഗതിരഗോചരാ |
ചേതസോ വചസശ്ചാപി ഭൂതാനാമിതി നിശ്ചയഃ || 23 || 697

തപഃ ശൗചം ദയാ സത്യമിതി പാദാഃ കൃതേ കൃതാഃ |
അധർമ്മാശ്ശൈശ്വര്യോ ഭഗ്നാഃ സൂയസംഗമദൈസ്സവ || 24 || 698

ഇദാനീം ധർമ്മ പാദസ്തേ സത്യം നിർവർത്തയേദ്യതഃ |
തം ജിഹ്വുക്ഷത്യധർമ്മോയമന്യതേനൈധിതഃ കലിഃ || 25 || 699

ഇയം ച ഭൂർഭഗവതാ ന്യാസിതോരുഭരാ സതീ |
ശ്രീമദ്ഭിസ്തപദന്യാസൈഃ സർവതഃ കൃതകൗതുകാ || 26 || 700

ശോചത്യശ്രുകലാ സാധ്വീ ഭൂർഭഗേവോജ്ജ്വലിതാധുനാ |
അബ്രഹ്മണ്യോ നൃപവ്യാജാഃ ശൂദ്രാ ഭോക്ഷ്യന്തി മാമിതി || 27 || 701

ഇതി ധർമ്മം മഹീം ചൈവ സാന്ത്യയിത്യാ മഹാരഥഃ |
നിശാതമാദദേ വഡ്ഗം കലയ്യേധർമ്മഹേതവേ || 28 || 702

തം ജിഘാംസുമദിപ്രേത്യ വിഹായ നൃപലാംഛരണം |
തത്പാദമൂലം ശിരസാ സമഗാദ്ഭയവിഹൃലഃ || 29 || 703

പതിതം പാദയോർവീരഃ കൃപയാ ദീനവത്സലഃ |
ശരണയോ നാവധീച്ഛ്ലോക്യ ആഹ ചേദം ഹസന്നിവ || 30 || 704

രാജോവാച
ന തേ ഗുഡാകേശയശോധരാണാം
ബദ്ധാഞ്ജലേർവൈ ഭയമസ്തി കിഞ്ചിത് |
ന വർതിതവ്യം ഭവതാ കഥഞ്ചന
ക്ഷേത്രേ മദീയേ ത്വമധർമ്മബന്ധുഃ || 31 || 705

ത്യാം വർതമാനം നരദേവദേഹേ -
ഷ്വനുപ്രവൃത്തോഽയമധർമ്മപുഗഃ |
ലോഭോന്യത്രം ചൗർയമനാർയമംഹോ
ജ്യേഷ്ഠാ ച മായാ കലഹശ്ച ദംഭഃ || 32 || 706

ന വർതിതവ്യം തദധർമ്മബന്ധോ
ധർമ്മേണ സത്യേന ച വർതിതവ്യേ |
ബ്രഹ്മാവർതേ യത്ര യജന്തി യജ്ഞൈ -
ർയജ്ഞൈശ്ചരം യജ്ഞവിതാനവിജ്ഞാഃ || 33 || 707

യസ്മിൻ ഹരിർഭഗവാനിജ്യമാന
ഇജ്യാമൂർതിർയജ്ഞതാം ശം തനോതി |
കാമാനമോഘാൻ സ്ഥിരജംഗമാനാ -
മന്തർബഹിർവായുരിവൈഷ ആത്മാ || 34 || 708

സൂത ഉവാച
 പരീക്ഷിതൈവമാദിഷ്ടഃ സ കലിർജ്ജാതവേപമുഃ |
 തമുദ്യതാസിമാഹേദം ദണ്ഡപാണിമിവോദ്യതം || 35 || 709

കലിരുവാച
 യത്ര ക്വചന വത്സ്യാമി സാർവഭൗമ തവാജ്ഞയാ |
 ലക്ഷയേ തത്ര തത്രാപി ത്യാമാത്തേഷുശരാസനം || 36 || 710

തന്മേ ധർമ്മഭൃതാം ശ്രേഷ്ഠ സ്ഥാനം നിർദ്ദേഷ്മുമർഹസി |
 യത്രൈവ നിയതോ വത്സ്യ ആതിഷ്ഠംസ്തേനൂശാസനം || 37 || 711

സൂത ഉവാച
 അഭ്യർഥിതസ്തദാ തസ്മൈ സ്ഥാനാനി കലയേ ദഭൗ |
 ദ്യുതം പാനം സ്ത്രീയഃ സൂനാ യത്രാധർമ്മശ്ചതുർവിധഃ || 38 || 712

പുനശ്ച യാചമാനായ ജാതരുപമദാത്പ്രഭുഃ |
 തത്ത്വേനൃതം മദം കാമം രജ്ജോ വൈരം ച പഞ്ചമം || 39 || 713

അമൂനി പഞ്ച സ്ഥാനാനി ഹ്യധർമ്മപ്രഭവഃ കലിഃ |
 ഔത്തരേയേണ ദത്താനി ന്യവസത് തന്നിദേശകൃത് || 40 || 714

അഥൈതാനി ന സേവേത ബുദ്ധുഷുഃ പുരുഷഃ ക്വചിത് |
 വിശേഷതോ ധർമ്മശീലോ രാജാ ലോകപതിർഗുരുഃ || 41 || 715

വൃഷസ്യ നഷ്ടാംസ്ത്രീൻ പാദാൻ തപഃ ശൗചം ദയാമിതി |
 പ്രതിസന്ദധ ആശ്വാസ്യ മഹീം ച സമവർധയത് || 42 || 716

സ ഏഷ ഏതർഹ്യധ്യാസ്തു ആസനം പാർഥിവോചിതം |
 പിതാമഹേനോപന്യസ്തം രാജ്ഞാരണ്യം വിവിക്ഷതാ || 43 || 717

ആസ്ത്വേധുനാ സ രാജർഷിഃ കൗരവേന്ദ്രശ്രിയോൽലസൻ |
ഗജാഹ്വയേ മഹാഭാഗശ്ചക്രവർതീ ബൃഹച്ഛ്യാവാഃ || 44 ||

718

ഇത്ഥമംഭുതാനുഭാവോഽയമഭിമന്യുസുതോ നൃപഃ |
യസ്യ പാലയതഃ ക്ഷോണീം യൂയം സത്രായ ദീക്ഷിതാഃ || 45 ||

719

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ കലിനിഗ്രഹോ നാമ സപ്തദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ അഷ്ടാദശോദ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

യോ വൈ ഭൗൺയസ്സുവിപ്ലുഷോ ന മാതുരുദരേ മൃതഃ |
അനുഗ്രഹാദ്ഭഗവതഃ കൃഷ്ണസ്യാദ്ഭുതകർമ്മണഃ || 1 || 720

ബ്രഹ്മകോപോത്ഥിതാദ് യസ്സു തക്ഷകാത്പ്രാണവിപ്ലവാത് |
ന സമ്മുചോഹോരുദയാദ്ഭഗവത്യർപിതാശയഃ || 2 || 721

ഉത്സൃജ്യ സർവതഃ സംഗം വിജ്ഞാതാജിതസംസ്ഥിതിഃ |
വൈയാസകേർജഹൗ ശിഷ്യോ ഗംഗായാം സ്വം കലേവരം || 3 || 722

നോത്തമശ്ലോകവാർത്താനാം ജുഷതാം തത്കഥാമൃതം |
സ്യാത്സംഭ്രമോന്തകാലേപി സ്മരതാം തത്പദാംബുജം || 4 || 723

താവത്കലിർന പ്രഭവേത്പ്രവിഷ്ടോപീഹ സർവതഃ |
യാവദീശോ മഹാനുർവ്യാമാദിമന്യവ ഏകരാട് || 5 || 724

യസ്മിന്നഹനി യർഹ്യേവ ഭഗവാനുത്സസർജ്ജ ഗാം |
തദൈവേഹാനുവൃത്തോസാവധർമപ്രഭവഃ കലിഃ || 6 || 725

നാനുദ്യേഷി കലിം സമ്രാട് സാരംഗ ഇവ സാരഭുക് |
കുശലാൻയാശു സിദ്ധ്യന്തി നേതരാണി കൃതാനി യത് || 7 || 726

കിം നു ബാലേഷു ശൂരേണ കലിനാ ധീരഭീരുണാ |
അപ്രമതഃ പ്രമത്തേഷു യോ വൃകോ നൃഷു വർതതേ || 8 || 727

ഉപവർണിതമേതദ് വഃ പുൺയം പാരീക്ഷിതം മയാ |
വാസുദേവകഥോപേതമാഖ്യാനം യദപ്യച്ഛത || 9 || 728

യാ യഃ കഥാ ഭഗവതഃ കഥനീയോരുകർമണഃ |
ഗുണകർമാശ്രയാഃ പുംഭിഃ സംസേവ്യാസ്താ ബുഭുഷുഭിഃ || 10 || 729

ഋഷയ ഉഘചുഃ
സൂത ജീവ സമാഃ സൗമ്യ ശാശ്വതീർവിശദം യശഃ |
യസ്ത്വം ശംസസി കൃഷ്ണസ്യ മർത്യാനാമമൃതം ഹി നഃ || 11 || 730

കർമൺയസ്മിന്നനാശ്വാസേ ധൂമധുമാത്മനാം ഭവാൻ |
ആപായയതി ഗോവിന്ദപാദപദ്മാസവം മധു || 12 || 731

തുലയാമ ലവേനാപി ന സ്വർഗം നാപുനർഭവം |
ഭഗവത്സംഗിസംഗസ്യ മർത്യാനാം കിമുതാശിഷഃ || 13 || 732

കോ നാമ തൃപ്യേദ്രസവിത്കഥായാം
മഹത്തമൈകാന്തപരായണസ്യ |
നാന്തം ഗുണാനാമഗുണസ്യ ജഗ്മു -
ർയോഗേശ്വരാ യേ ഭവപാദ്മമുഖ്യാഃ || 14 || 733

തന്നോ ഭവാൻ വൈ ഭഗവത്പ്രധാനോ
മഹത്തമൈകാന്തപരായണസ്യ |
ഹരേരുദാരം ചരിതം വിശുദ്ധം
ശുശ്രൂഷതാം നോ വിതനോതു വിദ്വൻ || 15 || 734

സ വൈ മഹാഭാഗവതഃ പരീക്ഷി -
ദ്വേനാപവർഗാഖ്യമദഭ്രബുദ്ധിഃ |

ഇതാനേന വൈയാസകിശബ്ദിതേന
ഭദ്രജേ ഖഗേന്ദ്രധ്വജപാദമൂലം || 16 || 735

തന്നഃ പരം പുൺയമസംവൃതാർഥ -
മാഖ്യാനമത്യദ്ഭുതയോഗനിഷ്ഠം |
ആഖ്യാഹ്യനന്താചരിതോപപന്നം
പാരിക്ഷിതം ഭാഗവതാഭിരാമം || 17 || 736

സൂത ഉവാച
അഹോ വയം ഇൻമഭ്യതോദ്യദൃ ഹാസു
വൃദ്ധാനുവൃത്തയാപി വിലോമജാതാഃ |
ദൗഷ്ട്യമയമാധിം വിധുനോതി ശീഘ്രം
മഹത്തമാനാമഭിധാനയോഗഃ || 18 || 737

കുതഃ പുനർഗൃണതോ നാമ തസ്യ
മഹത്തമൈകാന്തപരായണസ്യ |
യോനന്തശക്തിർഭഗവാനനന്തോ
മഹദ്ഗുണത്യാദ്യമനന്തമാഹുഃ || 19 || 738

ഏതാവതാലം നനു സൂചിതേന
ഗുണൈരസാമ്യാനതിശായനസ്യ |
ഹിത്യേതരാൻ പ്രാർഥയതോ വിഭുതി -
ർയസ്യാംഘ്രിരേണും ജുഷത്യേനഭീഷ്ണോഃ || 20 || 739

അഥാപി യത്പാദനഖാവസൃഷ്ടം
ജഗദ്വിരിഞ്ചോപഹൃതാർഹണാഃ |
സേശം പുനാത്യന്യതമോ മുകുന്ദാത്
കോ നാമ ലോകേ ഭഗവത്പദാർഥഃ || 21 || 740

യത്രാനുരക്താഃ സഹസൈവ ധീരാ
 വ്യപോഹ്യ ദേഹാദിഷു സംഗമൂഢം |
 വ്രജന്തി തത്പാരമഹംസ്യമന്ത്യം
 യസ്മിന്നഹിംസോപശമഃ സ്വധർമഃ || 22 || 741

അഹം ഹി പൃഷ്ടോർയമണോ ഭവദ്ഭി -
 രാചക്ഷ ആത്മാവഗമോത്ര യാവാൻ |
 നഭഃ പതന്ത്യാത്മസമം പതന്ത്രിണ -
 സ്തഥാ സമം വിഷ്ണുഗതിം വിപശ്ചിതഃ || 23 || 742

ഏകദാ ധനുരുദ്യദ്യ വിചരൻ മൃഗയാം വനേ |
 മൃഗാനനുഗതഃ ശാന്തഃ ക്ഷുധിതസ്തൃഷിതോ ഭൃശം || 24 || 743

ജലാശയമചക്ഷാണഃ പ്രവിവേശ തമാശ്രമം |
 ദദർശ മൂനിമാസീനം ശാന്തം മീലിതലോചനം || 25 || 744

പ്രതിരുദ്ധേന്ദ്രിയപ്രാണമനോബുദ്ധിമുപാരതം |
 സ്ഥാനത്രയാത്പരം പ്രാപ്തം ബ്രഹ്മഭൂതമവിക്രിയം || 26 || 745

വിപ്രകീർണജടാച്ഛന്നം രൗരവേണാജിനേന ച |
 വിശുഷ്യത്താലുരുദകം തഥാഭൂതമയാചത || 27 || 746

അലബ്ധത്യണഭൂമ്യാദിരസമ്പ്രാപ്താർഘ്യസൂന്യതഃ |
 അവജ്ഞാതമീവാത്മാനം മന്യമാനശ്ചുകോപ ഹ || 28 || 747

അഭൂതപൂർവഃ സഹസാ ക്ഷുത്തുഡ്ഭ്യാമർഭിതാത്മനഃ |
 ബ്രാഹ്മണം പ്രത്യഭൂദ്ബ്രഹ്മൻ മത്സരോ മന്യുരേവ ച || 29 || 748

സ തു ബ്രഹ്മഘ്നേഷരംസേ ഗതാസുമുരഗം രുഷാ |
 വിനിർഗച്ഛൻ ധനുഷ്കോട്യാ നിധായ പുരമാഗമത് || 30 || 749

ഏഷ കിം നിദ്യതാശേഷകരണോ മീലിതേക്ഷണം |
മൃഷാ സമാധിരാഹോന്വിത്കിം നു സ്യാത്ക്ഷത്രബന്ധുഭിഃ || 31 || 750

തസ്യ പുത്രോതിതേജസ്വീ വിഹരൻ ബാലകോർഭകൈഃ |
രാജ്ഞാഘം പ്രാപിതം താതം ശ്രുത്യാ തത്രേദമബ്രവീത് || 32 || 751

അഹോ അധർമഃ പാലാനാം പീവ്നാം ബലിഭുജാമിവ |
സ്യാമിൻയഘം യദ് ദാസാനാം ദ്വാരപാനാം ശൂനാമിവ || 33 || 752

ബ്രാഹ്മണൈഃ ക്ഷത്രബന്ധുർഹി ദ്വാരപാലോ നിരൂപിതഃ |
സ കഥം തദ്ഗൃഹേ ദ്വാഃസ്ഥഃ സഭാഘ്നം ഭോക്തുമർഹതി || 34 || 753

കൃഷ്ണേ ഗതേ ഭഗവതി ശാസ്തൂർയുത്പഥഗാമിനാം |
തദ്ഭിന്നസേതുനദ്യാഹം ശാസ്തീ പശ്യത മേ ബലം || 35 || 754

ഇത്യുക്ത്യാ രോഷതാമ്രാക്ഷോ വയസ്യാനൃഷിബാലകഃ |
കൗശിക്യാപ ഉപസ്സൃശ്യ വാഗ്വജ്രം വിസസർജ ഹ || 36 || 755

ഇതി ലഘ്വിതമർയാദം തക്ഷകഃ സപ്തമ്യേഹനി |
ദക്ഷ്യതി സു കുലാംഗാരം ചോദിതോ മേ തതദ്രൂഹം || 37 || 756

തത്ത്വോദ്യേത്യാശ്രമം ബാലോ ഗലേ സർപകലേവരം |
പിതരം വീക്ഷ്യ ദുഃഖാർതോ മുക്തകംഠോ രുരോദ ഹ || 38 || 757

സ വാ ആംഗിരസോ ബ്രഹ്മൻ ശ്രുത്യാ സുതവിലാപനം |
ഉൻമീൽയ ശനകൈർനേത്രേ ദൃഷ്ട്യാ സ്യാംസേ മൃതോരഗം || 39 || 758

വിസൃജ്യ പുത്രം പപ്രച്ഛ വത്സ കന്യാദ്ധി രോദിഷി |
കേന വാ തേ അപകൃതമിത്യുക്തഃ സ ന്യവേദയത് || 40 || 759

നിശമ്യ ശപ്തമതദർഹം നരേന്ദ്രം
സ ബ്രാഹ്മണോ നാത്മജമദ്യനന്ദത് |

അഹോ ബതാംഹോ മഹദഇത തേ കൃത -
മൽപീയസി ദ്രോഹ ഉരുർദമോ ധൃതഃ || 41 || 760

ന വൈ നൃഭിർനരദേവം പരാഖ്യം
സമ്മാതുമർഹസ്യവിപക്യബുദ്ധേ |
യത്തേജസാ ദുർവിഷഹേണ ഗുപ്താ
വിന്ദന്തി ഭദ്രാൺയകുതോദയാഃ പ്രജാഃ || 42 || 761

അലക്ഷ്യമാണേ നരദേവനാമി
രമാംഗപാണാവയമംഗ ലോകഃ |
തദാ ഹി ചൗരപ്രചുരോ വിനക്ഷ്യ -
ത്യരക്ഷ്യമാണോവിവരുമവത്ക്ഷണാത് || 43 || 762

തദദ്യ നഃ പാപമുപൈത്യനൻവയം
യനഷ്ടനാമസ്യ വസോർവിലുമ്പകാത് |
പരസ്വരം ഘ്ലന്തി ശപന്തി വൃജ്ഞതേ
പശൂൻ സ്ത്രിയോർമാൻ പുരുദസ്യവോ ജനാഃ || 44 || 763

തദ്വീര്യധർമശ്ച വിലീയതേ നൃണാം
വർണാശ്രമാചാരയുതസ്ത്രയീമയഃ |
തത്ത്വോർമകാമാദിനിവേശിതാത്മനാം
ശൂനാം കപീനാമിവ വർണസങ്കരഃ || 45 || 764

ധർമപാലോ നരപതിഃ സ തു സമ്രാഡ് ബൃഹച്ഛവാഃ |
സാക്ഷാൻമഹാഭാഗവതോ രാജർഷിർഹയമേധയാട് |
ക്ഷുത്തുട് ശ്രമയുതോ ദീനോ നൈവാസുച്ഛാപമർഹതി || 46 || 765

അപാപേഷു സ്വദ്യത്യേഷു ബാലേനാപക്യബുദ്ധിനാ |
പാപം കൃതം തദ്ഭഗവാൻ സർവാത്മാ ക്ഷന്തുമർഹതി || 47 || 766

തിരസ്കൃതാ വിപ്രലബ്ധാഃ ശപ്താഃ ക്ഷിപ്താ ഹതാ അപി |
നാസ്യ തത്പ്രതികുർവന്തി തദ്ഭക്താഃ പ്രഭവോപി ഹി || 48 || 767

ഇതി പുത്രകൃതാഘേന സോനൂതക്ലോ മഹാമുനിഃ |
സ്വയം വിപ്രകൃതോ രാജ്ഞാ നൈവാഘം തദചിന്തയത് || 49 || 768

പ്രായശഃ സാധവോ ലോകേ പരൈർദ്വന്ദ്വേഷു യോജിതാഃ |
ന വ്യഥന്തി ന ഹൃഷ്യന്തി യത ആത്മാഗുണാശ്രയഃ || 50 || 769

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ വിപ്രശാപോപലംഭനം നാമാഷ്ടാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ പ്രഥമസ്കന്ധേ ഏകോനവിംശോധ്യായഃ ॥

സൂത ഉവാച

മഹീപതിസ്ത്വഥ തത്കർമ ഗർഹ്യം

വിചിന്തയന്നാത്മകൃതം സുദുർമനഃ |

അഹോ മയാ നീചമനാർയവത്കൃതം

നിരാഗസി ബ്രഹ്മണി ഗുഡ്രതേജസി || 1 ||

770

ധ്രുവം തതോ മേ കൃതദേവഹേലനാ -

ദുരത്യയം വ്യസനം നാതിദീർഘാത് |

തദസ്തു കാമം ത്വഘനിഷ്ഠതായ മേ

യഥാ ന കുർയാം പുനരേവമധാ || 2 ||

771

അദ്വൈവ രാജ്യം ബലമൃദ്ധകോശം

പ്രകോപിതബ്രഹ്മകുലാനലോ മേ |

ദഹത്യഭദ്രസ്യ പുനർന മ്യേഭൂത്

പാപീയസീ ധീർദ്വിജദേവഗോഭ്യഃ || 3 ||

772

സ ചിന്തയന്നിത്ഥമമാശൃണോദ് യഥാ

മുനേഃ സുതോക്തോ നിരൂതിസ്തക്ഷകാഖ്യഃ |

സ സാധു മേനേ നചിരേണ തക്ഷകാ -

നലം പ്രസക്തസ്യ വിരക്തികാരണം || 4 ||

773

അഥോ വിഹായേമമമും ച ലോകം
 വിമർശിതൗ ഹേയതയാ പുരസ്താത് |
 കൃഷ്ണാംഘ്രിസേവാമധിമന്യമാന
 ഉപാവിശത് പ്രായമമർത്യനദ്യാം || 5 || 774

യാ വൈ ലസച്ഛീതുലസീവിമിശ്ര -
 കൃഷ്ണാംഘ്രിരേൺവദ്യധികാംബുനേത്രി |
 പുനാതി ലോകാനുഭയത്ര സേശാൻ
 കസ്താം ന സേവേത മരിഷ്യമാണഃ || 6 || 775

ഇതി വ്യവച്ഛിദ്യ സ പാണ്ഡവേയഃ
 പ്രായോപവേശം പ്രതി വിഷ്ണുപദ്യാം |
 ദധ്യന്ത മുകുന്ദാംഘ്രിമനന്യഭാവോ
 മുനിവ്രതോ മുക്തസമസ്തസംഗഃ || 7 || 776

തത്രോപജഗ്മുർഭുവനം പുനാനാ
 മഹാനുഭവാ മൂനയഃ സശിഷ്യാഃ |
 പ്രായേണ തീർഥാഭിഗമാപദേശൈഃ
 സ്വയം ഹി തീർഥാനി പുനന്തി സന്തഃ || 8 || 777

അത്രിർവസിഷ്ടശ്ച്യവനഃ ശരദ്യാ -
 നരിഷ്ടനേമിർഭുഗുരംഗിരാശ്ച |
 പരാശരോ ഗാധിസുതോഽഥ രാമ
 ഉതഥ്യ ഇന്ദ്രപ്രമദേധ്വമവാഹൗ || 9 || 778

മേധാതിമിർദേവല ആർഷ്ടിഷേണോ
 ഭാരദ്യാജ്ഞാ ഗൗതമഃ പിപ്പലാദഃ |
 മൈത്രേയ ഔർവഃ കവഃ കുന്ദയോനി -
 ര്ഭൈദ്യപായനോ ഭഗവാനാരദശ്ച || 10 || 779

അന്യേ ച ദേവർഷിബ്രഹ്മർഷിവർയാ
 രാജർഷിവർയാ അരുണാദയശ്ച |
 നാനാർഷേയപ്രവരാൻ സമേതാ -
 നദ്യർച്യ രാജാ ശിരസാ വവന്ദേ || 11 || 780

സുഖോപവിഷ്ടേഷ്യഥ തേഷു ഭൂയഃ
 കൃതപ്രണാമഃ സ്വചികീർഷിതം യത് |
 വിജ്ഞാപയാമാസ വിവിക്തചേതാ
 ഉപസ്ഥിതോദ്ഗ്രേഭിഗൃഹീതപാണിഃ || 12 || 781

രാജോവാച
 അഹോ വയം ധന്യതമാ നൃപാണാം
 മഹത്തമാനുഗ്രഹണീയശീലാഃ |
 രാജ്ഞാം കുലം ബ്രാഹ്മണപാദശൗചാ -
 ദൂരാദ്വിസൃഷ്ടം ബത ഗർഹ്യകർമ || 13 || 782

തസ്യൈവ മേഘസ്യ പരാവരേശോ
 വ്യാസകൃതചിത്തസ്യ ഗൃഹേഷ്വഭീക്ഷ്ണം |
 നിർവേദമൂലോ ദ്വിജശാപരുപോ
 യത്ര പ്രസക്തോ ദയമാശു ധത്തേ || 14 || 783

തം മോപയാതം പ്രതിയന്തു വിപ്രാ
 ഗംഗാ ച ദേവീ ധൃതചിത്തമീശേ |
 ദ്വിജോപസൃഷ്ടഃ കുഹകസ്തക്ഷകോ വാ
 ദശത്വലം ഗായത വിഷ്ണുഗാമാഃ || 15 || 784

പുനശ്ച ഭൂയാദ്ഭഗവത്യനന്തേ
 രതിഃ പ്രസംഗശ്ച തദാശ്രയേഷു |

മഹത്സു യാം യാമുപയാമി സൃഷ്ടിം
 മൈത്ര്യസ്തു സർവത്ര നമോ ദ്വിജേഭ്യഃ || 16 || 785

ഇതി സു രാജാധ്യവസായയുക്തഃ
 പ്രാചീനമൂലേഷു കുശേഷു ധീരഃ |
 ഉദങ്മുഖോ ദക്ഷിണകൂല ആസ്തു
 സമുദ്രപത്യാഃ സ്വസുതൻയസ്തുഭാരഃ || 17 || 786

ഏവം ച തസ്മിൻ നരദേവദേവേ
 പ്രായോപവിഷ്ടേ ദിവി ദേവസംഘാഃ |
 പ്രശസ്യ ഭൂമൗ വ്യകിരൻ പ്രസൂനൈ -
 ര്മുദാ മുഹൂർദുന്ദുഭയശ്ച നേദുഃ || 18 || 787

മഹർഷയോ വൈ സമുപാഗതാ യേ
 പ്രശസ്യ സാധ്വിത്യനുമോദമാനാഃ |
 ഊചുഃ പ്രജാനുഗ്രഹശീലസാരാ
 യദുത്തമശ്ലോകഗുണാഭിരൂപം || 19 || 788

ന വാ ഇദം രാജർഷിവര്യ ചിത്രം
 ഭവത്സു കൃഷ്ണം സമനുവ്രതേഷു |
 യ്യേദ്യാസനം രാജകിരീടജുഷും
 സദ്യോ ജഹൂർഭഗവത്പാർശ്വകാമാഃ || 20 || 789

സർവേ വയം താവദിഹാസ്മഹേദ്വിദ്യ
 കലേവരം യാവദസൗ വിഹായ |
 ലോകം പരം വിരജസ്തം വിശോകം
 യാസ്യത്യയം ഭാഗവതപ്രധാനഃ || 21 || 790

ആശ്രുത്യ തദ്ദൃഷിഗണവചഃ പരീക്ഷിത്
 സമം മധുച്യുദ്ഗുരു ചാവ്യലീകം |

ആദാഷതൈനാനദിനന്ദൃ യുക്താൻ
ശുശ്രൂഷമാണശ്ചരിതാനി വിഷ്ണോഃ || 22 || 791

സമാഗതാഃ സർവത ഏവ സർവേ
വേദാ യഥാ മുർതിധരാസ്ത്രിപ്യഷ്ടേ |
നേഹാമവാമുത്ര ച കശ്ചനാർഥ
ഔതേ പരാനുഗ്രഹമാത്മശീലം || 23 || 792

തതശ്ച വഃ പൃച്ഛ്യമിമം വിപൃച്ഛേ
വിശ്രദ്യ വിപ്രാ ഇതി കൃത്യതായാം |
സർവാത്മനാ മ്രിയമാണൈശ്ച കൃത്യം
ശുദ്ധം ച തത്രാമൃശതാഭിയുക്താഃ || 24 || 793

തത്രാഭവദ്ഭഗവാൻ വ്യാസപുത്രോ
യദ്വൃച്ഛയാ ഗാമഽമാനോന്ദ്രപേക്ഷഃ |
അലക്ഷ്യലിംഗോ നിജലാഭതുഷ്ടോ
വൃതശ്ച ബാലൈരവധുതവേഷഃ || 25 || 794

തം ദ്വ്യഷ്ടവർഷം സുകുമാരപാദ -
കരോരുബാഹ്വംസകപോലഗാത്രം |
ചാർവായതാക്ഷോന്നസതുൽയകർണ -
സുദ്വാനനം കംബുസുജാതകംഠം || 26 || 795

നിഗൂഢജന്ത്രം പൃഥുതുംഗവക്ഷസ -
മാവർത്തനാഭിം വലിവൽഗുദരം ച |
ദിഗംബരം വക്ത്രവികീർണകേശം
പ്രലംബബാഹും സ്വമരോത്തമാദം || 27 || 796

ശ്യാമം സദാപീച്യവയോഽംഗലക്ഷ്യാ
സ്ത്രീണാം മനോജ്ഞം രുചിരസ്ത്രീതേന |

പ്രത്യുത്ഥിതാസ്തേ മൂനയഃ സ്വാസനേഭ്യ -
 സ്തൽലക്ഷണജ്ഞാ അപി ഗുഡവർചസം || 28 || 797

സ വിഷ്ണുരാതോത്രിമയ ആഗതായ
 തസ്മൈ സപർയാം ശിരസാജ്ജഹാര |
 തതോ നിവൃത്താ ഹൃബുധാഃ സ്ത്രിയോർഭകാ
 മഹാസനേ സോപവിവേശ പുജിതഃ || 29 || 798

സ സംവൃതസ്തത്ര മഹാൻ മഹീയസാം
 ബ്രഹ്മർഷിരാജർഷിഭേവർഷിസംഘഃ |
 വ്യരോചതാലം ഭഗവാൻ യഥേന്ദു -
 ര്ഗ്രഹർക്ഷതാരാനികരൈഃ പരീതഃ || 30 || 799

പ്രശാന്തമാസീനമകുംഭമേധസം
 മൂനിം നൃപോ ഭാഗവതോഭ്യുപേത്യ |
 പ്രണമ്യ മുർധ്നാവഹിതഃ കൃതാഞ്ജലി -
 ര്നത്യാ ഗിരാ സുനൃതയാൻവപൃച്ഛത് || 31 || 800

പരീക്ഷിദുവാച
 അഹോ അഭ്യ വയം ബ്രഹ്മൻ സത്സേവ്യാഃ ക്ഷത്രബന്ധവഃ |
 കൃപയാതിമിരുപേണ ഭവദ്ഭിസ്സീർഥകാഃ കൃതാഃ || 32 || 801

യേഷാം സംസ്മരണാത്പുംസാം സദ്യഃ ശുദ്ധ്യന്തി വൈ ഗൃഹാഃ |
 കിം പുനർദർശനസ്സർശപാദശൗചാസനാദിഭിഃ || 33 || 802

സാന്നിധ്യാത്തേ മഹായോഗിൻ പാതകാനി മഹാന്ത്യപി |
 സദ്യോ നശ്യന്തി വൈ പുംസാം വിഷ്ണോരിവ സുരേതരാഃ || 34 || 803

അപി മേ ഭഗവാൻ പ്രീതഃ കൃഷ്ണഃ പാണ്ഡുസുതപ്രിയഃ |
 പൈത്യഷ്യസേയപ്രീത്യർഥം തദ്ഗോത്രസ്യാത്തബാധവഃ || 35 || 804

അൻയഥാ ത്യേവ്യക്തഗതേർദർശനം നഃ കഥം നൃണാം |
നിതരാം മ്രിയമാണാനാം സംസിദ്ധസ്യ വനീയസഃ || 36 || 805

അതഃ പൃച്ഛാമി സംസിദ്ധിം യോഗിനാം പരമം ഗുരും |
പുരുഷസ്യേഹ യത്കാർയം മ്രിയമാണസ്യ സർവഥാ || 37 || 806

യച്ഛ്യാതവ്യമഥോ ജപ്യം യത്കർതവ്യം നൃഭിഃ പ്രഭോ |
സ്മർതവ്യം ഭജനീയം വാ ബ്രൂഹി യദ്വാ വിപർയയം || 38 || 807

നൂനം ഭഗവതോ ബ്രഹ്മൻ ഗൃഹേഷു ഗൃഹമേധിനാം |
ന ലക്ഷ്യതേ ഹ്യവസ്ഥാനമപി ഗോദോഹനം ക്വചിത് || 39 || 808

സൂത ഉവാച
ഏവമാദാഷിതഃ പൃഷ്ടഃ സ രാജ്ഞോ ശ്ലക്ഷ്ണയാ ഗിരാ |
പ്രത്യദാഷത ധർമജ്ഞോ ഭഗവാൻ ബാദരായണിഃ || 40 || 809

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
പ്രഥമസ്കന്ധേ ശുകാഗമനം നാമൈകോനവിംശോദ്യായഃ ||